

Medlemmar från när och fjärran

Fackligt förtroendevaldas egna berättelser

Redaktör Kerstin Gidfors

En bok i serien Nytt liv i Sverige • LOs kraftsamling för integration

Medlemmar från när och fjärran

Redaktör: Kerstin Gidfors

Foto speciellt för denna bok: Bo Gidfors

© 2005 Landsorganisationen i Sverige

Redaktör: Kerstin Gidfors

Medredaktör: Maria-Paz Acchiardo

Foto speciellt för denna bok: Bo Gidfors

Omslagsfoto: Bo Gidfors och privata bilder

Språkkonsult: Petra Vainionpää

Projektledare för Nytt Liv i Sverige: Luis Pascual Ariño.

Grafisk form, omslag: Leyla Atak

Grafisk form, inlaga: MacGunnar – Information & Media

Tryck: Elanders Berlings AB, Malmö 2005

ISBN 91-566-2160-4

05.03 3 000

*Tack till alla medlemmar och förtroendevalda i klubbar, sektioner,
avdelningar och förbund som stött arbetet med denna bok.*

*Ett speciellt tack till Gunilla Lundgren,
Gudrun Glennert, Bo Gidfors och Sven Nelander.*

Innehåll

Förord	9
Inledning	10
Vi var fyra tusen finnar på Volvo	13
<i>Tarmo Ahonen</i>	
Jobb tack vare falsk id-handling	19
<i>Aliki Karlsson</i>	
Uppgiften jag brinner för	25
<i>Rahim Maatoug</i>	
Vi är en tillgång att räkna med	28
<i>Elodia Aragón-Kristoffersson</i>	
Med engagemang i bagaget	31
<i>Guido Parlari</i>	
Vit mössa vid trettionio	37
<i>Fresia Lobos</i>	
Ungdomskraft	39
<i>Rama Younan</i>	
På väg i Europa	42
<i>Alexander Parotidis</i>	
Ingen ska behandlas illa	46
<i>Evangelos Varsamis</i>	
Betala din hyra, sjukförsäkring och fackavgift	48
<i>Gerda Svendsen</i>	
Springa lika fort och lyfta lika tungt	52
<i>Katarina Prodan</i>	
Med starka rötter i arbetarklassen	56
<i>Percy Kindahl</i>	

Arbetsplatsombud vid sjutton	60
<i>Kia Ayhan</i>	
Vid femton tog jag ställning	63
<i>Gerardo Berrios</i>	
Bra och kunniga budbärare	66
<i>Kristina Häggman</i>	
Arbete med värdiga villkor	69
<i>Radina Raicevic</i>	
Här vill jag vara	73
<i>Zeljko Klemse</i>	
Alla dessa kamrater	76
<i>Miguel Zúñiga</i>	
Timlön och otrygghet	79
<i>Nahla Al-Baghdady</i>	
Uppdrag integration och diskriminering	81
<i>Erkki Salmisaari</i>	
Nytt land – nya drömmar	83
<i>Ramina Chaudhry</i>	
Man måste ha visioner	88
<i>Sari Niku</i>	
Till minne av Fadi Moussa	91
<i>Wanja Lundby-Wedin</i>	
Konsten att ändra riktningen på en flod	96
<i>Luis Pascual Ariño</i>	
Människor ska bli rättvist behandlade	103
<i>Raimon Tahvonen</i>	
Nyfiken på fackligt arbete	109
<i>Jeannette del Carmen Franzén</i>	
Facket ger stöd och trygghet	114
<i>Bata Selimaj</i>	
Räddad av internationell solidaritet	116
<i>Carlos Núñez</i>	

Carlos Troncoso – en eldsjäl som inte gav sig	123
<i>Barbro Andersson</i>	
Medlemmen ska alltid ha bästa hjälpen	126
<i>Silvana Schiöler</i>	
Facklig utbildning förändrar världen	128
<i>Ramin Ebbadnezamy</i>	
En tuff arbetsmiljö	133
<i>José Blanco García</i>	
Alla har lika värde och lika rätt	135
<i>Ebrima Mboob</i>	
Från Viña del Mar till Södertälje	137
<i>Juana Tobar</i>	
Facket – ett verktyg för demokrati	141
<i>Ditas Enström</i>	
Vald när klubban slog i bordet	144
<i>Rainer Prescher</i>	
Att få sin röst hörd	146
<i>Keit Olsson</i>	
Högre upp på dagordningen	151
<i>José Estigarribia</i>	
Tid för både facket och familjen	153
<i>Karli Zunko</i>	
Nio arbetskamrater på kvällskurs	156
<i>Helvi Marika Saviaro</i>	
Kollektivavtalet ett skydd	158
<i>Göta Mattas</i>	
En säker arbetsmiljö	160
<i>Aila Rinne</i>	
Musik, sång och fackliga frågor	162
<i>Géza Polónyi</i>	
Libra – för fler kvinnor i byggbranschen	166
<i>Jessica Andersson</i>	

Information är som en maträtt	170
<i>Auni Pohjonen</i>	
Alla – inte bara några	172
<i>Manlio Palocci</i>	
Med rätt att förhandla	175
<i>Stavros Bakas</i>	
I människors vardag	177
<i>Thomas Gustavsson</i>	
Och så föddes jag på nytt	184
<i>Roberto Lezama</i>	
För kärleks skull	186
<i>Lucia Turus</i>	
Att kunna säga sin mening	188
<i>Fernando Guerra Alvarez</i>	
Lika lön för lika arbete	193
<i>Andrea Gaytán Vega</i>	
Min lagbas tände en gnista	197
<i>Toni Tawil</i>	
Saknad och hopp	200
<i>Besim Selimaj</i>	
Slutord	202

Förord

Jag får ofta frågan hur det kommer sig att vi i Sverige har världens starkaste fackföreningsrörelse. Det beror på att åtta av tio löntagare är medlemmar i en facklig organisation. Men det räcker inte med att vara många och vi ska aldrig ta vår styrka för given. Ytterst är det medlemmarnas engagemang som gör att vi tillsammans blir starka.

I takt med att samhället förändras, förändras också facket. I dag har var fjärde medlem i LO-förbunden utländsk bakgrund. Av våra 175 000 förtroendevalda är drygt 15 000 födda utomlands.

I *Medlemmar från när och fjärran* berättar över 50 medlemmar varför de blev fackligt aktiva. Det är förtroendevalda kvinnor och män inom LO-förbunden som med egna ord berättar sin historia. De ger oss också en inblick i sitt fackliga arbete i dag och hur de vill forma framtiden med sitt fackliga engagemang.

Det är fascinerande berättelser som tar oss med på en resa i tid och rum över hela världen och som återspeglar en ny dimension i den svenska fackföreningsrörelsen.

Tillsammans arbetar vi för ett arbetsliv och ett samhälle där alla människor har lika värde och lika rätt.

Wanja Lundby-Wedin
LOs ordförande

Inledning

Medlemmar från när och fjärran är en bok av och om fackligt förtroendevalda medlemmar inom LOs förbund. De kommer alla från olika delar av Sverige och världen. Det är en bok om modiga och ansvarsfulla kvinnor och män som arbetar för ett rättvisare samhälle och som tror på människors förmåga att förändra.

Arbetsplatsombud, skyddsombud, integrationsansvariga, valberedare, försäkringsrådgivare, jämställdhetsansvariga och styrelseledamöter i klubbar, avdelningar och förbund berättar om sig själva och om sin egen fackliga historia. Boken har vuxit fram i en webbaserad skrivarcirkel som har ingått i *Nytt liv i Sverige*, ett fackligt kulturprojekt för integration i arbetslivet.

Initiativet till skrivarcirkeln togs av fyra förtroendevalda medlemmar: Gerardo Berrios, José Blanco García, José Estigarribia och Miguel Zúñiga, som alla medverkar i boken. Tillsammans med María-Paz Acchiardo, integrationsansvarig på LO, Lennart Wedin, som då var ansvarig för LOs IT-skola och Roberto Lezama ordförande i LOs integrationsutskott bildade de fyra en arbetsgrupp. Jag blev tillfrågad om jag ville leda cirkeln och arbeta med medlemmarna och deras texter.

Idén var att synliggöra en del av den svenska fackföreningens nutidshistoria som många inte känner till. Förtroendevalda med rötter i olika delar av Sverige och världen skulle själva skriva och berätta om sitt fackliga engagemang.

Vi gick ut med en allmän inbjudan på LOs hemsida där vi uppmanade fackligt förtroendevalda i samtliga förbund, från klubbar

till förbundsstyrelser, att skriva om sin fackliga historia. Vi gav tre utgångspunkter som stöd för berättandet:

- Vad gjorde att du blev fackligt aktiv?
- Vad gör du i ditt fackliga arbete i dag?
- Beskriv tre saker som du vill förändra med ditt fackliga arbete.

Dessutom skrev vi brev, ringde och tog personlig kontakt med förtroendevalda och frågade om de ville vara med och skriva.

Texterna skickades till mig via e-post. Flera av texterna som dök upp på skärmen var färdiga berättelser medan andra behövde utvecklas och bearbetas.

Jag ställde ytterligare frågor och många är de texter som med e-post vandrat fram och tillbaka mellan mig och skribenterna. Ibland fick vi ta telefonen till hjälp för att tillsammans hitta de rätta orden och några av deltagarna i cirkeln träffade jag också.

Vi fick en plats på LOs IT-skolas hemsida där att vi kunde lägga ut berättelserna som inspiration för andra som ville vara med och skriva eller följa hur boken växte fram.

För mig har det varit roligt och berikande att lära känna de förtroendevalda genom deras berättelser.

Varje berättelse i *Medlemmar från när och fjärran* är unik och tillsammans är de en viktig del av vår samtidshistoria. De visar också på möjligheten och ansvaret som fackföreningsrörelsen har att aktivt fortsätta arbeta för integration i den egna organisationen, i arbetslivet och i det svenska samhället.

Kerstin Gidfors
Cirkelledare och redaktör

Vi var fyra tusen finnar på Volvo

Tarmo Ahonen

Svenska Metallindustriarbetareförbundet

Född: 1944.

Yrke: Montör.

Familj: Fru och tre vuxna barn.

Bor: I insatsvilla i Angered.

Intresse: Minoritetsfrågor, är fritidspolitiker.

Foto: Bo Gullfors

Jag är född i Kihniö, en liten kommun på gränsen mellan Österbotten och Tavastland i mellersta Finland. Förutom det traditionella skogs- och jordbruket fanns där få arbetsplatser. Detta innebar att när motorsågar och traktorer gjorde sitt intåg under 1950-talet blev orten snabbt en avfolkningsbyggd och så gott som alla ungdomar blev tvungna att söka jobb på annat håll.

Vår familj hade ett litet jordbruk som inte räckte till för vår stora familjs försörjning. Min far hade därför även en fast anställning i det statligt ägda bolaget "Suo Osakeyhtiö" – fritt översatt AB Torvmossen. Bolaget försåg den finska järnvägen med torv som vid den här tiden användes som bränsle. Min far var ordförande i den lokala fackklubben på arbetsplatsen. Han satt också med i kommunfullmäktige som en av tre socialdemokrater i den annars nästan totalt centerdominerade kommunen.

Två av mina syskon hade varit i Sverige som krigsbarn under ett antal år, och därför fanns det ett stort intresse för Sverige i vår familj. När en av mina äldre systrar flyttade till Sverige 1951 blev det lätt för oss andra att följa efter. Ännu lättare blev det när den fria nordiska arbetsmarknaden var ett faktum 1954. Jag, som är num-

mer 10 av 12 syskon, fick vänta till 1960 innan jag som 16-åring följde med en av mina bröder när han åkte tillbaka till Göteborg efter sin semester.

Efter två korta anställningar inom textilindustrin hamnade jag på SKF, som var en av de stora arbetsplatserna i Göteborg. Under den tiden träffade jag min fru Raili, som hade kommit till Sverige ett år tidigare än jag. Hon är född i Åbo dit hennes familj evakuerades från Karelen under vinterkriget 1939–1940. När jag sedan gjorde min militärtjänst i Finland besökte hon mig där, och efter min återkomst till Göteborg gifte vi oss och bildade familj.

Volvo

1965 var det dags att byta jobb och jag började min anställning på Volvo Lastvagnar vid Lundbyverken. Jag har naturligtvis varit fackligt ansluten hela tiden, men den första riktiga kontakten med facket fick jag i samband med Suezkrisen 1967, som innebar att försäljningen av lastbilar gick ner. Mer än 200 man skulle därför flyttas över till Volvo Personvagnar i Torslanda cirka en mil längre bort. Det blev hårda diskussioner om "turordningen" och om vilka som skulle lånas ut. Jag hade lärt mig så pass mycket svenska att jag kunde delta i diskussionen och jag vägrade att acceptera det första förslaget som kom fram i förhandlingarna. Till slut blev jag tvungen att flytta till Personvagnar, men jag var ändå nöjd med att det hade gått rätt till.

Det blev ett kort visit på Torslandaverken. Redan efter halvt år blev det kraftigt uppsving på lastbilsförsäljningen. Alla som ville fick nu flytta tillbaks till Lundbyverken. Man införde tvåskift för att möta den stora efterfrågan och företaget blev tvunget att rekrytera folk direkt från Finland.

Arbetet på banan var tungt. Företaget hade inrättat lättare, anpassade arbetsplatser vid sidan av banorna för äldre arbetskraft. I anslutning till vår bana hade vi en sådan station för cirka 100 man, i huvudsak äldre svenskar. Där tillverkade man rör och ka-

blar till banorna och det var ett ackordarbete, precis som allt annat i fabriken.

Det blev ofta bråk om ackorden och den lokala gruppstyrelsen i facket genomförde uppföljningar för att få rätsida på dessa. Flera gånger kokade det över rejält och en gång i början av 1971 blev det stopp helt och hållet. Gubbarna hade satt sig vid sina stationer och hade slutat att jobba. De hade ingen talesman, utan alla bara satt och vägrade att svara på arbetsledningens frågor. Representanter för klubbstyrelsen tillkallades och tog upp förhandlingar med fabriksledningen, men ingen visste riktig vad som låg bakom aktionen.

Banorna bemannades vid den här tiden i första hand av finländare och jag som var gammal i gården hade avancerat till instruktör för de nytillkomna. Jag hade vidare som uppdrag att bevaka att materialflödet fungerade. När jag såg att vi började sakna rör gick jag till rörstationen för att undersöka orsaken och jag såg då att de lagt ner arbetet där. Samtidigt hade förhandlingarna avbrutits utan resultat. Jag återvände till banan och samlade avdelningen för att informera om materialsituationen och om att det skulle dröja innan vi fick rör igen. Nu blev det fart på händelseförloppet.

Företaget uppfattade detta som att konflikten höll på att sprida sig till banan. Klubben kontaktades i all hast och kom med förslag till en temporär lösning och konflikten kunde avvecklas.

Efter två dagar kom det två personer från kvalitetsavdelningen och ville prata med mig. De hade i uppdrag från gubbarna på rörstationen att fråga mig om jag ville ställa upp i det kommande valet till gruppstyrelsen. Jag avböjde med hänsyn tagen till min familjesituation. Med tre små barn och med min fru allvarligt sjuk hade jag inga möjligheter att satsa på kvällsaktiviteter eller liknande. Det hjälpte inte, övertalningen fortsatte och när det var dags för årsmötet fick jag uppmaning att komma på mötet. Det blev ett stormigt möte med över hundra deltagare, och efter långa

och hårda diskussioner upptäckte jag att jag hade blivit invald i gruppstyrelsen med mycket stort stöd från mötesdeltagarna. Jag förstod inte det då men detta var startskottet för min fackliga karriär som varat i över trettio år.

Fackligt uppdrag

Väl invald i gruppstyrelsen kom den fackliga vardagen och den blev mycket hårdare än någon hade kunnat ana.

Ett av de första stora fackliga uppdragen jag fick var att ta hand om placeringen av cirka 100 personer från bussmonteringen som skulle flyttas från Göteborg till Borås. Det var ingen lätt uppgift för det fanns inte lämpliga lediga jobb just då. Med hänsyn till att det handlade om många med långa anställningstider var placering till andra banavsnitt inte att tänka på. Flera fick gå på tillfälliga jobb i långa tidsperioder med risk att tappa inkomst, men med ett systematiskt arbete blev det en acceptabel lösning för de flesta efter en tid.

Nästa utmaning var när företaget skulle centralisera axelmonteringen. Projektet var ett hårt rationaliseringsprojekt och det tog flera år innan jag kunde andas ut och få en något så när normal arbetssituation.

Studentvänstern

I samband med studentrevolten 1968 bildades det nya kommunistiska och revolutionära grupper i Sverige. Nu strömmade det välutbildat folk till våra fabriker i Göteborg. Det var folk från studentvänstern som tog arbete i fabriker. I vårt gruppområde kom det cirka 40 aktivister under en kort tid från ingenstans. På mornarna stod det folk och delade ut politiskt material utanför fabriksportarna. Många vänstergrupperingar ansåg att det i första hand var genom agerande ute på arbetsplatserna som den politiska förändringen kunde åstadkommas. De kommande valen till de olika fackliga uppdragen blev politiserade även på grupp-

nivå. Vänsteraktivister övertog inledningsvis många fackliga poster och många socialdemokrater blev bortröstade under en kort tid. Men efter flera lyckade projekt hade jag fått en stark ställning bland medlemmarna i vårt gruppområde, och efter en tid blev jag vald till ordförande i gruppen som i det läget hade cirka 1 200 medlemmar.

I slutet av 1970-talet kom jag med i projektet för den nya monteringsfabriken i Tuve. När man 1981 startade produktionen där flyttade jag som en av de första montörerna dit. Jag blev återvald till ordförande i den nya gruppstyrelsen som bildades där, för att två år senare ta steget till klubbstyrelsen för hela Volvo Göteborg med över 10 000 medlemmar 1983. Uppdraget, som fortsätter än i dag, har varit mycket krävande, men det har samtidigt gett mig många erfarenheter under årens lopp. Jag har även deltagit i den koncernfackliga verksamheten och är medlem i förbundets avtalsråd sedan några år.

Nationella minoriteter

På 1970-talet arbetade mer än 4 000 finnar samtidigt på Volvo i Göteborg. Sverigefinnarna är i dag med cirka 440 000 personer den största minoritetsgruppen i Sverige.

Sverige och Finland har en gemensam historia. Finskan har varit ett språk i Sverige sedan urminnes tider. I december 1999 erkände den svenska riksdagen sina nationella minoriteter och sina historiska minoritetsspråk, däribland sverigefinnarna och det finska språket, allt i enlighet med Europarådets ramkonvention.

På 1960-talet krävde den svenska arbetarrörelsen med LO i spetsen bättre information på finska i radio. Fackföreningsrörelsen hade omfattande information på finska och man hade en gemensam

***Fotnot:** Sveriges nationella minoriteter är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. De nationella minoritetsspråken är samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddish.*

tidning på finska med socialdemokratiska partiet. Den skickades till LO-medlemmar i landet. Allt detta är borta i dag. Det verkar som att den svenska fackföreningsrörelsen inte vill kännas vid de nationella minoriteterna i landet. Vi ställer krav på företagen att sammansättning av anställda bör motsvara samhället i övrigt och att anställningsvillkoren ska vara rättvisa. På samma sätt anser jag att den svenska fackföreningsrörelsen bör följa regeringens exempel och erkänna Sveriges nationella minoriteter och historiska minoritetsspråk i enlighet med Europarådets konventioner och tillämpa dessa i den egna organisationen.

Nya tider

När man blickar bakåt så ser man stora förändringar i samhället. De invandrare som kom till Göteborg på 1960-talet kom i första hand från Finland och dåvarande Jugoslavien. Nästan alla som inte hade anställning redan innan de kom till Sverige fick jobb inom par veckor. Företagen hjälpte även till med bostad, som kanske var det största problemet innan miljonprogrammet kom i gång.

Situationen är helt annan för dagens invandrare, där alldeles för många inte får fotfäste på den svenska arbetsmarknaden. Jag anser att detta är och kommer att vara den största utmaningen för den svenska fackföreningsrörelsen under många år framåt. Endast arbete och egen försörjning kan ge den värdighet som alla borde ha rätt till här i Sverige.

Tarmo Ahonen

Jobb tack vare falsk id-handling

Aliki Karlsson

Fastighetsanställdas Förbund

Född: 1949 i Grekland.

Yrken: Lokalvårdare, vaktmästare och konferensvärdinna.

Familj: Man, två barn och ett barnbarn.

Bor: I Hallstahammar.

Person jag beundrar: Olof Palme.

Foto: Tapani Björkbacka

Mitt namn har förankring i två kulturer, vilket har präglat mig mycket starkt. Jag föddes i staden Kilkis nära jugoslaviska gränsen i norra Grekland, och jag döptes till Aliki Papadopoulou. Nu heter jag Aliki Karlsson.

När jag var sexton år fick jag ett ansvarsfullt uppdrag av min pappa, att åka till Sverige med min systerson som var två och ett halvt år. Min syster och hennes man bodde redan i Hallstahammar i Sverige, men deras son var kvar hos morföräldrarna.

Det var hysteri i Kilkis, alla ville åka till Sverige, tjäna pengar och återvända efter några år för att köpa sig ett hus och få ett bättre liv. Fattigdomen var stor och Sverige var ett drömland.

Min syster och hennes man flyttade 1964, och ett år senare åkte jag och min systerson efter. Vi åkte tåg genom Europa och jag som inte kunde något annat språk än grekiska kunde inte fråga mig fram. När vi skulle byta tåg i Tyskland gick det nästan alldeles gallet och vi höll på att hamna på ett tåg som gick tillbaka. Men till slut kom vi i alla fall vi fram till Hallstahammar.

Foto: Privat

Aliki med systersonen Niko före resan till Sverige 1965. Med på bilden är lillasyster Dimitra.

Jag åkte på turistvisum och jag hade inga planer på att stanna. På den tiden var man som turist tvungen att visa upp pengar för sitt uppehålle i Sverige vid gränsen. Jag hade pengar både till uppehålle och till hemresa, pengar som jag arbetat ihop som barnflicka och sparat för min hemgift. När jag kom till Sverige lånade min syster pengarna, men hon och hennes man hade skulder och hade svårt att betala tillbaka. Plötsligt hade jag inga pengar till biljetten hem. Jag längtade så det gjorde ont. Jag bara drömde om att återvända.

Arbete och bostad

De flesta italienare, jugoslaver och greker bodde i en barackby utanför Hallstahammar som gick under namnet Ralsta. Det var små enkla baracker som bestod av ett eller två rum och kök med gemensam toa i korridoren. En bekant berättade att det fanns arbeten på Bacho i Enköping, men jag var för ung för man skulle vara 18 år. Någon förfalskade mitt grekiska identitetskort – och plötsligt var jag 18 år i stället för 16.

Jag fick arbete på Bacho och flyttade till Enköping. Mitt arbete bestod i att jag packade verktyg. Jag stortrivdes. På min arbetsplats fanns alla slags människor från olika kulturer.

Många bodde inneboende, även jag. Jag hyrde ett rum av en familj i ett hyreshus. Vi hade gemensam ingång och jag delade kök och toalett med familjen. Det skulle vara tyst klockan 22.

Jag ville lära mig svenska så fort som möjligt. Det var på både gott och ont. Man fick lära sig många fula ord, men jag lärde mig också andra ord och nu pratar jag flytande svenska.

Veckorna i Enköping gick bra, men när helgen kom kändes det ensamt och tråkigt. Ibland brukade en svensk väninna och jag åka ut och dansa. En gång hamnade vi i Hallstaparken och där träffade jag Sune.

I april 1968 flyttade jag tillbaka till Hallstahammar. Sune hade redan en egen lägenhet på ett rum och kök och vi flyttade samman.

I Hallstahammar arbetade jag på företaget Kanthal fram till 1970, då jag blev med barn. Sune och jag hade kommit överens om att när vi fick barn skulle jag stanna hemma och ta hand om dem. Vi fick två barn och jag trivdes att vara hemma med dem.

Men 1976 började jag arbeta extra som servitris på kvällstid i Hallstahammars Folkets Hus medan Sune var hemma och tog hand om barnen efter jobbet. Jag arbetar fortfarande i Folkets Hus, men nu arbetar jag heltid.

"Låtsasföräldrarna" Mimmi och Kalle tog hand om Alik under hennes ensamma helger i Enköping.

Engagemang och utbildning

1967 genomfördes en militärkupp i Grekland. Jag var med och demonstrerade mot militärjuntan både i Eskilstuna och i Västerås. Jag såg Olof Palme på TV när han deltog i demonstrationer och debatter och läste om honom i tidningarna. Jag fascinerades av hans engagemang och oräddhet, och jag bestämde mig för att jag ville engagera mig fackligt och politiskt.

När jag arbetade extra i Folkets Hus frågade en arbetskamrat om jag kunde vara valberedare. Jag visste inte vad en valberedare gjorde men jag tackade ja på villkoret att hon hjälpte mig. Samtidigt började jag gå på fackföreningsmöten och blev allt mer engagerad.

Inom mig fanns en solidaritetstanke, att man måste hjälpa varandra för att förbättra arbetsvillkor och löner. Jag såg hur dåligt en del blev behandlade på arbetsplatserna, vilket gjorde att jag bestämde mig för att gå en facklig grundutbildning. Utbildningen var på en vecka och sedan dess har jag arbetat fackligt på olika sätt.

Uppdrag

Nu är jag vice ordförande i avdelning 18, Fastighetsanställdas Förbund. Jag är också arbetsmiljö-, jämställdhets- och integrationsansvarig i avdelningen. I dag sitter jag på ett ettårigt mandat i stora avtalsrådet i förbundet. Men jag är även ordförande i nätverket FAI, Fackligt Aktiva Invandrare, här i Västmanland. Jag sitter också med i LO-facken i Hallstahammars styrelse.

Politiskt har jag engagerat mig i daghems- och skolfrågor och jag sitter med i Barn- och bildningsnämnden för Socialdemokraterna i Hallstahammar. Jag har alltid tyckt om barn, och när jag var ung i Grekland drömde jag om att bli småskolelärare.

Jag brinner för jämställdhet och integration. Ett av målen med mitt fackliga arbete är enkelt men svårt att genomföra, nämligen lika lön för lika arbete. Det ska inte vara skillnad på lön mellan män och kvinnor för samma arbete.

Ibland blir jag lite trött på integrationsdebatten. Hela tiden är

det invandrarna som ska utbildas om det svenska samhället. Visst är det bra, men jag tycker att även svenskarna borde få utbildning för att förstå hur det kan kännas för oss. Tillsammans ska vi hjälpas åt att skapa ett bättre samhälle där vi slipper alla fördomar om varandra.

Om de som i dag kommer till Sverige för att leva här fick samma chans som jag fick, ett arbete eller åtminstone en praktikplats, skulle de också lättare komma in i det svenska samhället och lära sig förstå och tala det svenska språket.

Om vi alla bara kunde avvara 5 minuter i veckan för fackliga frågor skulle vi nå långt.

Facket skulle få mer tid att lyssna på hur människor vill ha det på sin arbetsplats och samtidigt förklara avtal och villkor, som man kommit överens om med arbetsgivaren.

Jag bor fortfarande tillsammans med Sune, killen jag träffade i Hallstahammars Folkets Park 1968. Nyligen blev vi morföräldrar. Man måste tycka om varandra och ge varandra en kram då och då. Jag kommer fortsätta att arbeta vidare, både fackligt och politiskt, därför att jag tycker det är roligt.

Aliki Karlsson

Uppgiften jag brinner för

Rahim Maatoug

Industrifacket

Född: I Vänersborg 1975.

Arbetar: Två tolvtimmars nattpass i veckan, fredag till lördag och söndag till måndag.

Bor: I Göteborg.

Familj: Singel med en son på 6 år, storsyster, lillasyster, två halvbröder och en halvsystem.

Intresse: Styrketräning, film och att umgås med vänner och med min son.

Senast lästa bok: "Alkemisten" av Paul Coelho, som handlar om att uppfylla sina drömmar och att lyssna till sitt inre.

Motto: Det är inte det som du gör du kommer att ångra, utan det du inte gör.

I oktober 2001 började jag som Manpower-anställd att arbeta på Astra Tech i Mölndal, ett dotterbolag till den stora koncernen Astra Zeneca. Eftersom jag är en person som gillar att prata med folk runt omkring mig hade jag redan efter tre månader fått mycket bra kontakt med många på min avdelning och på andra avdelningar. Jag trivdes med arbetskamraterna och det var en skön känsla att tillhöra en gemenskap, så jag sökte en fast tjänst på min avdelning och fick den.

En av dem jag pratade mycket med var en kvinna som var förtroendevald i Industrifacket, det fackförbund som finns på vår arbetsplats. Självt var jag passiv medlem i Metall. Inget ont om det förbundet, men kulturen på min tidigare arbetsplats var sådan att man borde vara med i facket på samma sätt som det är rekommenderat.

menderligt att ha en hemförsäkring. Det vill säga: Jag har störst nytta av den om något händer, annars betalar jag bara in min avgift som alla andra.

Den här kvinnan berättade om facket på Astra. Hon ansåg att det var en positiv känsla att företräda sina arbetskamrater och att få jobba med olika förtroendeuppdrag, att det stimulerade henne. Hon kände att det var detta som gjorde att hon orkade arbeta kvar, trots att det vardagliga och monotona arbetet i produktionen var både mentalt och fysiskt tungt.

Jag blev intresserad av det hon berättade och bestämde mig för att engagera mig och försöka få ett förtroendeuppdrag. Men jag visste inte vad jag passade för så jag avvaktade.

Möte med förkortningar

Det blev mars månad följande år och det var dags för årsmöte för Industrifacket. Som resten av medlemmarna gick jag dit för att lyssna på MBL, ASG, BAM och andra förkortningar som jag inte hade en aning om vad de stod för.

Skyddsombud, styrelseledamöter, kassör... allt var så otroligt... fackligt, men när jag hörde ordet studieorganisatör slogs öronen på och jag hade funnit min plats. Jag vågade inte nominera mig själv, men ingen annan ville heller ha uppdraget så det bordlades. Efter en vecka tog jag mod till mig och frågade om uppdraget fortfarande var ledigt, och det var med stor glädje jag kunde börja mitt fackliga arbete som studieorganisatör på Astra i Mölndal.

Som studieorganisatör ska jag se till att både förtroendevalda och medlemmar får möjlighet att gå på kurser för att utvecklas som fackligt aktiva men också som människor.

Jag är fortfarande studieorganisatör och jag blev också nominerad till skyddsombud och tackade ja. Jag är ledamot i styrelsen i facklubben på Astra och jag sitter med i förslagskommittén. Jag är också invald i styrelsen på avdelning 9 i Göteborg där jag arbetar med integrationsfrågor.

I styrelsen, både på klubbnivå och på avdelningsnivå, får jag reda på vad som är på gång och jag är med och beslutar om viktiga frågor som berör allt från maskiner till löner. Det är en viktig uppgift, där jag känner ett stort ansvar inte bara för mig själv utan också för medlemmarna.

Min tid som integrationsansvarig har varit kort men otroligt intensiv och det är här jag funnit min rätta identitet. Det är den uppgiften jag brinner för nu. Dels därför att det finns så mycket kvar att göra, det är en kamp som hamnat lite på efterkälken. Dels för att det finns eldsjälar som María-Paz Acchiardo, integrationsansvarig på LO, Thomas Bill, LO-distriktet Värmland och Luis Pascual Ariño, projektansvarig för kulturprojektet "Nytt Liv i Sverige" – alla dessa är personer som har inspirerat mig att arbeta för alla människors lika värde och rätt.

Kunskap och respekt

Vi måste öka kunskapen om och därmed respekten för det fackliga arbetet. Inte bara bland våra egna medlemmar utan också bland dem som står utanför i dag, vi måste få fler medlemmar för att lyckas.

Det är många som av olika skäl mår dåligt i dag. Vi har både kort- och långtidssjukskrivna i industrin, vi har folk med början till förslitningsskador och vi har dem som mår dåligt för att lönen inte räcker till. Det finns många exempel där våra medmänniskor i dag känner sig stressade, utbrända och ensamma. Det är vårt fackliga ansvar att föra dessa människors talan och se till att företagen tar sitt ansvar.

Tillsammans har vi lyckats att ta oss ur många eländen och det är bara tillsammans vi kan göra något åt de missförhållanden som finns i dag.

Rahim Maatoug

Vi är en tillgång att räkna med

Elodia Aragón-Kristoffersson

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Född: I Cuzco i Peru 1954.

Yrke: Postiljon och terminalarbetare.

Bor: I hus i Landvetter utanför Göteborg.

Familj: Make och två söner.

Modersmål: Spanska, men talar också svenska och engelska, förstår inka-språket quechua.

Intresse: Naturen, att läsa och att umgås med vänner.

Senast lästa bok: "En kvinna att älska" av Theodor Kallifatides.

Beundrar: Nelson Mandela, Gandhi, Martin Luther King och Nalin Peggul.

Foto: Kerstin Gifflors

Jag heter Elodia Aragón-Kristoffersson och kommer från Cuzco i Peru – en gammal stad från inkatiden som ligger mitt i Anderna. Under några år arbetade jag i den svenska skolan i Perus huvudstad Lima. Jag var anställd som allt-i-allo och för att tala spanska med barnen. Där blev jag mycket god vän med en av lärarna, och när hon flyttade tillbaka till Sverige bestämde vi att jag skulle komma och hälsa på henne.

1982 åkte jag för att besöka henne. Jag blev fäst vid den fantastiska svenska naturen och efter en tid träffade jag en underbar man här. Vi har nu varit gifta i 17 år och har två söner.

En utmaning

Sedan 1987 jobbar jag inom Posten. Jag började som julkortsor-terare och så småningom blev jag postiljon. I dag jobbar jag på brevterminalen i Göteborg.

Jag är medlem i SEKO och jag är studie- och försäkringsansva-rig i min sektion. Jag ser det fackliga arbetet som en utmaning, jag tycker det är roligt och så länge jag har motivation och ork vill jag fortsätta.

Jag skulle vilja se flera kvinnor inom det fackliga arbetet. Men jag ska inte klaga. Jag måste säga att jag har fått mycket stöd från erfarna killar, som har jobbat i många år inom facket.

Jag har gått en facklig grundutbildning och flera andra fackli- ga kurser. Men jag har mycket kvar att lära, vilket innebär att se, lyssna och läsa mycket, och det kräver tid. Min syn på demokrati, rättvisa, solidaritet, rättigheter och skyldigheter är starka skäl för mig att jobba inom vår organisation. Facket i Sverige är starkt jäm- fört med många andra länder. Genom facket får jag möjligheter att påverka på min arbetsplats och bistå mina arbetskamrater.

Medlemmarnas förlängda armar

Sverige är i dag ett land där det bor människor från hela världen. Vi som inte är svenskfödda, har skyldighet att bidra på olika sätt till att föra vårt Sverige framåt. Här finns massor att göra och vi är en tillgång att räkna med.

Klyftorna mellan rika och fattiga växer. Och löneskillnaden mellan män och kvinnor är fortfarande stor. Jag skulle vilja dri- va kvinnofrågor. Vi kvinnor måste göra våra röster hörda. Vi mö- ter alltjämt hinder inom yrkeslivet, genom lägre löner och sämre karriärmöjligheter.

Facket är för mig ett verktyg där vi kan stötta varandra, samver- ka och påverka vår situation.

Inom Posten har vi startat ett nätverk för kvinnor. Det är ett både intressant och roligt projekt som jag hoppas mycket på.

Det är viktigt att vi som jobbar inom facket hela tiden är aktiva och ser till att alla, unga som gamla, män som kvinnor, känner att facket är levande. Vi är medlemmarnas förlängda armar, vi är deras röst och vi bevakar deras intressen.

Elodia Aragón-Kristoffersson

Med engagemang i bagaget

Guido Barlari

Handelsanställdas Förbund

Född: I Chile 1953.

Yrke: Verkstadsmekaniker NC.

Arbetar som: Folkbildare.

Bor: I hus i Borlänge.

Familj: Gift med Fresia, fem barn och fem barnbarn.

Personer jag beundrar: Olof Palme och Paulo Freire.

Senast lästa bok: "Gäst hos verkligheten" av Pär Lagerkvist.

Intressen: Amatörradio, bilar och matlagning.

Jag kommer från Chiles viktigaste hamnstad Valparaiso, där man kunde räkna till flera hundra fartyg i hamnen. Valparaiso var en obligatorisk hamn för de fartyg som gick genom Estrecho de Magallanes, Magellansundet, innan bygget av Panamakanalen, den kanal som binder samman Stilla Havet med Atlanten. Man kan säga att Valparaiso är i Chile vad Göteborg är i Sverige. Där känner man doften av hav och huden smakar salt.

Jag är äldst av sju syskon. Pappa var glasmästare och mamma var hemmafru. Jag växte upp i en familj med stora ekonomiska svårigheter men där ärlighet, solidaritet och studier var det viktigaste. Fel eller inte, men pappa ville inte att vi skulle bli glasmästare som han. Pappa kom från en familj som hade pengar, ändå gick han bara till sjätte klass i skolan och ville inte fortsätta studera. Men min pappa kunde räkna, han kunde summera och multiplicera de glaskvadrater som han installerade i stora fina hus. Varje fredag satt han med papper och penna och räknade, för att ar-

betsgivaren skulle betala rätt lön och varje fredag blev han förvånad när arbetsgivaren betalade allt mindre till honom. Pappa som kämpade varje dag för att ge oss barn studier, hus och mat.

Ljus och mörker

Förtrycket av arbetarna är ett stort problem i Chiles historia. Fackföreningarnas förtroendevalda motarbetades av både arbetsgivarna och lagen.

– Om du inte tycker om lönen kan du sluta arbeta, brukade arbetsgivarna säga.

Jag ville inte bli illa behandlad som pappa och alla andra arbetare. För det arbete man gör ska man få en skälig lön. Som ung ville jag förändra och påverka, men hur?

År 1969 började en grupp ungdomar från universitetet att arbeta politiskt i olika bostadsområden. De ville motivera och aktivera människor att delta i samhällsutvecklingen. Ungdomarna representerade en socialistisk grupp, MAPU – ”Enhetsrörelsen för en folklig aktion”, som kämpade för solidaritet, jämlikhet och demokrati. De kallade projektet ”Gräshoppare” och de kom till bostadsområdena med glädje, sång, musik, målning och teater. De gjorde en lokal tidning för att väcka det politiska intresset hos människor och för att få igång debatter. Man visste aldrig när de dök upp eller när de försvann, men vi var flera som alltid hittade dem var de än var.

Jag började delta aktivt och på kort tid fick jag politiska uppdrag i gruppen. Vi arbetade hårt för att bli ett politiskt parti och vi nådde målet.

Jag känner mig stolt över mitt chilenska politiska parti där jag fick min politiska skolning. Där arbetade jag med folkbildning, i en alfabetiseringskampanj med min förebild Paulo Freires pedagogik som motor. Där kom jag att öka min förståelse för demokratin och för min pappa.

År 1975 blev jag fängslad för min ideologi. Jag kallar det den

mörka tiden. Men om jag fick välja att födas igen skulle jag göra samma sak i samma land, med samma ideologi och utifrån samma principer. Ideologi och principer är inte till salu, de går inte att auktionera bort, de kommer från människans djupaste inre.

Sverige

År 1988 kom jag från Chile till Sverige, ett demokratiskt land. Jag kom med en ryggsäck full av kunskap, erfarenheter och känslor. Efter flera års diktatur ska man börja glömma, när rädslan fortfarande är ett minus, när man inte förstår och när man inte talar språket i det nya landet. Jag började studera svenska på ABF och förstå och tala språket mer och mer. Jag började få tillbaka det jag förlorade under Pinochetdiktaturen och jag började lita på andra människor.

Efter en tid fick jag arbete i Dalarna hos en känd arbetsgivare som ägde nästan alla flyktingförläggningar i Dalarna. Jag arbetade som vaktmästare och byggnadsarbetare. Varje dag pendlade jag nästan sex mil för att komma till jobbet och sex mil tillbaka hem, men jag fick ingen reseersättning.

Jag isolerade min arbetsgivares hus med glasfiber. Jag hade inga skyddskläder och jag fick inflammation i huden på hela kroppen och svårt att andas. I stället för toaletter fick vi som arbetade där använda skogen, åt gjorde vi på golvet och lönen räckte inte till för att betala bensinen. Jag tänkte och frågade mig: Är Sverige ett utvecklat land, när arbetsgivaren förtrycker här som i Chile?

Det påminde mig om min pappa som för usel lön arbetade för att jag och mina sju syskon skulle få en bättre livskvalitet. Jag som hade kämpat för rättvisan såg inte ett bättre liv.

Medlem i facket

En dag vid matdags kom en person från Byggnadsarbetareförbundet och pratade med mig om kollektivavtal. Jag visste ingenting om det och dessutom kunde jag inte så bra svenska, men jag var säker

på att den personen talade om rättvisa. Han talade om löner och försäkringar. Han kunde inte hjälpa mig eftersom jag inte var medlem i facket, så han erbjöd mig att bli medlem. Jag var medveten om att då skulle jag förlora mitt jobb, men nu visste jag också att jag hade en usel lön, fast jag arbetade från söndag till söndag. Efter ett samtal med familjen beslutade jag att bli medlem i facket.

Jag fick sparken. Byggnads försvarade mig och drev mitt fall. Jag fick ett rejält skadestånd och tack vare det kunde jag betala grundplåten till ett eget hem för mig och min familj. Resten fick jag låna från banken.

Yrkeskompetensen dög inte

Min yrkeskompetens från Chile är som elektromekaniker. I Chile arbetade jag även i flera år som svarvare, fräsare och elektriker. Efter att ha fått sparken som byggnadsarbetare här i Sverige sökte jag arbete som stämde överens med min chilenska yrkeskompetens.

Arbetsförmedlingen rekommenderade mig att läsa till verkstads-mekaniker NC i 66 veckor på AMU.

– Men jag kan svarva, jag kan fräsa och jag kan det här med elektricitet. Jag har flera års erfarenhet, sa jag.

Ändå var jag tvungen att gå kursen på 66 veckor. På den tiden fanns ingen validering.

Efter utbildningen fick jag inte något arbete. Jag kände mig diskriminerad av samhället, ett samhälle som inte var medvetet om att det diskriminerade.

En fackligt och politiskt aktiv familj

I mitt hemland hade jag arbetat politiskt och med kooperativa verksamheter. Tillsammans med Arbetsförmedlingen, Borlänge Kommun och ABF Borlänge startade jag i slutet av 1991 mitt första projekt – ”Stödgrupp för invandrare”. Så småningom fick jag börja arbeta åt ABF Borlänge – Nedansiljan som projektledare för ett integrationsprojekt. Jag blev därefter medlem i Handelsanställdas

Förbund och fick anställning på ABF-distriktet i Dalarna. Jag är också integrationsansvarig i LO-distriktet i Dalarna.

Från och med våren 2004 är jag projektanställd som lärare på Brunnsviks Folkhögskola och där arbetar jag med integrationsfrågorna.

Min partikamrat och min kompis Fresia Lobos och jag gifte oss i Chile 1973. Fresia och jag har fem barn och fyra barnbarn. Vi är båda socialdemokrater och fackligt och politiskt aktiva. Vi startade nätverket FAI i Dalarna med stöd av ABF, LO, fackföreningar, invandrar- och internationella föreningar. Senare utvecklades FAI till Faida – Fackligt aktiva för integration i Dalarna.

Fresia är en glad kvinna och lika aktiv i arbetarrörelsen som jag är. Hon ger mig kraft att jobba vidare.

Guido Barlari

Foto: Privat

Guido och Fresia gifte sig borgerligt den 27 december 1973 i Valparaiso. Rädsla för att Guido skulle bli dödad av Pinochetregimen gifte de sig dagen efter även i den katolska kyrkan.

Vit mössa vid trettionio

Fresia Lobos

Svenska Kommunalarbetareförbundet

Född: I Chile 1956.

Yrke: Vårdbiträde.

Bor: I hus i Borlänge.

Familj: Gift med Guildo, fem barn och fem barnbarn.

Personer jag beundrar: Salvador Allende och Olof Palme.

Senast lästa bok: "El cartero de Neruda" av Antonio Skarmeta.

Intressen: Broderi och att sy och virka.

Guildo och jag träffades 1971 när jag var femton och han arton år. Vi gifte oss 1973, samma år som militärkuppen i Chile, och 1974 fick vi vårt första barn. Det här var en tid av både glädje och sorg. 1988 kom vi till Sverige. Första tiden bodde vi på en flyktingförläggning i Grangärde i Dalarna. Direkt efter att jag hade fått PUT, permanent uppehållstillstånd, fick jag arbete som städerska på förläggningen och jag gick med i Fastighetsanställdas Förbund.

Jag fick brev och meddelande från facket, men jag kunde inte så bra svenska och begrep inte vad de ville – så jag fick sparken från facket kan man säga, för jag inte förstod att jag skulle betala in avgiften. Men så småningom när jag kunde lite mer svenska gick jag med igen. När vi flyttade till Borlänge började jag städa på SSAB. Jag städade där i ett år. Som invandrare vill man visa sig duktig så jag jobbade så hårt att jag fick muskelinflammation och blev sjukskriven.

Då tänkte jag att jag måste hitta på något annat att göra och jag sökte och kom in på en kurs på Komvux. Vi var åtta invandrarkvinnor som fick gå en tvåårig gymnasieutbildning i social service.

Vit mössa

Jag var trettionio år och hade nu skolkamrater som var sjutton år. Jag kände mig blyg men skolkamraterna och lärarna var snälla och hjälpsamma. Det var en bra utbildning med både praktik och teori. Det roliga var att min son gick i samma skola som jag, och jag gick med honom på hans utvecklingssamtal. När jag hade utvecklingssamtal kom i stället min man Guildo och pratade med lärarna. Jag tog min examen 1997 och jag hade vit mössa som ungdomarna.

Efter skolan arbetade jag i fem år som timvikarie inom äldreomsorgen. Sedan fick jag fast anställning på samma äldreboende där jag gjorde min första praktik under utbildningen.

Kurser för invandrarkvinnor

Jag är fackligt aktiv i Kommunalarbetsförbundet och jag är arbetsplatsombud och integrationsansvarig i sektion 13 i Borlänge.

Sedan sex år tillbaka är jag ordförande i IKF, Internationella Kvinnoföreningen, i Borlänge. Jag är politiskt aktiv och är första suppleant för socialdemokraterna i landstinget i Dalarna.

År 1997 startade Kommunals sektion 13, IKF och Borlänge kommun en 65-veckors undersköterskeutbildning för sexton kvinnor av elva olika nationaliteter. Samtliga kvinnor som gick kursen har fått arbete. Det här initiativet ledde till att flera andra kommuner i Dalarna följde efter och ordnade liknande kurser.

Vi på sektionen har också tillsammans med ABF och IKF anordnat simkurs för invandrarkvinnor, och snart startar vi en kurs i körkortsteori.

Jag är också ute och informerar nya invandrare i kommunen om facket, en uppgift som jag tycker är både rolig och viktig.

Det är över trettio år sedan Guildo och jag träffades i vårt parti i Chile och vi arbetar fortfarande tillsammans för demokrati och rättvisa.

Fresia Lobos

Ungdomskraft

Foto: Eggeborns Foto, Västerås

Rama Younan

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Född: I Irak 1978.

Yrke: Ungdomshandläggare.

Bor: I lägenhet i Västerås.

Familj: Mamma, två bröder och en syster.

Språk förutom svenska: Arabiska, assyriska och engelska.

Person jag beundrar: Min mamma.

Senast lästa bok: "Ödets dotter" av Isabel Allende.

Lyssnar på: Arabisk musik med Kazem Al-Saher.

I mitt hemland har det nästan alltid varit krig. Jag heter Rama Younan och jag är född 1978 i Zakho, i norra delen av Irak. Min pappa var politiskt aktiv. Han var efterlyst och levde uppe i bergen i nästan fem år. Men trots de förhållanden som rådde hade jag en bra barndom.

När jag var tolv år flydde min mamma med mig och mina tre yngre syskon till Sverige. Senare tog sig pappa också till Sverige och hela familjen kunde återförenas i Västerås.

Här började jag i sjätte klass i grundskolan och jag gick ut gymnasiet 1997. Sedan dess har jag jobbat, gått på Komvux och jobbat igen.

Folkets Park – en mötesplats

Det var inte förrän jag började jobba på Posten som jag fick reda på att facket fanns. Jag gick då till arbetsplatsombudet och frå-

gade om jag kunde få bli medlem, och det fick jag. Jag skulle tillhöra fackförbundet SEKO.

Arbetsförhållanden var inte de bästa och jag var en av ”storkäffarna” på jobbet. Jag sa ifrån när andra inte vågade och jag var inte populär hos chefen.

Under den tiden satt jag som ordförande för assyriska föreningen i Västerås och jag gick på möten som anordnades av Folkets Park, som var en mötesplats för alla föreningar i Västerås.

Där träffade jag Roberto Lezama från LO-distriktet i Västmanland och han blev min väg in i det fackliga arbetet. Roberto frågade mig om jag var intresserad av att sitta med i FAIs styrelse, och jag tackade ja.

På ett styrelsemöte där träffade jag Per-Inge Ahlbäck, ombudsman på LO-distriktet, och han såg, som han beskrev, ”en eldsjäl” i mig. Han erbjöd mig att leda projektet ”Se dig om” som handlade om att informera asylsökande om det svenska samhället. Projektet var ett samarbete mellan åtta LO-distrikt i mellersta Sverige med stöd från Migrationsverket.

Samtidigt hade jag blivit förtroendevald som fackombud för nattskiftet på min arbetsplats. Jag hade också börjat ett integrationsarbete på Posten genom att sätta igång en grupp som skulle ta fram ett mångfaldsplan och förbättra den jämställdhetsplan som fanns.

En tid därefter blev jag vald att sitta med i distriktets ungdomsstyrelse som SEKO-representant och efter en kort period blev jag erbjuden att bli ungdomshandläggare på LO-distriktet i Västmanland.

Ungdomarna och facket

Under resans gång insåg jag att det var för få ungdomar som var fackligt aktiva. Jag bestämde mig för att försöka få så många ungdomar som möjligt att engagera sig fackligt. Mitt jobb som ungdomshandläggare handlar om att ordna kurser om fackets grun-

der, facket och politiken och handledar- och argumentationskurser. Jag är också ute i skolorna och informerar om facket för elever från år 7 på högstadiet upp till sista året på gymnasiet. Jag ordnar också "Facket i sommarland" som vänder sig till unga sommarjobbare.

Tillsammans med fyra andra distrikt har vi i Västmanland ordnat en facklig ungdomsledarutbildning, men att försöka väcka liv och intresse för de fackliga frågorna hos ungdomar är ingen enkel uppgift. Det gäller att inte tappa hoppet och att försöka om och om igen, för de är våra framtida förhandlare, ombudsmän och förtroendevalda.

Mycket kvar att göra

Nu sitter jag som integrationsansvarig för SEKO Mälardalen. Posten har lagt fram sin mångfaldsplan och förbättrat sin jämställdhetsplan, men jobbet är inte över, för de ska verkställas också. Integrationsarbetet för SEKO ska fortsätta och målet är att det ska finnas en fungerande mångfaldsplan på alla SEKO-arbetsplatser.

Det finns arbete att göra på många plan. På min fritid är jag politiskt aktiv för att försöka få in ungdomarnas syn på dagens politiska beslut. Detta gör jag via min plats i teknik- och idrottsnämnden i Västerås. Jag uppmuntrar alla ungdomar i min omgivning att börja jobba politiskt, inte bara fackligt, för de fackliga och politiska frågorna hänger ihop.

Jag tycker att vi, dagens ungdomar, måste börja bry oss, för annars kommer vi att förlora allt man har kämpat för i över hundra år.

Rama Younan

På väg i Europa

Alexander Parotidis

Svenska Byggnadsarbetareförbundet

Född: I Tyresö kommun 1977.

Yrke: Betongarbetare.

Familj: Mamma Ann, pappa Hristos, storebror Fredrik.

Bor: Hemma hos min kära familj.

Intressen: Sport och att resa. Jag har varit i Afrika, Asien och Nordamerika. Reser i Europa och Grekland (där halva min släkt finns) i stort sett varje sommar. Gillar grekisk folkdans.

Person jag beundrar: Min morfar. Jag ser honom som en god, stark och omtänksam människa – något som jag också försöker vara. Han brukade skämma bort mig och min bror med äventyr och godis när vi besökte honom och mormor i Hälsingland på somrarna.

I gymnasiet var jag klassrepresentant och var med på möten i elevrådet. Jag har alltid velat vara en rättvis person, och jag såg fördelarna med att delta på möten och i olika evenemang. Man har möjlighet att påverka, och att få vara talesman för en grupp som ger stöd och uppskattning känns otroligt motiverande och bra.

Jag är utbildad betongarbetare och har jobbat i yrket i fyra år efter gymnasiet. Jag var skyddsombud och satt med i medbestämmandegruppen i firman där jag jobbade. Men jag kände att jag inte utvecklades längre och beslutade mig för att byta arbetsuppgifter, firma eller bransch för ett tag.

En lärorik period

Så blev det också, eftersom jag blev antagen till utlandsstyrkan i Kosovo hösten 2002. Jag var där i sex månader som gruppsjuk-

vårdsman och pansarskyttesoldat. Men jag fick också förtroendet att vara skyddsombud för det 140 man starka kompaniet.

Det var en väldigt lärorik period i mitt liv och ett helt nytt sätt att jobba som jag tyckte var mycket stimulerande och givande. Att få chansen att hjälpa till i en svår situation eller där någon behövde hjälp var något jag gärna ville göra igen. Så efter missionens slut passade jag på att söka till ENor som är förkortningen för Svenska Ingenjörstyrkan. Där fick jag förtroendet som skyddsombud för en pluton på 72 man.

Vi ska på kort tid kunna lämna landet för att ta oss an uppgifter någonstans i ett oroligt område.

Utbildning mot främlingsfientlighet

Tillbaka i Sverige fick jag våren 2003 en projektanställning på Unga På Väg-utbildningen – en utbildning som bland annat syftade till att få fler ungdomar att aktivera sig fackligt.

Foto: Privat

Några av de femtiofem ungdomarna som deltog i utbildningen "Unga på Väg". Här i Estlands huvudstad Tallin.

Idén kom från Krister Strömberg, studieansvarig på Byggettan, Byggnads avdelning i Stockholm.

Tillsammans med LO-distriktet i Stockholm och ABF hade jag huvudansvaret för denna utbildning som behandlade främlingsfientlighet, integration och Europakunskap. Femtiofem ungdomar från Byggnads, Handels, Kommunal, Livs, Metall, SEKO och SSU deltog. Utbildningen avslutades med en elva dagar lång resa från Sverige genom Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Tyskland, Danmark och tillbaka till Sverige. För att få förkunskaper och för att lära känna varandra hade vi fyra onsdagsträffar, och vi deltog i den ungdomsriksdag som LO-distriktet höll innan resan började.

Det hela finns dokumenterat av en journalist på Expo som filmade resan. En film på 20 minuter finns på ABF Stockholm och en föreläsningsgrupp som jag är med i kan anlitas.

Foto: Privat

Alexander med snowboard på vintersemester i Trysil i Norge.

Ungdomskonferens och tiokamp

Det har blivit mycket ungdomsaktiviteter för mig. Jag är ordförande i Byggettans ungdomskommitté och en av fem ungdomar som fått äran och möjligheten att vara med i Centrala ungdomskommittén för hela Byggnads.

En av våra främsta uppgifter är att planera och genomföra Byggnads årliga ungdomskonferens och tiokamp. År 2003 kom åttio Byggnadsungdomar från hela landet till Rönneberga kursgård för att varva föreläsningar med olika aktiviteter som till exempel yxkastning, stadskamp och paintball.

Vi deltar också i ett nordiskt/internationellt fackligt samarbete och vi arbetar för att utveckla samarbetet med LO och SSU genom att bjuda in dem till våra evenemang.

Många har i dag en mindre bra syn på facket, tycker jag. Därför vill jag arbeta för att fler ungdomar engagerar sig fackligt och jag vill få bort orättvisor.

Alexander Parotidis

Ingen ska behandlas illa

Evangelos Varsamis

Svenska Metallindustriarbetareförbundet

Född: I Jönköping 1972.

Yrke: Ställare vid automatpress.

Familj: Flickvännen Josefin och en syster i Sverige, föräldrar och en syster i Grekland.

Språk: Grekiska och svenska.

Lyssnar på: Grekisk musik, bland annat rebetikomusik.

Personer jag beundrar: Mina föräldrar.

Min pappa kom som arbetskraftsinvandrare från Grekland till Sverige 1968. Det var svåra tider i Grekland och mina föräldrar lämnade sitt hemland för att vi barn skulle få ett bättre liv. Jag föddes i Jönköping 1972 och jag har två äldre systrar.

När jag skulle börja skolan flyttade jag och en av mina systrar till mormor i Grekland för att gå i skolan där.

Några år senare, när jag var tio år, kom vi tillbaka till Sverige och då började det svåra. Jag fick gå i en fjärde klass tillsammans med tre grekiska tjejer som var födda och uppväxta här. Jag lärde mig svenska och kunde kommunicera efter bara ett par veckor. Men jag fick ett elände i skolan och blev mobbad och utfryst. Mina föräldrar kunde ingen svenska och jag berättade inte för dem hur jag hade det. Skolan och samhället gjorde ingenting för att lösa problemet. Jag fick ingen hjälp. Det här pågick i fyra år till årskurs 8 och jag fick ensam kämpa mig igenom eländet. Eftersom jag inte hade så många kompisar så tog jag enklare arbeten efter skoltid, på helger och andra dagar när jag var ledig från skolan.

Tjugo nationaliteter på arbetsplatsen

Efter gymnasiet fortsatte jag mina studier och utbildade mig till elektriker.

När jag var nitton år ryckte jag in i lumpen i Grekland. Jag kom tillbaka från lumpen 1992 och då var det kris i Sverige. Det fanns inga jobb. Jag gick till Arbetsförmedlingen men de hade inget att erbjuda mig, så jag gick ut och knackade dörr bland företagen här i regionen. Till slut hittade jag ett arbete. Där fick jag mitt första förtroendeuppdrag som skyddsombud, men det uppdraget var bara på pappret. När jag jobbat där i två år dök det upp ett erbjudande om ett arbete som elektriker. Tyvärr varade det arbetet bara i åtta månader. Arbetsgivaren tyckte att han hade för lite jobb åt mig, så jag fick sparken. Nu var jag arbetslös med lån på bilen och den onda karusellen började. Men jag gav mig inte! Ut och börja leta jobb igen!

Till slut hittade jag ett nytt arbete på Kendrion Holmbergs, samma arbetsgivare som jag jobbar för än i dag. Snart har jag varit anställd där i tio år och jag är suppleant i bolagsstyrelsen och ledamot i koncernrådet. Jag är fackligt aktiv som klubbordförande i arbetsplatsklubben och ledamot i LO-facken i Gislaved. Med mitt fackliga engagemang vill verka för att orättvisorna ska minska och att inte någon ska behöva uppleva det jag upplevde när jag gick i skolan. Alla människor ska behandlas med respekt. Ingen ska behöva vara rädd för att be om hjälp, och när man ber om hjälp ska man också få det.

Vi är ungefär tjugo nationaliteter på arbetsplatsen. Därför är integrationsfrågan mycket angelägen, och i klubbstyrelsen finns kvinnor och män från olika delar av världen. Eftersom vi arbetar i skift är vi ungefär trettio förtroendevalda i klubben för att täcka in alla skiften. Det är viktigt att kontakten mellan klubben och medlemmarna fungerar bra. Det är också viktigt att det är ett bra samarbete mellan oss arbetare och ledningen i företaget.

Evangelos Varsamis

Betala din hyra, sjukförsäkring och fackavgift

Foto: Bo Gullfors

Gerda Svendsen

Svenska Kommunalarbetareförbundet

Född: I en liten by på Djursland i Danmark 1951.

Yrke: Kokerska på förskola.

Arbetar: Heltid med facket.

Bor: I allmännyttan i Bergsjön i Göteborg.

Familj: Man och två döttrar, barnbarnet Elin, 4 månader.

Intresse: Sport. Ser all sport på TV och går gärna på en bra handbollsmatch.

Personer jag beundrar: Lillemor Arvidsson.

Hon är fantastisk, hon gav hela sig själv, när hon var ordförande i Kommunal. Nelson

Mandela, att leva så många år i fängelse och ändå orka fortsätta kampen för det man tror på.

Jag får gå tillbaka till min barndom för att svara på frågan om varför jag blev fackligt engagerad.

Jag är uppvuxen i ett ganska fattigt arbetarhem i en liten by i Danmark. Vi var fem syskon. Min far var lantarbetare och min mamma arbetade i stallet på samma herrgård där min far var anställd.

För min far var fackföreningen viktig. Han missade aldrig ett möte, men i övrigt var han inte fackligt aktiv. Min mamma blev så småningom fackligt intresserad när hon började arbeta inom fiskeindustrin på 1960-talet.

Under hela min uppväxt hörde jag min far säga:

– Betala din hyra, sjukförsäkring och fackavgift så klarar du dig alltid!

Han sa även att jag alltid skulle lära mig mitt avtal för att veta vilka rättigheter och skyldigheter jag hade.

Fjorton år gammal började jag arbeta som piga på den herrgård där mina föräldrar arbetade.

Några år senare fick jag arbete inom hotell- och restaurangbranschen och där blev jag kvar tills min man och jag som nygifta flyttade till Bergsjön i Göteborg 1971.

Dagbarnvårdarna protesterar mot lönesänkning

I Göteborg fick jag arbete på Estrella chipsfabrik och där arbetade jag också en del fackligt. Jag har alltid haft solidaritetstanken med mig. Men det var först flera år senare, under min tid som dagbarnvårdare, som jag på allvar blev fackligt aktiv.

Jag och min man, som är målare till yrket, hade fått två små flickor. Det var meningen att jag skulle var hemma och ta hand om dem, men vår ekonomi tillät inte det. Därför ansökte jag 1978 om att få bli dagbarnvårdare. På den tiden fick man inte bli det, om man inte hade en man med en inkomst som kunde försörja familjen. Det vill säga, man fick inte ta arbetet för pengarna, även om jag inte tror att någon av oss tog det enbart för nöjes skull.

När Kommunal 1985 skrev på ett kollektivavtal om månadslön för dagbarnvårdarna, som i praktiken betydde mindre pengar, protesterade vi. Att de tecknade ett avtal som gav oss en lönesänkning kunde vi inte acceptera. Vi var 1 200 dagbarnvårdare i Göteborg och vi gick på alla fackmöten. Det var där vi träffades och pratade med varandra och det var där vi fick vår information. Vi arbetade ju annars ganska isolerade i våra hem. När vi inte fick gehör hos facket för våra krav vare sig när det gällde löner eller arbetstider, gick vi ut i en vild och olaglig strejk, som spred sig till hela landet. Vi var beredda att ta konsekvenserna för vårt agerande men strejken fick inga rättsliga påföljder. Lokalt ledde den till att vi fick igenom en del av våra krav men den stora vinsten var den uppmärksamhet vi fick. Vid nästa avtalsperiod fick vi ett bättre avtal.

Foto: Bo Griförs

Gerda tillsammans med flera av skribenterna i Medlemmar från när och fjärran vid ett seminarium med LOs ordförande under LO-kongressen 2004.

Fixare och mångsysslare

I dag är jag vice ordförande i avdelning Väst och ledamot i förbundsstyrelsen i Kommunal.

Jag är sektionsordförande i Bergsjön i Göteborg, en av de stadsdelar i Sverige där det bor flest invandrare. Många av våra medlemmar kommer från andra länder och har mycket med sig i bagaget. Största delen av min tid går åt till att hjälpa medlemmarna med allehanda ting. Vi på sektionen ska vara både psykologer, kuratorer och fackliga företrädare. Vi hjälper till med allt, från att slå i en telefonbok till att överklaga hos polisen, när någon blivit av med körkortet. Kort sagt – vi är fixare och mångsysslare.

En lön att leva på

Vi behöver förändra synen på facket och arbetarrörelsen. Många ungdomar tycker inte att det är viktigt att vara med i facket. De tycker att det räcker att vara med i a-kassan.

En annan fråga är diskrimineringen på arbetsmarknaden. Det är viktigt att våra kamrater från andra länder får ett arbete när de kommer till Sverige, och att de får lön för den kompetens de har. Sverige måste lära sig att använda den utbildning människor har med sig från sina hemländer.

En jämställdhetsfråga jag brinner för är rätten till heltid och en lön som det går att leva på.

Gerda Svendsen

Springa lika fort och lyfta lika tungt

Katarina Prodan

Hotell och Restaurang Facket

Född: I Zagreb 1943.

Yrke: Ekonom.

Arbetat som: Kassabiträde, barbiträde, servitris och barmästare.

Arbetar nu: Heltid fackligt.

Bor: I hyreslägenhet i Bålsta.

Familj: En dotter.

Lyssnar på: Klassisk musik. Intresset väcktes i barndomshemmet.

Person jag beundrar: Ingela Thalén för att hon pratar så man förstår.

När jag kom till Sverige 1966 var jag 22 år. Jag kom på semester som fram till i dag blivit en 38 års vistelse och permanent uppehållstillstånd.

I mitt hemland Kroatien hade jag arbetat på en export- och importfirma. Här fick jag jobb som kassabiträde på en restaurang. Jag hade ansvar för kuponger, checkar och pengar. Det var rena rama turen att det inte blev några fel i kassan för jag kunde ingen svenska.

Den första juli 1987 fick jag ett nytt jobb på Hotell Carlton. Jag började arbeta i baren på nattklubben Carlton Inn som låg på Kungsgatan 57. Det var där jag blev nykterist. När jag en kväll av misstag drack ur en av mina arbetskamraters glas med vad jag trodde var Coca-Cola satte jag i halsen, för det var mest angostura i det glaset!

Det var inte roligt att arbeta tillsammans med berusade människor. Många skulle inte ha blivit gamla på en arbetsplats i dag. Men vad jag minns var det inte någon som fick sparken på grund av sina spritproblem. Samtidigt var den här tiden en bra skola. Jag lärde mig det mesta som har med restaurang och bar att göra – blanda drinkar, servera och laga lättare rätter.

När jag kom till Sverige var alla medlemmar i facket och så var det i mitt hemland också, så därför var det helt naturligt för mig att bli medlem. Vi hade en fackklubb på Carlton men till mötena kom det mest äldre. Vi unga kände oss inte riktigt hemma på fackmötena. Men efter en tid blev det ett generationsskifte.

Utökat svenskt ordförråd

Jag var sämst betald, men för att få 270 kronor i löneförhöjning måste jag klara ett prov i restaurangkunskap. Därför gick jag en kurs där jag fick lära mig hur man tar hand om gästerna. På kursen fick jag lära mig dukning, lite köksfranska och vilka viner som passar till olika maträtter. Jag fick diplom och mina 270 kronor mer i månaden.

Någon kurs i svenska gick jag aldrig. Jag lärde mig språket på jobbet och i hemmet där vi pratade svenska. Om jag hade velat hade jag kunnat lära mig finska också, för de första fyra åren jobbade jag mycket tillsammans med finska tjejer och de talade alltid finska med varandra. Det lärde mig att man för att skapa gemenskap på arbetsplatsen måste ha ett gemensamt språk och försöka prata svenska med varandra. Annars blir det grupperingar och alltid någon som blir utanför.

Mitt från början begränsade svenska ordförråd utökades efterhand och när det var dags att skicka en person på en brandsäkerhetskurs sa källarmästaren:

– Gå du som alltid har kommentarer.

Jag arbetade som barbiträde, servitris och bartender på Carlton i sjutton år mellan 1967 och 1984. Det blev en hel del bärande

fram och tillbaka under alla dessa år. Ett år efter att jag hade slutat stängde Carlton.

Hjälp från facket

1976 fick jag mitt första barn och skulle vara mammaledig. Jag hade ett stort antal övertidstimmar som jag hade problem att få ut betalning för. Jag tänkte att jag skulle testa facket och ringde Hotell och Restaurangs Stockholmsavdelning och berättade hur det låg till. Anita Modin, som då var ombudsman på avdelningen, blev en jättehjälp för mig. Hon såg till att jag fick ut de pengar jag hade rätt till. Jag kunde förlänga mammaledigheten tack vare de övertidspengar jag fick ut med hjälp av facket.

Man kan inte be om hjälp utan att ge något i gengäld, så när jag kom tillbaka till jobbet gick jag först en skyddsombudsutbildning och sedan en facklig grundkurs. Efter det har jag gått sexton fackliga kurser.

Sjuka faller mellan stolarna

I dag är jag anställd inom Skandiakoncernen, Stockholmsregionen. Jag är regionalt förtroendevald och regionalt skyddsombud, och jag arbetar heltid med fackliga frågor.

Till mina uppgifter hör bland annat att göra lönerevision för sjutton hotell med 2 300 anställda och att gå skyddsronder. Jag arbetar med arbetsrätt, försäkringsfrågor, avtalsfrågor och arbetsmiljön.

Jag har också hand om rehabiliteringsärenden, och jag måste säga att jag är besviken på regeringen som inte gör tillräckligt åt den situation vi har på arbetsmarknaden i dag. Arbetsorganisationerna har slimmat sig till döds och de anställda förbrukas. Vi har fått en syn på människor som de vore robotar. Alla ska springa lika fort och lyfta lika tungt. Många av mina arbetskamrater har blivit långtidssjukskrivna på grund av belastningsskador. Det är både unga och gamla som drabbats.

Övervägande delen av sjukskrivningarna slutar sedan med att Försäkringskassan anser att den sjukskrivne är arbetsför i ett lättare arbete – men slutkörd i kroppen och utan ens grundläggande kunskaper i svenska är det svårt att hitta det arbetet. Hur många människor har inte fått gå ut i kylan? Vad är det vi sysslar med? Myndigheterna måste samarbeta bättre.

Katarina Prodan

Med starka rötter i arbetarklassen

Percy Kindahl

Svenska Elektrikerförbundet

Född: I Södertälje 1942.

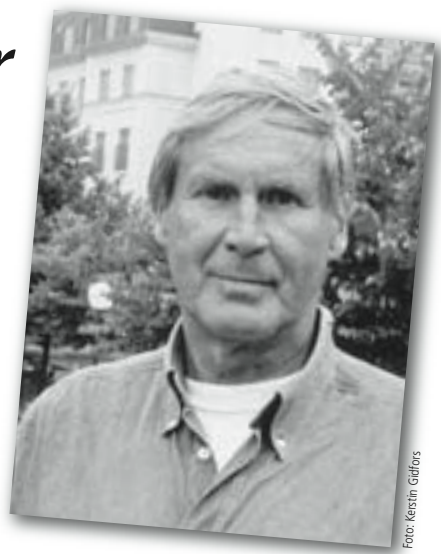
Yrke: Hissmontör.

Bor: Återflyttad till Södertälje sedan 2 år tillbaka.

Intressen: Idrott, samhällsfrågor och att läsa böcker.

Senast lästa bok: "Tystnadens historia och andra essäer" av Peter Englund.

Beundrar: Många nu levande och döda personer.

Född in i arbetarklassen och uppvuxen i en politiskt aktiv arbetarfamilj kom det fackliga intresset med modersmjölken. Jag såg inte detta med att gå med i facket som enbart en tradition att slentrianmässigt följa, utan också som något nödvändigt. Att dagligen, sedan barndomen, ha levt i motsättningen mellan arbete och kapital förde nämligen med sig en insikt om behovet av att organisera sig. Att gemensamt med andra rida spärr mot ett alltför hämningsslöst utnyttjande av vår arbetskraft. Men självklart också för att ta ut vår del av det samlade produktionsresultatet och att verka för en god arbetsmiljö.

Arv att förvalta

Historia och vardag alltså. Rötterna bakåt mot de led av enkelt arbetsfolk – mina släktingar bland andra – som genom kamp och försaker, i strid mot orättvisor och kränkningar, solidariskt har

byggt dagens välfärdssamhälle. De fackliga avtalen till exempel är en del av ett samhälleligt arv som de lämnat efter sig till oss och som jag inte vill medverka till att förskingra, utan snarare stärka. Men det kräver att jag fackligt engagerar mig och inte bara sitter gnällstinn och surtyckande på kafferasterna. Andra ska inte göra det jobbet åt mig.

Av den anledningen har jag tagit på mig en hel del fackliga uppdrag. Förutom åtta timmars arbetsdag som hissmontör är jag aktiv inom Elektrikerförbundet på klubb-, avdelnings- och förbunds-nivå. Jag har 14 uppdrag för att vara exakt, omfattande allt från skolinformation, utbildningsfrågor, artikelskrivande till avtalsförhandlingar och internationella kontakter. Mycket av detta sköter jag på min fritid. En del ideellt fackligt arbete således.

De frågor jag huvudsakligen arbetat med under de senaste åren har gällt yrkesutbildning, organisationstillhörigheten för hissmontörer, uppsökande verksamhet för att stärka organisationsgraden – det vill säga få med dem som ännu är oorganiserade – och internationella frågor som rör yrket. Vidare har jag aktivt arbetat för att motverka diskriminering, främlingsfientlighet och rasism, det senare är självklarheter för den som omfattar arbetarrörelsens värderingar. Den arbetare som hyllar och verkar för rasism och främlingsfientlighet fäster enbart bojor på sig själv och lämnar bidrag till sin egen och sin klass ofrihet.

Gemensam hållning

Den stora frågan i dag är dock om fackföreningsrörelsen förbundsvis förmår hålla ihop inbördes. Gränstvistan och medlemsjagande tycks ha blivit självändamål. Många gånger tycks dessutom vissa förbund alltför villiga till ödmjukt kompromissande – en reträtt från de fackliga grundprinciperna mot ”medarbetaravtal” och underdånighet. Strejkrätten, till exempel, tycks ha blivit ett museiföremål. En del förbundsledningar tar hellre till brösttoner och allmänt ondgörande över viktiga frågor än facklig kamp och strid.

Som om orättvisor, låga löner, dålig arbetsmiljö och direktörsbonusar kunde bekämpas med moraliska argument. När det till och med har gått så långt att ett eller flera förbund aktivt motarbetar och kritiserar andra förbund som är ute i konflikt, då gungar den fackliga gemensamma grunden. De enda som vinner på dessa interna uppgörelser är arbetsgivarsidan, som kan stärka sina positioner. Att få LOs förbund att inta en gemensam hållning i fackliga frågor, grundad på goda fackliga principer, har blivit ett måste. Här arbetar jag med flera andra för ett stärkande av fackliga "heliga principer".

Solidariskt förhållningssätt

Den andra stora frågan gäller solidaritet eller lojalitet. Väl känt är företagets intensiva försök att få sina anställda att uppleva sig själva som ingående i något slags "team", som någon form av indirekt lojalitetsförklaring till ägarna. När ett "vi – hela företaget" mot "dom andra" etablerats så har företagsledningen lättare att styra alla mot sina egna mål. Som anställd går man omkring med företagets profilprylar på sig likt vandrande reklampelare och lär sig se med misstro på anställda i andra företag. Man konkurrerar med varandra och glömmer att man har gemensamma sakförhållanden att försvara och bevaka. Man har blivit lojal med företaget och tappat det solidariska förhållningssättet till andra.

I det sammanhanget kan till och med facket uppfattas som en motståndare som inte förstår företagets bästa, medan chefen upplevs som jultomten själv. Det är en attitydfråga som enkelt handlar om ideologi. Vilket företagsnamn som står på arbetskläderna är oväsentligt, det är som yrkeskamrater vi har gemensamma intressen att bevaka. Ideologisk skolning är därför ett viktigt inslag i den fackliga verksamheten och då inte bara riktat till medlemmarna utan även, och kanske särskilt, till de fackliga ledarna. Även uppfostrarna kan behöva uppfostras. Däri ligger den andra stora arbetsuppgiften.

Fördomar bemöts bäst med fakta och kunskap

Allt viktigare har det också blivit att bemöta rasism, främlingsfientlighet och för övrigt alla former av diskriminering och kränkande särbehandlingar. Det gäller både i samhället och på arbetsplatserna. Fördomar bemöts bäst med fakta och kunskap – en återgång till gamla tiders folkbildningsmetoder vore inte helt fel. Utvecklingen i våra närmaste grannländer Danmark och Norge visar på de invandrarfientliga partiernas framgångar. Att Ny demokrati försvunnit från den politiska arenan är inget att slå sig till ro med. Sviker de stora arbetarrörelsepartierna sina politiska idéer, eller fortsätter reträtten från välfärdssamhället, är risken stor för uppkomsten av nya missnöjespartier. Sverigedemokraternas växande inflytande i Sverige är varningstecken att ta på allvar.

Det facklig-politiska samarbetet med alla partier, oavsett ideologisk färg, som har en antirasistisk grund att stå på, måste utvecklas. Politiskt kan det krävas en enhetsfront för att på sikt möta de antidemokratiska krafterna. Här får facket inte svika utan vi måste mycket tydligt klargöra var vi står i dessa frågor och hur vi ska agera.

Medvetna och engagerade medlemmar gör facket starkt. Ett starkt fack som på ett bra sätt tar tillvara alla medlemmarnas intressen, oavsett etniskt ursprung, kön, funktionshinder, sexuell läggning och ålder, ger också en högre grad av anslutning än de mest utmärkta försäkringslösningarna och andra lockande förmåner.

Percy Kindahl

Arbetsplatsombud vid sjutton

Kia Ayhan

Handelsanställdas Förbund

Född: I Tyresö 1973.

Familj: Ensamstående med två döttrar.

Språk: Turkiska och svenska.

Intressen: Familjen, att resa och se olika kulturer, allt som är nytt.

Senast lästa bok: "Strejken på Toys R Us" av Ann Charlott Altstadt.

Person jag beundrar: Just nu Pia Rasby som kämpat så hårt och engagerat under Toys R Us-strejken.

Förtroendeuppdrag: Är suppleant i klubben. Har tidigare varit arbetsplatsombud samt studieorganisatör och ingått i förhandlingsgruppen.

Mitt intresse för fackliga frågor startade redan på första sommarjobbet som jag fick när jag var femton år. Det var i en ICA-butik, och som alla andra ungdomar var jag glad över att jag hade fått ett jobb. Men så småningom förstod jag att något inte stämde. Vi blev utsatta för trakasserier och mobbning på arbetsplatsen. Vi blev kränkta och arbetade under onormala arbetsförhållanden.

Jag gick snabbt med i Handels, och till skillnad från de andra på jobbet sa jag ifrån när vi blev orättvist behandlade av arbetsgivaren. Jag fortsatte att arbeta i butiken på lov, helger och efter skolan, och jag fortsatte att protestera när vi blev dåligt behandlade. Mitt första fackliga uppdrag fick jag när jag var sjutton år och blev vald till arbetsplatsombud av mina kamrater på den här arbetsplatsen. Jag började gå på möten och kurser som Handels

hade och jag fick kunskap i fackliga frågor, bland annat om vad ett kollektivavtal är.

Hot

Efter några år ville jag gå vidare i livet och började studera. Eftersom jag är tvåspråkig fick jag under min studietid hoppa in och tolka exempelvis vid förhandlingar. Då möttes jag av fler fackliga frågor. Jag glömmer aldrig när jag fick tolka under en förhandling där en arbetsgivare anställde medarbetare med utländsk bakgrund som inte behärskade svenska. Detta utnyttjade naturligtvis arbetsgivaren. De anställda fick inte rätt lön och arbetsvillkoren var oacceptabla.

Att sitta med i dessa förhandlingar var en tuff match för mig, men jag lärde mig en hel del och jag hade medlemmens förtroende och stöd maximalt. Fastän jag blev uppringd och hotad av arbetsgivaren ville jag slutföra uppdraget.

Det var många turer i den här förhandlingen. Men den slutade med att arbetsgivaren retroaktivt fick betala medlemmen förlo-rad lön för två år och be om ursäkt.

Alla de andra anställda var okunniga om att de var utnyttjade och det tyckte jag var synd. Ingen av dem hade en aning om facket och kollektivavtalets makt. De var, som många andra, medlemmar i ett fackförbund men visste inte vad de egentligen betalade för.

Namnbyte

När jag var klar med mina studier var det dags för mig att söka jobb. Till min fasa fick jag en ny och tråkig erfarenhet av hur arbetsmarknaden fungerar. Jag hade fel förnamn, ett utländskt – Kevser! Det var då jag bestämde mig för att ta tillvara mitt svenska tilltalsnamn, Kia, som jag fick på högstadiet av mina klasskompisar.

Den egna erfarenheten av att ett utländskt namn kan sätta stopp när man söker arbete gjorde att mitt fackliga engagemang blev starkare och jag insåg att jag ville arbeta fackligt på heltid.

När jag såg i en annons att Kommunalarbetsförbundet sökte en medarbetare till avdelningen i Stockholm sökte jag arbetet. Nu jobbar jag på Kommunals avdelning i Stockholm och har förtroendeuppdrag i Handels.

Ombudsmannautbildning

Under två månader 2003 arbetade jag med ett integrationsprojekt som Handels drev. Jag åkte runt till olika arbetsplatser och berättade om facket och om lagen mot diskriminering. Projektet avslutades med en kurs om lagen för alla förtroendevalda. Projektet blev mycket uppskattat och kommer troligen att få en fortsättning.

Jag började ombudsmannautbildningen för Handels i september 2004 något som jag verkligen sett fram emot!

Jag skulle vilja:

- att det fanns facklig information på olika språk och fackliga kurser på "lätt svenska"
- att facket har mer tid att besöka olika arbetsplatser, så att medlemmarna inte känner sig "bortglömda"
- att alla nya medlemmar blir kallade till en informationskurs där de får kunskap om facket; jag tror att det vore en bra start för en facklig medlem.

Kia Ayhan

Vid femton tog jag ställning

Gerardo Berrios

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Född: I Santiago de Chile 1957.

Yrken: Personaladministratör i Chile och postiljon i Sverige.

Familj: Gift, två söner 26 och 15 år.

Bor: I Stockholm.

Favoritmåltid: I familjens sällskap. Grillat kött med grillade grönsaker, bröd och ett gott rött vin.

Person jag beundrar: Salvador Allende.

Foto: Bo Gårdfors

Jag blev fackligt aktiv i Sverige av samma anledning som jag var politiskt aktiv i mitt födelseland Chile. Genom att människor organiserar sig fackligt och politiskt och arbetar mot orättvisor och för solidaritet och människors lika värde kan vi göra den här världen bättre, allt i enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Femton år gammal tog jag ställning mot ett klassamhälle.

Politisk flykting

Salvador Allende ville på demokratisk väg genomföra stora sociala förändringar i Chile. Men USA-imperialismen, näringslivet, militären och borgerliga partier saboterade detta med ekonomiska medel, svart livsmedelsmarknad och terroristattentat mot strategisk infrastruktur. Det hela slutade med den mest brutala och blodiga militärkuppen i Latinamerika den 11 september 1973. Tusentals människor fängslades och dödades. Fortfarande är tusentals försvunna. Bland dem flera av mina kompisar.

Åren 1976–1977 utbildade jag mig till personaladministratör och jag arbetade på posten i Chile fram till 1980. Då var jag tvungen att lämna landet och jag kom till Sverige som politisk flykting.

Väl i Sverige deltog jag i Chilekommitténs solidaritetsarbete för Latinamerika och Chile. Jag studerade svenska språket, delade ut lokala tidningar och arbetade som diskare på helgerna. Måndag till fredag utbildade jag mig till svarvare och fräsmaskinoperatör. Så gick mina första fyra år i Sverige.

Multikulturell arbetsplats

I september 1984 började jag arbeta på en av de mest multikulturellt fungerande arbetsplatserna i Sverige, Tomteboda postterminal. Naturligtvis blev jag medlem i facket som då var Statsanställdas förbund. 1994 förvandlades det förbundet till SEKO – Facket för Service och Kommunikation, bland annat på grund av bolagisering av Posten och privatisering av stora delar av den offentliga sektorn.

I dagsläget är jag skyddsombud på mitt arbetsområde och klubbordförande i Brev Tomteboda. Jag är ledamot i SEKO Stockholms avdelningsstyrelse, där jag bland annat är integrationsansvarig och ingår i förbundets integrationsgrupp.

I lokal samverkan med arbetsgivaren deltar jag i löneförhandlingar och skyddsronder och jag är fackets representant i en organisationsförändring inom terminalen. År 2001 tog jag initiativet till en mångfaldsplan på Tomteboda postterminal – den första inom Posten.

Nyligen har jag i samverkan med Posten deltagit i att utforma en mångfaldsplan för Postens produktion till alla brev- och paketterminalerna i Sverige. Jag är också med i en arbetsgrupp som utbildar våra förtroendevalda om lagen mot etnisk diskriminering. Från och med september 2003 sitter jag som ersättare i SEKOs förbundsstyrelse.

Det går att påverka

De flesta branscher inom SEKO är beroende av politiska beslut – tele och post, kriminalvården, försvaret, energi, sjöfart, civil stadsförvaltning med flera. Därför har det varit naturligt för mig att engagera mig politiskt och jag är landstingspolitiker för Vänsterpartiet i en andra mandatperiod.

Min partikamrat Birgitta Sevefjord och jag lämnade in en motion till Stockholms läns landsting om en mångfalds-/integrationsplan för landstingets verksamhet. Motionen bifölls i april 2003.

Angeläget

Följande tycker jag är angelägna fackliga frågor:

- Arbetsmiljön måste bli bättre för att minska arbetsskador, långtidssjukskrivningar, sjukpension och stressmönster.
- Arbetstidsförkortning med bibehållen lön, sex timmars arbetsdag.
- Ständig facklig kamp mot all sorts diskriminering, trakasserier, främlingsfientlighet och rasism på våra arbetsplatser. Se upp för hot och systematiskt våld från främlingsfientliga partier mot ABF, Röda Korset, fackliga organisationer och politiska partier med sina rötter i arbetarklassen.

Gerardo Berrios

Bra och kunniga budbärare

Kristina Häggman

Industrifacket

Född: I Finland den 1 maj 1941.

Bor: I Laxå.

Familj: Make, 3 barn och 8 barnbarn.

Intressen: Familjen, hemmet, fackliga frågor, att promenera, att äta och laga god mat.

Senast lästa bok: "Nancy" av Elsie Johansson.

Lyssnar på: Alltäre men Elvis är en favorit och Christer Sjögren en annan.

Person jag beundrar: Min mormor som när hon levde fanns till för oss alla. Nelson Mandela som trots 27 år i fängelse hade ork och kraft att kämpa för allas lika rätt.

Foto: Bo Gullfors

Min man och jag vi kom från Finland till Sverige 1965. Sverige behövde arbetskraft och vi kände oss väl mottagna. Vi kunde svenska och kom lätt in i samhället. Bara efter några månader fick vi en modern lägenhet. De första åren var jag hemma med våra tre små barn. När jag sedan började arbeta städade jag trappor och lokaler.

Det första heltidsarbete jag hade var i en Konsumbutik. År 1974 började jag arbeta på en fabrik där jag fortfarande är anställd.

Jag blev fackligt aktiv för att jag insåg att det inte gick att bara klaga på orättvisorna jag såg på jobbet. Det här var ju i mitten på 1970-talet när det var nittio procent raka ackord. Vissa ackord var det lätt att tjäna pengar på, andra stört omöjligt. Den utlösande faktorn kom när jag påpekade omständigheterna för företaget och de fackliga företrädarna och fick till svar:

– Så har det alltid varit.

Men jag var inte nöjd med det svaret. Jag ville att alla skulle ha samma möjligheter, och jag förstod att jag måste ta mitt ansvar och bli fackligt aktiv. På den vägen är det.

I dag har jag följande fackliga uppdrag: ordförande för avdelning 18, Örebro i Industrifacket, ledamot i förbundsstyrelsen och överstyrelsen i Industrifacket samt ledamot i yrkesnämnden för fabriksindustrin. På företaget är jag fackets representant i bolagsstyrelsen och försäkringsansvarig. Jag har varit klubbordförande i 18 år och förhandlare i 27 år.

Större bredd bland fackliga företrädare

I mitten av 1990-talet hade jag för många fackliga uppdrag och jag upptäckte att det inte var bra, eftersom följden blev att jag ofta var borta från min arbetsplats. Arbetskamraterna var inte förtjusta i de uppdrag jag hade utanför arbetsplatsen, och det med all rätt. Man bör inte ha för många uppdrag, tunga sidouppdrag kan till exempel fördelas på olika personer. Alla uppdrag är viktiga, men det blir synd om den person som får för många uppdrag. Tiden räcker inte till för att göra en god insats.

Har man ett tungt uppdrag på arbetsplatsen tycker jag att man ska finnas närvarande där minst åttio procent av arbetstiden. Annars tappar man den viktiga kontakten med medlemmarna och kan inte vara en bra företrädare. Man ska finnas till hands när man behövs. Problemet är att vi är för få som vill vara fackliga företrädare. Här är information och utbildning viktigt. Det måste finnas en bredd bland de fackliga företrädarna, fler med rötter i olika delar av världen, fler ungdomar, fler kvinnor. Facket måste ha bra och kunniga budbärare, så att vi kan sätta fackliga frågor och samhällsfrågor i centrum.

Integrationsfrågan

Industrifacket var först med att anta ett integrationsprogram på en kongress. Nu har vi också en integrationsansvarig på varje av-

delning, men det räcker naturligtvis inte med det. Vi måste fortsätta att diskutera integrationen och framför allt lyssna på flera grupper. Vi får inte nöja oss med att ha formulerat de stora målen. Facket har möjligheten att bli en stark rörelse för integrationen i vårt samhälle. Men då måste fackförbunden mer bli medvetna och aktivt arbeta för frågan.

Drivkraften för mig i mitt fackliga arbete har varit och är att kunna påverka för allas lika värde och rätt. Jag säger:

– Tack för uppdragen!

Kristina Häggman

Arbete med värdiga villkor

Radina Raicevic

Hotell och Restaurang Facket

Född: I Serbien 1952.

Yrke: Servitris.

Familj: Sambo, två barn och tre barnbarn.

Bor: I Rosengård i Malmö.

Favoritmat: Köttbullar.

”Kärleken är blind”, säger man och i mitt fall fick den mig att lämna mitt hemland och flytta till Sverige 1968. Jag hade träffat min blivande man som var i Jugoslavien för att hälsa på sin släkt. Vi blev kära och ville vara tillsammans, så jag bestämde mig för att åka till Sverige. Jag var bara sexton och ett halvt år. När jag berättade det för min pappa sa han:

– Jag tycker inte om det, men vill du göra det så gör det.

Jag lärde mig svenska på ett halvår och mina föräldrar fick åka till Sverige på bröllop. Min man och jag var gifta i många år och fick en son och en dotter tillsammans. Nu är vi skilda sedan flera år tillbaka.

Fullteknad almanacka och dåligt samvete

Jag arbetar i restaurangbranschen som servitris och är styrelseledamot i sektion 371 i Malmö i Hotell och Restaurang Facket. Till och med den 11 februari 2003 var jag ordförande i sektionen och ledamot i avdelningsstyrelsen. Jag är ordinarie ledamot i förbundsstyrelsen och integrationsansvarig på avdelningen.

Jag har varit fackligt engagerad sedan i början av 1990-talet. Det som fick mig att bli aktiv var problem på min dåvarande arbetsplats och den diskriminering jag såg på olika nivåer i samhället.

För min del var det sedan inte möjligt att i längden arbeta fackligt utan att också beträda politiken. Det hör ihop. Jag har haft flera politiska uppdrag som fritidspolitiker. Jag har bland annat varit ordförande i ett beredningsorgan för integration och arbete. Jag har också varit ledamot i kommunalfullmäktige i Malmö samt ledamot och vice ordförande i stadsfullmäktige i stadsdelen Rosengård, där jag har bott sedan 1975.

Nu har jag av sagt mig mina politiska uppdrag. Det blev för tungt och ändå är jag inte småbarnsförälder. Men jag måste ju som alla andra jobba för min försörjning och på fritiden var det ständigt möten och olika kurser. I min almanacka var varenda helg inbokad och ibland krockade mötena med varandra. Jag hade alltid dåligt samvete för att jag inte räckte till. När man sedan från politiskt håll sa att jag måste prioritera så prioriterade jag facket.

Studiematerial

Integrationsarbetet kan ibland kännas trögt. Jag kan tycka att med den integrationsdebatt vi hade på 1990-talet skapade vi fördomar. Det har också varit mycket prat och lite handling.

Men Hotell och Restaurang Facket har en bra inställning tycker jag. Över en fjärdedel av medlemmarna är utlandsfödda, liksom många arbetsgivare.

Zeljko Klemse, avdelningsordförande i Södermanland, och jag har tagit fram ett studiematerial som ska stärka och öka medvetenheten om alla medlemmars lika värde och lika rätt samt motverka segregation och diskriminering.

Materialet finns samlat i en pärm hos de studieansvariga på alla avdelningar och kommer att ingå i den fackliga grundutbildningen. Zeljko och jag finns tillgängliga som handledare.

Foto: Privat

Första fotot i Sverige. Radina är sjutton år.

Den goda och naturliga vägen till hemhörighet

Jag vill arbeta för ett jämlikt samhälle och för ett fack med aktiva medlemmar med utländsk bakgrund och med fackliga och politiska uppdrag.

Integration handlar i huvudsak om att få arbete med värdiga villkor och utvecklingsmöjligheter. Den som har ett arbete att sköta, gå till och utvecklas med blir gradvis samhällsmedborgare och integrerad. Jag upplever att det finns en automatik i detta och att det är den goda och naturliga vägen till hemhörighet i Sverige.

Radina Raicevic

Här vill jag vara

Zeljko Klemse

Hotell och Restaurang Facket

Född: 1954 i staden Virovitica i Kroatien.

Yrke: Kock.

Bor: I Katrineholm.

Familj: Hustru och två söner, 19 och 17 år.

Personer jag beundrar: Olof Palme och soulsångaren Ray Charles.

Intressen: Min myntsamling och flugfiske. Att vara nära naturen, när dimman sakta lyfter från sjön, tid för egna tankar och funderingar.

Uppdrag: Avdelningsordförande i Södermanland i Hotell och Restaurang Facket, en av handledarna för integration i arbetslivet i förbundet, ordinarie ledamot i Katrineholms kommunalfullmäktige.

Foto: Privat

Jag blev fackligt aktiv på grund av orättvisorna och framför allt den ekonomiska egoism jag såg runt omkring mig. Demokrati och solidaritet var grundstenar i min uppfostran, idéer som gett mig mycket glädje, men också besvär.

Jag är född i Kroatien. Mina föräldrar hade ett starkt engagemang i demokratifrågor och de var inte medlemmar i kommunistpartiet. Deras syn på samhället och kretsen vi umgicks i lade grunden till mitt analytiska och starkt demokratiskt orienterade liv.

Att kunskap är makt förstod jag ganska snabbt, så grundskola, realskola och gymnasiet gick mycket bra. Mina studier i medicin var i början utan problem, men när kravet på medlemskap i kommunistpartiet ställdes på sin spets, kom min livsfilosofi i konflikt med makthavarnas.

Just orättvisorna och särbehandlingarna var värst och korruptio-

nen i den akademiska borgen blev droppen. Med en rekommendation från ”partipåvar” avslutades min tillvaro vid universitetet.

Sverige var känt för sitt starka demokratiska engagemang i världen samt sin egen inre organisation. Vi läste mycket om Gunnar Sträng, Olof Palme och Strindberg och vi såg Bergmans filmer. Allt detta gjorde ett starkt intryck på mig, och det var av betydelse när jag tog det avgörande steget att flytta till Sverige.

Hinder och egna vägar

Jag kom till Sverige 1980, direkt in i systemets maskineri. Skolsystemet bestod bara av regler och paragrafer. Tjänstemän hade egna tolkningar och alltid nya bortförklaringar. Skolväsendet använde sina tolkningar på skolintyg från hemlandet. Arbetsförmedlingen försökte ta död på viljan till utbildning: ”Man måste arbeta här i landet.” Men att det inte fanns något jobb var mindre intressant. Det var ganska likt den situation som är i dag.

Så jag tog mina egna vägar. Jag började på ABF för att lära mig språket och jag gick med i kultur- och idrottsföreningar för att skapa nätverk. Våldigt snabbt valdes jag till kulturansvarig i Jugoslaviska riksförbundsstyrelsen. 1982 var jag tillsammans med representanter för svensk idrott på FIFAs* kongress i Portugal. Där diskuterade vi invandrarnas möjlighet till integration genom idrott.

Nya områden

Jag kom in i restaurangbranschen på grund av att en vän behövde hjälp, och här är jag fortfarande i dag. Arbetet i krogsvängen öppnade mina ögon för nya områden. Den vrede jag kände när jag såg orättvisor, kränkningar och särbehandlingar gjorde att jag koncentrerade mig på fackligt arbete. Det ledde så småningom till att jag också blev politiskt aktiv.

** FIFA, the Fédération Internationale de Football Association, Internationella fotbollförbundet.*

Jag vill bekämpa löneklyftorna, könsdiskriminering och etnisk diskriminering i arbetslivet och i vardagen och jag vill arbeta för en bättre arbetsmiljö.

Jag hade vilja men inte kunskap, så utbildningar har varit högt prioriterade för mig, både fackligt och politiskt. Med kunskapen ökade uppdragen. Jag kände mig hemma. Här vill jag vara.

Zeljko Klemse

Alla dessa kamrater

Foto: Bo Giffors

Miguel Zúñiga

Svenska Livsmedelsarbetareförbundet

Född: I Santiago de Chile 1959.

Yrke: Bagare.

Familj: Fru och två barn.

Bor: I lägenhet i Västerås.

Språk förutom svenska: Spanska.

Person jag beundrar: Olof Palme.

Styrelseledamot i: Svenska Livsmedelsarbetareförbundet, Svenska Livsmedelsarbetareförbundet avd. 15 och LO-distriktet Västmanland.

Jag heter Miguel Zúñiga och jag är född i Santiago de Chile. Jag kom till Sverige 1978 från Argentina där jag hade bott i tre år. Argentina kom att betyda väldigt mycket för mig, eftersom det var där jag träffade min fru och det var där jag lärde mig till bagare och konditor.

När jag flyttade till Västerås 1979 fick jag anställning på KF-bagerierna. Där startade min fackliga bana när jag blev invald som suppleant i klubbstyrelsen. Att som jag ha en annan bakgrund var inget hinder. Snarare tvärtom – jag kunde se problemen och argumentera i fackliga frågor.

Mitt stora intresse var solidaritetsarbete. Jag var aktiv i Latinamerikanska kommittén och jag jobbade för Centralamerika, i första hand Nicaragua och El Salvador. Olof Palme kom till Västerås

Lisbeth och Olof Palme i Västerås, första maj 1981.

för att fira första maj 1981. Många av oss som kom till Sverige visste vem han var långt innan vi kom hit och vi respekterade och beundrade Palme för hans arbete för solidaritet och demokrati.

Studierna bästa verktyget

Så småningom blev jag studieorganisatör, och på den tiden blev man därmed automatiskt ledamot i klubbstyrelsen och hade bättre insyn i det arbete som klubben och avdelningen gjorde. Det tog inte lång tid innan jag blev invald i studiekommittén i Livs avdelning 7 i Uppsala och sedan vald till avdelningens studieorganisatör.

Utbildningsfrågor har varit mycket viktiga för mig de senaste åren. Studierna är det bästa verktyget när man vill förmedla, förändra och förstärka det demokratiska system vi har.

När man bildar en studiecirkel diskuterar man och pratar med varandra och skapar kunskap.

Sedan ett antal år är jag också invald i Livsmedelsarbetareförbundets styrelse och styrelsen för LO-distriktet i Västmanland.

Jag vill till sist nämna alla dessa kamrater som, trots mina brister i svenska språket, trodde att jag kunde bidra till bättre arbetsvillkor för livsmedelsarbetarna.

Miguel Zúñiga

Timlön och otrygghet

Nahla Al-Baghdady

Handelsanställdas Förbund

Född: I Bagdad 1962.

Yrke: Butikssäljare.

Bor: I Uppsala.

Familj: Ensamstående.

Intressen: Resor, dans, matlagning, promenader.

Senaste lästa bok: "Nilen" av Laurie Devine.

Musik: Lyssnar på all musik.

Person jag beundrar: Olof Palme.

När Kuwaitkriget bröt ut 1990 var jag i Sverige för att besöka min syster som då hade bott här i tolv år. Jag var ledig från mitt arbete som sekreterare på libanesiska ambassaden i Bagdad och hade ett vanligt turistvisum på en månad. Men när jag talade med min chef i telefon gav han mig rådet att stanna i Sverige tills det blev lugnare i Irak. Jag ansökte om att få mitt visum förlängt och fick det. Men när situationen i Irak bara blev värre ansökte jag efter nio månader om uppehållstillstånd.

Jag hade studerat engelsk litteratur på universitet i Libanon och efter avslutade SFI-studier började jag på Komvux där jag studerade språk, matte, samhällskunskap, företagsekonomi och data. Efter studierna på Komvux gick jag en kurs genom arbetsförmedlingen och gjorde praktik i en butik. När praktiktiden var slut fick jag börja arbeta som säljare i butiken, och då gick jag med i Handels.

Timlön

Vi säljare har timlön vilket betyder att vår lön varierar månad från månad, allt efter årstiderna och behovet av personal i buti-

ken. Detta kan betyda att vi kan arbeta 120 timmar i månaden alternativt 180 timmar eller mer till exempel inför julhelgen.

Vi butiksanställda med timlön känner otrygghet och flera kan inte leva på lönen trots många år i yrket. Heltidsanställning med månadslön skulle ge oss trygghet och möjlighet att planera ekonomin. Ersättning när man går in och gör extra uppdrag borde också finnas.

På min arbetsplats gick vi under flera år miste om de rättigheter vi hade, därför att ingen informerade oss. Eftersom vår arbetsgivare var nöjd med hur vi jobbade ansågs det att något fackombud inte behövdes på arbetsplatsen.

Jag hade ingen facklig erfarenhet, eftersom fackliga aktiviteter på tjänstemannasidan inte förekom vare sig i Irak eller i Libanon. Men jag insåg att jag kunde bidra genom att aktivera mig i fackliga frågor och på så sätt informera mina arbetskamrater om våra rättigheter och skyldigheter på jobbet. Ingen annan ville engagera sig på grund av familj, hus, motion, kurser, föreläsningar och så vidare.

– Nahla, du som är ensamstående har tid att gå fackliga kurser och sätta dig in i fackliga frågor, sa mina arbetskamrater när de gav mig förtroendet.

Jag är med på fackliga aktiviteter och kurser för att på detta sätt fördjupa mig i det fackliga arbetet och för att kunna förmedla rättigheter som skyldigheter till mina arbetskamrater.

Nahla Al-Baghdady

Uppdrag integration och diskriminering

Erkki Salmisaari

Svenska Kommunalarbetareförbundet

Född: I Hämeenlinna, Tavastehus i Finland 1950.

Bor: I Skövde.

Yrke: Vårdbiträde.

Språk: Finska och svenska.

Favoritmat: Husmanskost.

Intressen: Natur, fiske och trädgård.

Person jag beundrar: Olof Palme, men det finns också flera i min närmaste omgivning.

Trots mitt intresse för samhällsfrågor i min ungdom blev jag inte fackligt intresserad förrän i slutet av 1970-talet. På grund av arbetsbrist blev jag uppsagd från mitt arbete på en möbelfabrik 1977. Jag sökte mig då till en vårdbiträdesutbildning i stället för att gå arbetslös och började sedan arbeta på en långvårdsavdelning på Gamla Sjukhuset, nuvarande Östermalms äldreboende, i Skövde. Där arbetade jag ofta tillsammans med dåvarande ordföranden i sektion 9, avdelning 25. Så småningom frågade hon mig om jag kunde tänka mig att "hjälpa till" på sektionen. På den vägen är det. I mitt fall var det inte arvet eller att jag skulle varit uppkäftig, utan det var rena slumpen som gjorde att jag blev fackligt engagerad.

Sektionsordförande och styrelseledamot i avdelningen

I mars 1980 blev jag invald i sektionsstyrelsen och jag blev vice

ordförande. 1982 valdes jag till ordförande i sektionen och efter omorganisationen i Kommunal Skaraborg är jag sedan 1991 ordförande i sektion 1, Kommunal Skaraborg. Från 1983 har jag varit styrelseledamot och från 1987 var jag sekreterare – först i avdelning 25 och sedan i Kommunal Skaraborg.

Men från och med årsmötet i april 2004 är jag nu kassör i avdelningen.

Som ordförande i en sektion med cirka 2 400 medlemmar finns det mycket att göra. Man är inblandad i det mesta från avtalsfrågor och förhandlingar till att vara ”kurator”. Utöver ordförandeskapet har jag de internationella frågorna som ett särskilt område på min lott.

Tre fackliga frågor

På avdelningsnivå arbetar jag med frågor gällande information, integration och diskriminering. När det gäller diskriminering har vi startat ett projekt där målet är att få fram en policy för avdelningen i diskrimineringsfrågor och anordna en utbildning för sektionsföreträdarna.

Kommunal hade 1996–2001 ett integrationsprojekt där jag deltog som avdelningens representant. Jag höll även i integrationsprojektet i avdelningen som startade 1998 och avslutades 2001. Jag är också Kommunals representant i LOs integrationsprojekt, Lika värde – Lika rätt.

När det gäller informationsfrågor så har jag varit med och arbetat fram en hemsida för avdelningen på Kommunals intranät KomIn. Jag har även sammanställt sidorna till avdelningens webbsida som snart kommer ut på Internet.

Jag försöker i mitt fackliga arbete ändra på synen på kommunalare. Bland annat arbetar jag på olika sätt för rättvisare löner, men tyvärr är det mycket svårt i min egen kommun.

Erkki Salmisaari

Nytt land – nya drömmar

Ramina Chaudhry

Svenska Kommunalarbetareförbundet

Född: I Lahore i Pakistan.

Yrke: Utbildad lärare i engelska i Pakistan och barnskötare i Sverige.

Arbetar nu som: Jobbcoach i projektet "Arbete – Utbildning" i Bergsjön, i Göteborg.

Familj: Man och tre barn, två flickor och en pojke.

Bor: I ett litet hus i Gråbo.

Intresse: Politik, är ledamot i byggnadsnämnden i Lerum och i Stora Lundbys s-förening, nämndeman i Alingsås tingsrätt.

Jag kom till Sverige 1982 som 25-åring med en bra universitetsutbildning – sammanlagt 16 år i skolan. Dessutom hade jag hunnit skaffa mig 2 års arbetslivserfarenhet som mellan- och högstadielärare. Min dröm var att fortsätta som pedagog i det nya hemlandet, men jag blev tyvärr brutalt väckt. Min utbildning räckte inte. Jag fick börja om från början.

Jag hade lätt för språket och lyckades få både sommarjobb och heljobb samtidigt som jag utbildade mig till barnskötare. 1987 blev jag anställd som vikarie inom förskolan i direkt anslutning till min praktikplats. Fram till dess hade jag arbetat som städare, vårdbiträde och barnskötare. 1989 fick jag tillsvidareanställning, och jag har fortfarande samma anställning inom samma enhet. Jag har varit tjänstledig som barnskötare sedan 1998 för att arbeta med olika projekt inom Kommunal och Göteborgs Stad. Mest har jag arbetat med arbetsmarknadsfrågor och arbetslösa. Jag har

också även läst olika eftergymnasiala kurser och högskolekurser för att förstärka min position på arbetsmarknaden.

Det är mycket vatten som har runnit under bron sedan 1982. Jag som inte ens visste vad facket var när jag kom har i dag flera fackliga uppdrag. Jag som ville bli pedagog fick faktiskt uppleva att min dröm besannades efter nästan 20 år när jag började arbeta som jobbcoach på ett samarbetsprojekt mellan TBV, Arbetsförmedlingen och stadsdelsförvaltningen i Bergsjön.

Nyfikenhet ledde till första uppdraget

Min fackliga historia börjar 1987 i samband med att jag blev tillfrågad att bli medlem i SKAF, som Kommunal hette på den tiden. Själva ordet "facket" hade en konstig och främmande klang, men jag blev medlem eftersom min man övertalade mig. Detta resulterade i att jag ganska snart deltog i vartenda medlemsmöte. Jag tyckte det var roligt. Man fick mycket information och gemenskap.

I ett par år undrade jag om fackets funktion och hur medlemsavgiften användes. Jag blev väldigt nyfiken på vad facket kunde göra för sina medlemmar. Det var min nyfikenhet som ledde mig till mitt första uppdrag som skyddsombud, och inom kort blev jag vald till arbetsplatsombud. 1992 blev jag vald till sektionens studiekommitté. Styrelsemötena var roligare än medlemsmötena. Jag kunde påverka fackligt arbete genom mitt ganska nyfikna och naiva tänkande.

1998 var en vändpunkt i mitt arbetsliv. Min förskola stängdes och jag blev omplacerad. Någon vecka efter omplaceringen frågade min sektionsordförande om jag kunde tänka mig att jobba med ett projekt riktat mot arbetslösa kommunalare. Jag trodde inte att jag kunde klara av jobbet, men ännu en gång var jag väldigt nyfiken på hur förbundet fungerade. Projektet "Jobbjakten" var ett gemensamt projekt framtaget av förbundet och AMS.

I slutet av projektet var jag övertygad om att jag var färdig med barnomsorgen, och jag ville mycket hellre jobba med vuxna. Jag

kom facket närmare och fortsatte jobba med olika projekt inom Kommunal – avdelning Väst. Jag fick mycket god handledning av den ombudsman som är ansvarig för arbetsmarknadsfrågor på avdelningen.

Arbete som jobbcoach

År 2000 kom jag i kontakt med LO-facken i Göteborg, och jag deltog i LO-kongressen som Kommunals ombud. Nu var min nyfikenhet riktad mot LO. Jag hade tur och fick börja jobba som Kommunals fackliga uppsökare för Kunskapslyftet. Där träffade jag många engagerade fackliga personer från olika förbund. Det var en mycket inspirerande tid i mitt fackliga liv. Här blev jag även intresserad av politiken.

År 2001 fick jag helt överraskande erbjudandet att börja arbeta med ett integrationsprojekt för LO-facken i Göteborg. Jag skulle rekrytera fackligt förtroendevalda till en cirkelledarutbildning, med syfte att sprida kunskap om lagen mot etnisk diskrimine-

Foto: Bo Gullfors

Mimi Molu är arbetslös och medlem i Kommunal. Hon deltar i projektet "Arbete – Utbildning". Mimi ska börja en utbildning till vårdbiträde och hon har skrivit sin egen handlingsplan. Här diskuterar Ramina och Mimi planen.

ring på arbetsmarknaden. Tyvärr gav projektet inte önskat resultat på grund av att integration inte var en prioriterad fråga inom alla LOs olika förbund på den tiden. Jag upplevde att jag som invandrarkvinna hade svårt att få uppmärksamhet i en mansdominerad helsvensk facklig värld.

När jag sedan 2002 vände tillbaka till min stadsdelsförvaltning sökte jag jobb som projektledare. Jag fick jobbet mest tack vare min fackliga erfarenhet och mitt breda kontaktnätverk. Jag har haft mycket nytta av mina fackliga kontakter och värdefulla erfarenheter både från Kommunal och LO i mitt arbete som jobbcoach.

Representerar sektionen

Under hela denna resas gång har jag haft nära kontakt med min sektion i Bergsjön. Där hämtar jag min inspiration. Vi är en bra sammansatt grupp i styrelsen. Ålder, kön och till och med olika etniska bakgrunder är väl representerade. Bra samarbete, respekt för varandras åsikter och jämställdhet i styrelsen är nycklar till mitt intresse för fackligt arbete. Jag är vald till ordinarie ledamot i sektionsstyrelsen. Jag är mycket stolt över mitt uppdrag som sekreterare i styrelsen och jag representerar min sektion i flera sammanhang, till exempel i samverkansgruppen på förvaltningen och som ombud på avdelning Väst, LO-facken i Göteborg och ABF Göteborg. Jag är vald till studiekommittén, till arbetsplatsombud och till skyddsombud. Jag är mycket nöjd med mina uppdrag, och jag hoppas att jag lever upp till medlemmarnas förväntningar.

Förnyelse

Jag har funderat mycket på om jag är nöjd med facket och dess funktion på arbetsmarknaden, i arbetslivet och i samhället. Min uppfattning är att facket behövs och måste fortsätta det goda arbetet. Men det behövs en viss förnyelse. Genom att skapa nya roliga projekt för ungdomar kan man locka dem till att bli mer aktiva medlemmar.

En annan förändring som jag vill se är att man informerar mer om fackets historia, värderingar och tydliggör fackets funktion för invandrare, ungdomar och media. Det är alldeles för lite kunskap om facket i skolorna. Som invandrare kan man ha en viss rädsla för att gå med i facket. Många länder har inga fackliga aktiviteter, och i andra kan det vara farligt att engagera sig fackligt. Som ungdom har man oftast värderingar med sig hemifrån. En ungdom vars förälder inte visar intresse för facket får lätt samma attityd gentemot facket. Därför är det viktigt att facket syns även i skolorna med filmvisningar, studiebesök och att PRAO-platser för invandrare och ungdomar skapas på sektioner, klubbar och avdelningar.

Facket behöver se över de fackliga strukturerna, för de är hierarkiska och stela. Man behöver ge plats, skapa och omfördela uppdrag till dem som är intresserade. Det krävs nya uppdragsutbildningar för att hitta och utveckla kompetens bland invandrare och ungdomar. Man får prioritera en mångfald av erfarenheter och bakgrunder när det gäller representation och arbeta målmedvetet med frågan.

Jag önskar att jag hade mer tid för mina medlemmar. I dagsläget räcker avtalad facklig tid knappt för att informera medlemmarna på den egna arbetsplatsen. Man bör ha mer tid för att kunna föra diskussioner på arbetsplatserna. Det skulle leda till att fler kände sig nöjda med facket.

Som person har jag blivit mycket stark, tack vare mina fackliga och politiska kunskaper. I dag känner jag mig som en integrerad och engagerad medborgare i det svenska samhället. Jag hoppas träffa fler nya svenskar som känner sig nöjda med sin roll i det nya landet.

Ramina Chaudhry

Man måste ha visioner

Sari Niku

Fastighetsanställdas Förbund

Född: I Finland 1952.

Yrke: Lokalvårdare.

Bor: I lägenhet i Eskilstuna.

Familj: Medlemmarna i facket och mina två pudlar.

Intressen: Älskar att läsa böcker, dock inte deckare, promenera i skogen, plocka svamp och känna dofterna. Har hittat en ny hobby, att fiska.

En bra bok: "Kalkugnen flamar" av Helmer Linderholm som handlar om en klok, egensinnig och frihetstörstande kvinna på Gotland.

Person jag beundrar: Tarja Halonen som är Finlands första kvinnliga president.

Uppdrag: Bland annat arbetsplatsombud, skyddsombud lokalt och regionalt, studieansvarig avdelning 4.

Jag är född 1952 i Joensuu som ligger i Karelen i Finland. När jag var bara några månader gammal flyttade mina föräldrar till Helsingfors, och där är jag uppvuxen och har gått i skola.

Vi studerade svenska i skolan, men jag minns inte att jag öppnade boken många gånger. Någonting hade i alla fall fastnat och det hade jag nytta av när jag kom till Sverige.

Jag och min dåvarande man flyttade till Eskilstuna den 2 oktober 1986. Att det blev Eskilstuna berodde på att han hade släktingar här. Han hade blivit arbetslös i Finland och när vi var på besök hos hans släktingar passade vi på att titta på lägenheter.

Det fanns arbete här och lägenheterna var billigare än i Finland, så vi bestämde oss för att flytta hit.

Facket – en folkbildnings- och kamporganisation

Jag har varit med i Fastighetsanställdas Förbund sedan 1989 när jag började arbeta som lokalvårdare. Det var min arbetsledare som frågade om jag ville vara med i facket. Hon sa att det var brukligt här i Sverige att man var fackligt ansluten. Jag såg att det fanns många fel och orättvisor i städbranschen. Jag har alltid velat att det ska vara rättvist och ville lära mig om svenska lagar och arbetsmarknadsregler. Därför gick jag till biblioteket och lånade böcker och läste. Jag har aldrig kunnat hålla tyst och jag blev så småningom vald till suppleant i avdelningsstyrelsen och till skyddsombud. Att bli vald till skyddsombud tyckte jag var häftigt för arbetsmiljöfrågor är hjärtefrågor för mig. Vårt arbete är tungt och vi arbetar ofta med stora ytor, men många vågar inte säga ifrån för att de är rädda för att förlora arbetet.

Arbetsgivarna måste ta sitt ansvar för att förebygga arbetssjukdomar. Skyddsombuden måste också få mer stöd av facket.

Det har blivit många fackliga kurser för mig genom åren. De fackliga studierna är viktiga och kurserna är mycket bra. De har inte bara gett mig kunskap i fackliga frågor, utan också många kontakter och utvecklat mig som person.

Facket ska också vara en kamporganisation som tar ansvar för medlemmarna och deras rättigheter. Jag vill ha fler starka, kaxiga medlemmar, mer inflytande och starkare styrelser. Medlemskapet ska ha lika värde, oavsett tillhörighet. Medlem i Metall, Kommunal, Handels eller Fastighets är alltid en LO-medlem!

Jämställdhet och integration

Det är ett stort slöseri med kunskap och mänskliga resurser i samhället i dag. I Fastighetsanställdas Förbund finns det till exempel många medlemmar som har en hög utbildning från hemlandet,

men som inte kommer längre än till städvagnen. Jag vill dock inte nedvärdera yrket, de flesta trivs bra med sitt arbete och har stor yrkesstolthet.

Det är också många människor som inte lyckas ta sig in på arbetsmarknaden, och i december 2003 startade vi i LO-facken i Eskilstuna ett jämställdhets- och integrationsprojekt. I bostadsområdet Årby träffas arbetslösa och medlemmar från olika förbund varannan lördag mellan klockan två och fem. Det är människor med rötter i Irak, Kurdistan, Bosnien, Montenegro, Finland och Sverige. I en "Nytt Liv i Sverige"-cirkel gör vi en matkulturell kringresa där vi lagar mat och lär oss om varandras kulturer. Vi bjuder också in företrädare från ABF, Hyresgästföreningen, kommunen, landstinget och facket till de gemensamma måltiderna så att de får berätta om sina verksamheter. En tanke med projektet är att skapa ett fadderskap mellan de deltagare som har arbete och är fackligt anslutna och de deltagare som inte kommit in på den svenska arbetsmarknaden. Dessa kontakter kan leda till möjligheter att få vikariera på semestrar och vid sjukdom, för att så småningom få fotfäste på arbetsmarknaden och integreras i samhället. Vi planerar liknande cirklar i andra bostadsområden i Eskilstuna.

LOs mål är att Sverige och det svenska arbetslivet om tio år ska vara bäst i världen på integration. Vårt mål är att vara bäst i Sverige.

Man måste ha visioner.

Sari Niku

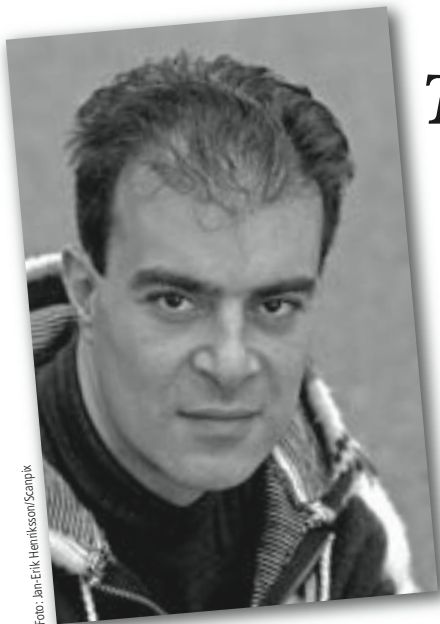

Foto: Jan-Erik Henriksson/Scanpix

Till minne av Fadi Moussa

Det är många fackliga kamrater som hade kunnat skriva om sina personliga minnen av Fadi Moussa. Vi är många som har starka minnen av honom – minnen fyllda av kamplust, livsglädje, kamratskap och inte minst hans starka rättvisekänsla.

Fadi hann själv aldrig skriva klart sin berättelse till *Medlemmar från när och fjärran*.

Han lämnade oss plötsligt, mitt i livet, 33 år gammal. Fadi blev sjuk under ett fullmäktigesammanträde i hemstaden Borås kvällen den 19 februari 2004. Han fördes till sjukhuset och i en av korridorerna, på väg till röntgenavdelningen, orkade hans kropp inte längre. Men hans minne lever vidare inom oss – hos kamraterna, vännerna och familjen.

Fadi var för mig en alldeles speciell människa. En äkta folkrörelsemänniska och en ödmjuk humanist av stora mått. Han var djupt ideologisk och hade en stark övertygelse om alla människors lika värde och lika rätt. Han kände inte några lands- eller språkgränser. Fadi stod verkligen för arbetarrörelsens grundvärderingar och visade i vardaglig praktisk handling hur engagemang för solidaritet och rättvisa kan se ut när det är som bäst.

Första gången jag träffade Fadi var på en rikskonferens för arbetslösa i slutet av 1990-talet. Han gjorde från första stund ett starkt intryck genom sitt engagemang, sin framtidstro och sin ödmjuka framtoning.

Jag minns hans glädje när vi äntligen ordnade en heldag i Borås med arbetsplatsbesök och träffar med både fackligt och politiskt

aktiva. Hur han generöst bjöd hem oss på lunch och hur Carina, hans fru, hade lagat hemgjorda vegetariska biffar för min skull. Stoltheten när han fick visa upp sin familj och familjens stolthet över honom.

Vi fick sedan tillfälle att träffas många gånger i hans roll som ordförande för nätverket FAI, Fackligt Aktiva Invandrare. Vi hade flera samtal om hur viktigt det var att de aktiva i FAI också hade ett fackligt engagemang i sitt eget förbund. Fadi såg även betydelsen av det tvärfackliga arbetet i LO och jag minns särskilt hans stolthet när han blev vald till ombud på LO-kongressen 2000.

Fadi hade arbetat i vården precis som jag själv. Han var sjuksköterska, men fick inte utöva sitt yrke i Sverige. Hans yrkesidentitet och yrkesstolthet var stark och jag har ofta undrat hur det kändes för honom att hans yrkeskunskaper inte värdesattes i Sverige. Jag har också funderat över vad det var som gjorde att han hade kraft att engagera sig fackligt och politiskt, trots att vi Sverige inte tog emot honom med öppna armar och välkomnade honom och hans yrkesskicklighet i arbetslivet. Eller var det kanske just därför? Han brann för att göra det svenska samhället till en bättre plats för oss alla att leva i. Efter att ha förlorat sitt första jobb i Sverige inom textilindustrin tog han upp kampen för de arbetslösa.

En del av svaret om hans engagemang finns i en annan berättelse, "Hjälpt av Farbror LO", som Fadi själv skrev i en bok som gavs ut i samband med LOs 100-årsjubileum. Här beskriver Fadi sin väg in i den svenska fackföreningsrörelsen ungefär fram till den tid då jag själv lärde känna honom:

"Borås Väveri var min första arbetsplats i Sverige. Den första arbetsdagen väntade jag på att de under dagen skulle fråga mig om jag ville vara med i facket. Men dagen gick och ingen kom. Efter den första dagen som var full av information, var jag helt slut och lite orolig för att fråga om det fanns någon facklig representant. Jag var rädd för att det skulle uppfattas negativt av min arbetsgi-

vare och att jag kanske rent av skulle få sparken, för så är det nämligen i mitt hemland. Där får man ansluta sig hemligt.

Men jag hade bestämt mig när det gällde facket – jag ville gå med, men varför? Det visste jag inte då. Jag började fundera på frågor som: Vad är facket? Vad står facket för och vad gör man? Och den stora frågan: *Vem är den där farbrorn som heter LO?* Jag hade hört talas om honom så många gånger. Han nog måste vara någon direktör som bestämmer över alla i facket. Men Landsorganisationen det visste jag att det är någon organisation som finns i hela landet och som står på arbetarnas sida.

Jag kunde inte mycket svenska då för jag hade bara varit i Sverige i nio månader. Ville inte heller framstå som en idiot om jag ställde frågan till någon:

– Vem är LO?

Det hade nu gått två veckor på min nya arbetsplats och jag trivdes bra. Jag stod vid en rullmaskin och avsynade tyg. Då kom det fram en kille som jag inte hade träffat förut och presenterade sig som fackombud på den arbetsplatsen, och han ställde en massa frågor. Han undrade om jag trivdes, var jag kom ifrån och sedan frågade han om jag ville vara med i facket.

– Får jag verkligen det? svarade jag.

– Det är klart du får, svarade han och förklarade därefter att han inte kunnat fråga tidigare eftersom han varit sjuk. Och jag som trodde att jag kanske inte fick för att jag tjänade för lite för att vara medlem i facket, eller för att jag var invandrare och inte hade svenskt medborgarskap.

När jag kom hem efter den dagen var jag inte trött, bara glad för nu var jag medlem i facket och jag skulle få ett medlemskort.

...

I början av 90-talet kom det första varslet och 60 personer måste gå. De som kom in sist fick gå först. Jag visste direkt att jag var en av de 60 som skulle få sluta. Men hur gick det till? Vem skulle

se till att det var rätt personer som fick gå? Det var så mycket att tänka på: Vad skulle jag göra? Skulle jag få något nytt jobb? Varför skulle vi sluta, gick det verkligen så dåligt för företaget? Det fanns så många frågor men få svar. Många hade talat om att facket inte gjorde någonting, och att det inte var någon idé att vara med, men nu lät det annorlunda. Helt plötsligt var det jätteviktigt att vara medlem i facket och gärna vara fackligt aktiv.

...

Mest var jag arg på företagets ledning, för jag tyckte de var inkompetenta eftersom det gick så dåligt för företaget. Vad jag inte visste då, var att vi var inne i en lågkonjunktur och att allt fler företag skulle börja varsla sina anställda, inte bara i Borås och i vår bransch, utan överallt. Arbetslöshet var det enda som väntade mig.

Jag bestämde mig för att inte längre vara arbetslös, jag måste ha ett jobb. Men att få ett jobb blev svårare än jag hade trott och ju längre tiden gick ju svårare blev det.

Så plötsligt en dag ringde en tjej från Industrifacket och frågade om jag var intresserad av att gå en preparandkurs som Industrifacket och Arbetsförmedlingen hade ordnat i samarbete med ABF.

...

För första gången kunde man studera alla arbetsmarknadslagar och hur arbetarrörelsen var uppbyggd, och tro mig – nu först efter nästan tre och ett halvt år, fick jag reda på att LO inte var någon farbror eller person, utan att LO är en förkortning på Landsorganisationen. Jag hade läst och hört berättas om strejken i Sundsvall, och hur det var i Sverige då och hur det är nu, om alla lagar som ändrade det gamla bondesamhället och det tack vare LO.

...

Jag tror på LO även i framtiden och vill lära mig mycket av LOs historia som är grund och underlag till LOs utveckling på 2000-talet.”

Fadi ville lära sig om LOs historia, men vi har också mycket att lära av Fadi och det som han lyckades åstadkomma i sitt liv. Efter att Fadi skrev dessa rader blev han engagerad i FAI och valdes så småningom till ordförande. Han var samtidigt mycket aktiv politiskt på lokal nivå och valdes in i fullmäktige för Socialdemokraterna i Borås.

Jag önskar innerligt att Fadi hade fått vara kvar hos oss. Att hade fått se sina söner Patrick och Niklas växa upp och bilda egna familjer. Fadi brukade ofta citera Patrik i fackliga och politiska sammanhang och han berättade gärna om saker som båda barnen sagt och gjort. Att Patrick själv var så uppenbart stolt över Fadis engagemang betydde mycket för honom.

Jag önskar att Fadi fått vara kvar och se hur vi på LO fullföljt vår femåriga kraftsamling för integration och mot diskriminering och att han fått se att vi fortsätter i kampen för det som han själv brann för.

Wanja Lundby-Wedin

Konsten att ändra riktningen på en flod

Luis Pascual Ariño

Handelsanställdas Förbund

Född: 24 mars 1944 i Argentina.

Bor: I lägenhet i Västerås.

Familj: Gift med Liliana, fem barn.

Intressen: Filosofi, litteratur, politik och astronomi.

Senast lästa bok: Saramagos "Dubbelgångaren".

Lyssnar på: Argentinsk tango.

Beundrar: Från Che Guevara till Dalai Lama beundrar jag den kloka

och modiga människan, som engagerar sig i kampen för ett bättre samhälle och för att själv bli en bättre människa. Liliana som lämnade familj, arbete och socialt nät i Argentina för att leva med mig i en avlägsen kultur och geografi. Mina barn som håller sig friska i ett samhälle som har ett stort tryck på "invandrarbarn".

Jag är en människa som helst inte simmar mot strömmen, om det inte är en fråga om liv eller död...

Jag njuter när jag från en klippa ser floden flöda genom mark och dalar. Jag trivs intill floden som strömmar och dånar, floden som fyller omgivningen med ljud och rörelse och ger naturen liv. Och jag tycker lika mycket om floden som lite lugnare bjuder mig till en inre resa i tid och rum.

Men, det händer ibland att jag träffar en flod som flyter för stilla, likgiltigt, nästan spöklikt.

Då känner jag mig manad att lägga en sten i vattendraget, och se hur vattnet bryts, virvlar och väsnas.

Och det händer att en människa passerar, märker den spöklika strömmen, och engagerat hjälper mig att lägga flera stenar i vattendraget. Floden får nytt liv och tappar sin anonymitet. Den hörs och syns nu mer och ingen kan längre ignorera flodens existens.

Då kan det hända att om vi lägger i tillräckligt många stenar, kan vi ändra flodens riktning.

Då kan vi styra den till den plats och form som bäst passar livet och naturen.

Kampen för rättvisan

Jag är född i Tucumán en liten provins i norra Argentina, nära bergen och strömmande bergsfloder. En plats omringad av sockerrörspantager och doftande apelsinträd.

Men trots den paradiska naturen var det inte precis något paradiset. Samhället präglades av stora sociala orättvisor. Fattigdom och hopplöshet för de många, vid sidan av överflöd för en liten skara privilegierade, fick mig att engagera mig i kampen för rättvisan. Och det var med kulturella uttrycksformer som jag tog mina första steg in i den förändringsprocess som kom att skaka landet och hela den latinamerikanska kontinenten. Att spela teater med "villeros", de boende i de fattiga kåkstäderna, eller med aktiva kamrater i fackliga organisationer blev en naturlig väg för mig.

Även om de fattiga behövs för att subventionera de rikas rikedom är det farligt att vara fattig.

Klassmedvetenhet, organisation och krav på rättvisa och en bättre framtid för våra barn betraktades av makthavarna som omstörtande och kriminellt.

Teaterarbetare organiserar sig fackligt

Så kom även den tiden när vi insåg att till och med vi teaterarbetare behövde en organisation för att föra vår kamp för bättre sociala villkor och kunna förstärka vår närvaro i samhällets kulturliv. Det var inte lätt att organisera mina "arbetskamrater" fack-

ligt. Medvetenheten var inte tillräckligt djup och individualismen präglade yrket. Efter månader av strävan lyckades vi dock bilda den första fackliga organisationen för alla oss teaterarbetare i provinsen. Detta firade vi som en stor seger – en seger som blev kortlivad, för det tog inte lång tid innan makthavarna med allt kraft förklarade vår organisation olaglig och förbjuden. Det påstods att man ”hade fått veta att det handlade mest om terrorister som gömde sig bakom en facklig fasad”.

Så, när vi som bäst sysslade med att lägga stenar i floden... kom repressionen med all sin brutalitet. Paramilitära styrkor såg till att många av oss försvann spårlöst, all strävan till förändringar krossades hänsynslöst och den spöklika floden fortsatte att flyta...

Jag hade tur. Jag tvingades till landsflykt men jag hade livet i behåll.

Mänsklig värme och stor solidaritet

Och så kom jag till Sverige, utan att ha bett om det, utan att ens ha önskat mig att lämna det land där jag föddes, mitt hemland. Men Sverige tog emot mig med öppna armar, mänsklig värme och stor solidaritet. Det kändes att hjärtat klappade på rätt sida. När jag säger Sverige menar jag den svenska arbetarrörelsen, med sina fackliga och politiska organisationer.

Det tog lång tid för mig att anpassa mig till det nya samhället. Det var inte lätt. Från att ha varit en självständig, någorlunda välutbildad och engagerad kämpe förvandlades jag från en dag till den andra till den mest allt igenom beroende ”analfabet”. Utan mina nya kamrater hade det varit ännu svårare.

Fienden hade ändrat skepnad. Den råa kapitalismen visade plötsligt en mänsklig yta. Den svenska arbetarklassen var starkt organiserad och kunde med kraft bemöta utsugarna. Fattigdom och hopplöshet blev ett dystert minne men det var dock en smärtsam verklighet för våra kära på andra sida havet.

I Sverige var klasskillnaderna också stora, men maktlösheten kän-

des förminskad till intet. Det fanns hopp om en ljus framtid även för våra barn. Men framför allt kunde man prata öppet om orättvisor och visa sitt missnöje. Man kunde tycka annorlunda och även sträva efter att förändra samhället utan att vara rädd för sina kära, utan att känna att man riskerade livet. I det nya landet, Sverige.

ABF, spanska och latinamerikansk teaterteknik

Och så kom ABF in i min tillvaro. Så mycket nytt, så mycket bra, men så mycket man kunde och behövde göra ändå. Jag minns min första studiecirkel på spanska. Jag fick betalt för att leda den. Vilken känsla! Att så många kunde vara intresserade av att lära sig spanska, den mest naturliga kunskap jag hade med mig från hemlandet.

Och sen min första teateruppsättning med latinamerikansk teaterteknik i Köping, en liten men vacker stad. En grupp på 6 personer blev engagerade och valde att göra en pjäs om sprit- och drogrelaterade problem bland ungdomarna i det lilla samhället. Hur reagerade samhället, skolan och myndigheter? Hur påverkades familjen? Vad tyckte ungdomarna?

Efter varje föreställning hade vi en diskussion med publiken. Skolmyndigheterna var närvarande, lärarna, ungdomarnas familjer och ungdomarna själva. Och det var oundvikligt att jämföra att i det här landet fick jag betalt för att göra det som man i Argentina försökte ta livet av mig för.

Det tog tid för mig att placera mig i det nya samhället. Men att komma till insikt om att allt det sociala välståndet var ett resultat av arbetarkampen var inte svårt, och att jag måste engagera mig i det fackliga och politiska livet i det mitt nya land Sverige.

Mötesplatser för samtal och samförstånd

Jag bosatte mig i Västerås, en mycket charmig industristad i Västmanland. Det blev början till en tid präglad av intensivt solidaritetsarbete. Solidaritet med den antiimperialistiska kampen

i Latinamerika, solidaritet med kampen mot kolonialismen och mot apartheid i södra Afrika, solidaritet med kämpande folk i hela världen, även här.

Som medlem i Handels började jag så småningom att arbeta mot etnisk diskriminering och för demokratin och rättvisan inom våra fackliga organisationer. Anledning: de många organiserade arbetsskamraterna med invandrarbakgrund. Det hade börjat växa fram en ny fattigdom i Sverige, denna gång med etniska förtecken.

– Det finns inget värre än att vara invandrare i Sverige! sa någon.

– Jo, att dessutom vara kvinna! svarade en annan.

Så föddes nätverket FAI Västmanland – Fackligt Aktiva Invandrare, som arbetar för integration och demokrati, för en rättvis invandrarrepresentation inom våra fackliga och även politiska maktstrukturer inom arbetarrörelsen, för rätten att behandlas lika och för lika möjligheter till utveckling i arbetslivet och även i samhället.

Vi, en från början liten skara engagerade kamrater, lyckades genom offentliga debatter, arbetsmöten och utbildningar få igång diskussioner om diskriminering och konkreta åtgärder för integration i arbetslivet. Mötesplatser skapades för samtal och samförstånd. Engagemang ökade representativitet som ökade intresse att delta i det fackliga livet.

Stipendium

Efter 4 års kamp överlämnade jag med stolthet FAI Västmanlands ordförandeplats, i rättvisans namn till en kvinnlig kamrat, Alik Karlsson. Vid den tiden hade inte en enda facklig avdelning i Västmanland undvikit att diskutera åtgärder för integration. Numera är jag studieansvarig i FAI Riks styrelse.

Det fackliga arbetet ledde mig till en plats i Handels avdelningsstyrelse i Västerås. Kampen är inte över och den går vidare, men nu är vi många medvetna fackligt aktiva som hjälps åt mot den strukturella diskriminering, den sista bastionen mot demokratin.

År 2000 fick jag LO-distriktet i Västmanlands kulturstipendium. Samma år blev jag bjuden att hålla tal på 1 maj i Västerås. Huvudtalare var Anna Lindh.

Nytt liv i Sverige

Jag brinner för att få igång kollektiv medvetenhet och engagemang mot våld och rasism. Främlingsfientlighet och utanförskap måste bekämpas och brytas ned av alla. Vi har ett eget ansvar och en plats i kampen. Om vi själva inte gör det, vilka ska göra det? Vi bör gå ut och producera kultur, fylla hyllorna i biblioteken med litteratur, skolorna med konstverk, visa oss i media. Och allt detta nu! Vi kommer kanske inte att ha en chans till.

De senaste åren har jag arbetat som projektledare för Nytt liv i Sverige, ett kulturprojekt för integration, vars mål är att synliggöra invandringens betydelse för den svenska arbetarrörelsen och arbetslivsutvecklingen. Under decennier har invandrare kommit till Sverige, arbetat och varit med att bygga den svenska välfärden. Men det finns nästan inga skildringar om hur det var när våra kamrater från fjärran mötte sina svenskfödda kamrater i arbetslivet, framför allt inte berättade av dem själva. Kulturen ger oss de uttrycksmedel vi behöver för våra berättelser.

Nytt liv i Sverige – som engagerade LO, ABF, åtta fackförbund, FAI och Arbetets Museum – fick även stöd av Statens kulturråd (KIA – Kultur i arbetslivet).

Jag har kommit till Sverige utan att ha bett om det och jag är glad över att jag är här.

Nu för tiden ägnar jag all min tid och kraft till att lägga stenar i floden och se hur vi blir flera som lägger stenar, och jag arbetar helhjärtat i att försöka förändra flodens riktning, för en bättre framtid.

Dessutom skriver jag dikter med mina kamrater. Kollektiva dikter. Som livet.

Luis Pascual Ariño

Jag minns

*minuterna med fikat
på verkstan*

Jag minns

*nätterna vid ratten på utkiken
på Nordsjön*

Jag minns

*1956
och doften av pizza i Brooklyn*

Jag minns

när kamraterna tynade bort

Jag minns

*ingen frågade efter dem nästa
vecka*

Jag minns

*svettlukten i det varma
omklädningsrummet
en sen vinterdag*

Jag minns

en envis katt som kom en kväll

Jag minns

*våra gemensamma kvällar
och snacket*

Jag minns

*stämningen
vår närhet till varandra
och tiden*

Jag minns

*dig
stark, vänlig, kamratlig*

Jag minns

*ditt skratt
som maskinerna inte kunde
hindra*

Jag minns

*minuterna med fikat
de fackliga studiehäftena
och din blick.*

Kollektiv dikt av Lars-Göran Nilsson, Joana Dortz och Luis Pascual Ariño. Dikten skrevs på en tvärfacklig handledarutbildning för integration på Skinnskattebergs folkhögskola i juni 2003.

Människor ska bli rättvist behandlade

Raimon Tahvonen

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Född: I Estland 1939.

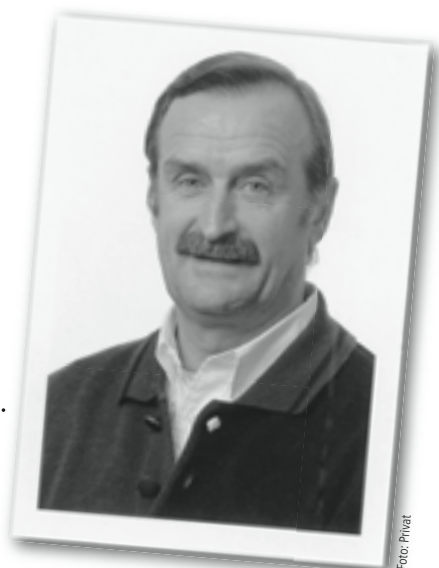
Yrke: Pensionerad textilarbetare.

Bor: I radhus i Borås.

Familj: Sambo.

Senast lästa bok: "Utmaningen" av Ingvar Ygeman.

Personer jag beundrar: Mahatma Gandhi och Nelson Mandela som båda står för solidaritet och rättvisa på fredlig väg.

Jag heter Raimon Tahvonen, och jag är född 1939 i en liten by cirka 20 km sydost om Narva i Estland. Min familj bestod av min far, min mor och en två år äldre bror. Min far fängslades 1941 av ryssarna och dömdes till döden som rikets fiende. Samma år i november månad avrättades han i staden Kirov.

Femtio år senare fick han upprättelse. Jag fick kännedom om det genom vänner i Estland som hade läst i en dagstidning att en person med min fars namn hade fått upprättelse. Mina kontakter i Estland lyckades också få ett fax från Lubjankatorget 2 i Moskva, där alla detaljer om varför han blev avrättad gick att läsa.

Flykten

År 1944 gav ryssarna order om att alla i vår by skulle deporteras till Sibirien. Men dagen innan vi skulle sändas iväg kom tyskarna till byn. Då beslöt min mor att vi skulle ta oss till Finland – eftersom vi var finsktalande hade vi denna möjlighet.

Vi tog oss först till Narva. Utefter vägen dit låg det många lik, och när vi kom in i stan såg jag en hängd man i en lyktstolpe. Men där hände också något humant, för när vi gick på Narvas gator stoppade en tysk soldat en brödlimpa under min arm. I Narva lyckades vi på något vis komma på ett tåg till Haapsalu, och därifrån reste vi med båt till Hangö i Finland.

Väl i Finland skickades vi – min mor, min bror och jag – till östra Karelen. Min bror var sju år och jag var fem. Här blev min bror vådaskjuten i min åsyn, av en pojke på åtta år.

Min mor och jag reste från Karelen till Tammerfors, och vi bodde i en godsvagn i tre månader innan vi fick en annan bostad. Jag började i finsk skola och gick där hela första klass och några månader i andra klass, men en dag när jag kom hem från skolan sa min mamma att vi skulle åka till Sverige. Eftersom min far hade blivit avrättad var det nämligen för farligt för oss att vara kvar i Finland. Efter några dagar stod vi vid Torne älvs strand för att gå över isen till Haparanda och Sverige.

Ett barndomsminne

Jag minns en episod från Tammerfors, som kom att betyda en hel del för min syn på rättvisa. En dag när vi barn gick till skolan kastade jag en sten med slunga. Stenen träffade oturligt nog ett fönster hos direktören där min mamma arbetade. De kamrater som var med sa åt mig att springa, och det gjorde jag. Men direktörens bil kom och hämtade mig i skolan och körde mig till direktörens kontor, där min mamma också var. Nu fick jag lära mig att inte springa om man gjort något, hur besvärligt det än kunde vara.

En liknade situation inträffade i Sverige när jag var nio år. Vi spelade krocket på gården där jag bodde och jag råkade slå in klotet i ett fönster på första våningen. Alla skrek ”spring”, men jag stannade ensam kvar och sa att det var jag som hade haft sönder fönsterrutan. Jag hade lärt mig min läxa en gång för alla.

Dålig introduktion till facket

Efter avslutad skolgång i Sverige var jag redo för den svenska arbetsmarknaden. Nu kom jag i kontakt med fackföreningsrörelsen för första gången. På mitt första arbete, som var i ett bomullsspinneri, fick jag skriva på tre olika papper innan jag började. När fredagen kom och vi fick vår veckolön dök en person från facket upp. Han sa att jag skulle betala kontingenten, ja – alltså avgiften till facket. När jag sa att jag inte var med i något fack slet han fram ett papper som jag skrivit under och sa åt mig att det var bara att betala.

Efter ett år bestämde jag mig för att byta jobb till konfektionsindustrin. Nu fick jag sju papper att skriva under, och den här gången läste jag igenom dem. Ett papper handlade om medlemskap i facket. När jag sa att jag inte ville vara med i facket tittade personalkonsulenten på mig och frågade om jag inte ville ha jobbet. Jag svarade att det ville jag, och hon sa åt mig att då var det bara att skriva på.

När jag gjort min militärtjänst och kom tillbaka till jobbet skulle jag vara fullbetald. Men döm om min förvåning – när lönen kom hade jag fått 10 kronor mindre i veckan än mina arbetskamrater som hade samma arbetsuppgifter. En av mina arbetskamrater hade råkat ut för samma sak, men han sa ingenting. Jag däremot rusade in till lagerchefen och sa att jag fått 10 kronor mindre än de andra. Svaret jag fick var:

– Han är bara avundsjuk.

Kutymen på den här arbetsplatsen var nämligen att män kallades för han och kvinnor kallades för den.

Då kom jag på att jag var med i facket, och jag gick upp till fackordföranden och förklarade mitt ärende. Han tittade länge på mig och sa:

– Vad gör du här? Du har väl ingen rast nu?

Så var det slutdiskuterat. Jag fick ingen hjälp den gången.

Mitt nästa jobb var på en båt. När jag fått jobbet frågade jag var

Foto: Privat

På flykt, Raimon med sin mamma i Tammerfors.

man skulle skriva in sig i facket. Jag hade lärt mig att facket måste man vara med i, om man ville ha jobb.

Vägen till det fackliga arbetet

Efter två år på sjön var det dags för något nytt. Det blev ett utomhusjobb som vägarbetare i 23 år. På den tiden kom facket ut på arbetsplatserna och hade bokmönstring av alla som jobbade, och då blev jag överförd till Vägarbetareförbundet.

Nu startade min fackliga bana i Vägarbetareförbundet, som sedan blev Statsanställdas Förbund och som numera är SEKO. På mitt första fackklubbsmöte blev jag vald till kassör och studieor-

ganisatör. Utbildning fick det bli i efterhand. Den fackliga utbildningen rullade på och uppdragen ökade.

Många har frågat mig varför jag engagerade mig fackligt när mina erfarenheter av facket var allt annat än goda. Men jag tror att det var för alla orättvisor och allt elände jag såg runt omkring mig och för att jag själv hade blivit orättvist behandlad. Livet hade lärt mig att inte bara titta bakåt, och engagemanget kom av sig själv. När jag tänker tillbaka på mitt liv så förstår jag att det alltid suttit i ryggmärgen på mig att människor ska bli rättvist behandlade.

Du med de höga cheferna

Några tunga fackliga uppdrag fick jag inte, utan jag var handledare i arbetsmiljö och gick fackliga grundkurser, styrelsekurser och medbestämmandekurser. Före medbestämmandelagens tillkomst hälsade aldrig höga chefer på oss arbetare men från och med 1978 var vi ”du” med varandra. Tänk att en lag kan förändra sättet att umgås så radikalt!

Troligtvis gjorde handledarskapet att jag blev känd i förbundet, och detta i sin tur ledde till ett erbjudande om anställning som ombudsman i förbundet. Nu hade också avdelningen uppmärksammat mig och jag fick möjligheten att vara ordförande på årsmötet.

När jag blev integrationsansvarig i SEKO 1995 var det mycket jag ville genomföra.

Men Sverige är ”Landet lagom” och ibland är det bra, men det kan också vara ett hinder när man vill förändra något. Integrationsarbetet inom fackföreningsrörelsen fortgår, men än finns det mycket kvar att göra.

En oskriven lag

Till sist, jag har haft en enorm tur att vara på rätt plats vid rätt tillfälle och varit känd av rätt personer. Annars hade jag aldrig

fått anställning inom fackföreningsrörelsen. En förmåga som jag kanske har är också att jag kan säga rätt saker på rätt ställe och tida när situationen så kräver. Med detta menar jag inte att man ska tida i alla situationer, men med den bakgrund jag har kan man inte alltid hävda sina rättigheter. Det finns vissa strukturer och sätt att vara som är oskrivna lagar om hur man bör umgås. Kan man inte lära sig detta är det lika bra att dra sig tillbaka med heder i behåll.

Raimon Tahvonen

Nyfiken på fackligt arbete

Foto: Bo Gidförs

Jeannette del Carmen Franzén

Fastighetsanställdas Förbund

Född: I Santiago de Chile 1961.

Yrke i Chile: Frisör.

Yrke i Sverige: Lokalvårdare.

Bor: I hyreslägenhet i Lövgärdet i Göteborg.

Familj: Dottern Guisselle 20 år, sonen Erick 10 år. Nygift med Juan Esteban.

Intressen: Dansar samba, salsa och cumbia. Sjunger i kör i kyrkan.

Läser: Facklig litteratur.

Personer jag beundrar: Pablo Neruda och Gabriela Mistral.

Jag är född och uppvuxen i Chile. Min pappa var polis och jag var tvungen att lyda honom och respektera det han sa. Militären och polisen hade makten i Chile när jag växte upp, men det fanns stora motsättningar mellan dem. Jag var ofta rädd att gå till skolan och jag minns ögonen på mina skolkamrater som hotade mig och mina småsyskon. Jag måste hela tiden skydda mina syskon från dem som ville slå oss.

När jag hörde hur många av mina skolkamraters föräldrar fick stå i långa köer för att köpa mat och att de ibland inte hade pengar att handla för gjorde det ont i mig. Min familj var inte fattig och vi hade mat. Pappa och mamma brukade hjälpa dem som bodde i vårt kvarter med både mat och pengar.

När det var strejk var det förbjudet att gå ut, och de som jobbade fackligt hade det mycket svårt. Militärregimen hade hela tiden ögonen på dem.

Jag vill inte minnas min barndom för den var inte bra.

Foto: Privat

Jeannette dansar tillsammans med en skolkamrat i Chile.

Det snöade den 24 november 1993, dagen jag kom till Sverige. Jag kom tillsammans med mina barn och min lilla pojkes pappa. Efter en tid fick vi problem i familjen, och mina barn och jag var tvungna att bo på ett kvinnohus under en period. Där fick jag veta mina rättigheter som kvinna och jag fick mycket hjälp av socialen.

Så småningom träffade jag en underbar svensk man. Han lärde oss mycket om Sverige och han behandlade mig som en prinsessa. Jag började skolan för att studera SFI, svenska för invandrare.

En bok om kollektivavtal

När jag fick mitt första jobb som städerska visste jag ingenting om fackliga rättigheter. Jag jobbade jämt och hade inte tid för familjen, så det blev problem hemma. När jag sedan inte fick rätt lön visste

jag inte vad jag skulle göra. Min man sa till mig att gå till facket, så jag gick till Fastighetsanställdas Förbund, avdelning 2.

Jag var rädd när jag gick dit, men jag träffade fantastiska människor som hjälpte mig. Ombudsmannen gav mig en bok om kollektivavtal som jag översatte till spanska, för att förstå och lära mig vad ett kollektivavtal var.

Jag slutade på mitt arbete och gick en kortkurs i yrkeskunskap. Efter den kursen började jag arbeta på den städfirma där jag fortfarande är anställd.

På möte i regionklubben

Hos oss på Fastighetsanställdas Förbund i Göteborg kan alla som inte har en klubb på sin arbetsplats komma på möten i regionklubben. När jag fick min första inbjudan till ett möte där, tänkte jag att det kunde jag inte missa. I regionklubben blev jag vald till valberedningen och samtidigt till sekreterare. Jag började läsa allt jag hittade om olika fackliga frågor, och eftersom jag var nyfiken frågade jag dem som arbetade på avdelningen vad de gjorde.

Uppsökeri

Våren 2002 gjorde vi i Fastighets, i samarbete med Transport, Handelsanställda och Hotell och Restaurang, ett uppsökeri i Angered där det bor många invandrare. Jag gick tillsammans med Jerry Johansson som lärde mig mycket om fackliga frågor. Han var mycket snäll och hjälpsam. Tack vare det kunde jag själv göra ett uppsökeri.

Jag har träffade många invandrare som inte hade kunskap om sina rättigheter och som blev orättvist behandlade och utnyttjade av sina arbetsgivare. Det ledde till många förhandlingar med avdelningens ombudsman Peter Frommelin, där jag också varit med.

Det har varit flera artiklar om mig och mitt fackliga arbete i Fastighetstvåans tidning. Folk börjar känna igen mig, de tror på mig och vågar be mig om hjälp.

Foto: Bo Gidfors

Bata Selimaj och Jeannette på Järntorget i Göteborg.

Utbildning

Vi har haft träffar på avdelningen med fika och information. Vi skickade ut inbjudningar till anställda på olika arbetsplatser och uppmanade dem att välja skyddsombud och arbetsplatsombud, som sedan fick utbildning.

Jag fick också chansen att tillsammans med aktiva medlemmar från SEKO, Industrifacket, Kommunal och Livs gå en utbildning i uppsökeri på ABF. I samband med den utbildningen gick jag ut på arbetsplatser i Angered, Hammarkullen och Hjällbo – stadsdelar där jag visste att det fanns många invandrare. Jag berättade om olika kurser och jag skickade många till SFI. Det var roligt och min kursledare tyckte att jag var duktig och kreativ.

Samtidigt blev jag vald till försäkringsrådgivare och blev kallad till en kurs på Folksam om försäkringsfrågor. Jag var den enda invandraren bland alla svenskarna. Det kändes härligt och viktigt att gå den kursen. Av kunskap växer man och jag har gått flera kurser, bland annat på Arbetarrörelsens Folkhögskola i Göteborg.

Varje medlem ska kunna känna sig trygg

Nu är jag jämställdhetsansvarig i vår avdelning, jag är suppleant i styrelsen och jag deltar aktivt i arbetet med en verksamhetsplan. En dag i veckan arbetar jag också på avdelningen. Det betyder mycket för våra medlemmar som kommer från andra länder att se att det inte bara är infödda svenskar som arbetar där. Det är också bra att arbetsgivarna ser att även invandrare har fackliga kunskaper. Jag känner att jag representerar invandrarna på något sätt.

Bata Selimaj som kommer från Kosovo, och som är miljöansvarig i regionklubben, arbetar också på uppsökeriet en gång i veckan. Bata är duktig på att prata svenska. Det är viktigt att personer som hon och jag finns på avdelningen, och vi ser att antalet medlemmar ökar.

Jag önskar att alla invandrare tog reda på sina rättigheter i arbetslivet. Jag vill att varje medlem ska känna sig trygg på sin arbetsplats och trivas i sin arbetsmiljö.

Jag älskar Sverige och jag var mycket stolt när jag fick bära Fastighetstväans fana den 1 maj 2003. Då kände jag mig svensk.

Jeannette del Carmen Franzén

Facket ger stöd och trygghet

Foto: Bo Götfors

Bata Selimaj

Fastighetsanställdas Förbund

Född: I Pec i Kosovo 1961.

Bor: I lägenhet i Partille.

Yrke: Modedesigner, skräddare och lokalvårdare.

Arbetar som: Lokalvårdare.

Språk: Albanska, bosniska och svenska.

Familj: Barnen Flora 25 år, Fatmir 21 år, Ilir 20 år, Besim 18 år och Florentina 14 år.

Senast lästa böcker: "Röster om facket och jobbet" av Sven Nelander och Ingela Golding samt "Julias arv" av Sydney Sheldon.

Person jag beundrar: Anna Lindh.

Året 1992 kom jag från Kosovo till Sverige med min man och våra fem barn. Situationen i Kosovo vid den tiden var mycket besvärlig för albanerna, både i skolor och på arbetsplatser. Våra barn fick inte gå i den allmänna skolan och vi blev uppsagda från våra arbeten. Min man fick som alla andra lämna sitt arbete. Om man gick ut efter klockan 19.00 på kvällen riskerade man att bli skjuten. Det var inte riskfritt att bo kvar i landet på grund av de omständigheter som rådde. Min man och jag tänkte på våra barns bästa och på deras framtida liv. Därför bestämde vi oss för att lämna Kosovo.

Med kroppen i Sverige och själen i Kosovo

Först kom vi till Helsingborg och där vi var i tre månader. Sedan fick vi flytta till Lundegården, en flyktingförläggning i Kalmar län, i Småland. Därefter bosatte vi oss i Västervik och jag började läsa SFI, svenska för invandrare. Efter att jag fått mitt SFI-be-

tyg praktiserade jag på många olika arbetsplatser. Jag fick mycket beröm men tyvärr inget riktigt arbete.

När vi bott i Sverige i sju år åkte vi till Kosovo för att se om vi skulle kunna återvända. Men där fanns ingenting för oss, allt var nerbränt och förstört.

Jag är utbildad modedesigner och skräddare, och jag ville flytta från Västervik till en större stad med hopp om att få ett arbete inom min bransch. Därför flyttade vi efter åtta år i Småland till Partille utanför Göteborg. Men när jag blev erbjuden arbete i städbranschen så tackade jag ja. Huvudsaken var att jag fick ett arbete och en arbetsplats. För att få stöd och trygghet i arbetslivet vände jag mig till facket. Efter ett tag började jag gå på möten och jag blev förtroendevald som miljöansvarig i regionklubben i avdelning 2 i Fastighetsanställdas Förbund. En gång i veckan arbetar jag också på uppsökeriet. Jag har gått Nytt liv i Sveriges handledarutbildning på Brunnsvik. Det är mycket viktigt både med information om organisationen och med utbildning i fackliga frågor. Där behöver det satsas mer.

Min fritid ägnar jag åt att läsa fackliga böcker, pyssla hemma, styrketräna, träffa väninnor, laga god mat och gå långa promenader. Jag bor i Sverige och jag är svensk medborgare. Kroppen är här i Sverige men själen är i Kosovo där jag är född och uppvuxen.

Bata Selimaj

Foto: Privat

Bata tillsammans med kurskamrater på Brunnsviks folkhögskola, våren 2004.

Räddad av internationell solidaritet

Foto: Bo Gidfors

Carlos Núñez

Född: I Chile 1939.

Yrken: Brevbärare, lärare, nu aktiv pensionär.

Familj: Frun Maria Liliana, barnen Jimena, Cecilia, Roberto och tre barnbarn.

Bor: I Åkersberga.

Intresse: Folkbildning.

Senast lästa bok: Malcolm X:s självbiografi, skriven i samarbete med Alex Harley.

Vid 12 års ålder var jag postiljon och brevbärare "Ad honneur" i Chile – med andra ord arbetade jag gratis. Efter flera års arbete fick jag anställning på Posten. Då var jag egentligen inte särskilt intresserad av fackliga och politiska frågor. Till min karaktär var jag något blyg och tillbakadragen. Jag passade därför heller inte in i de fackliga och politiska sammanhangen, som kräver att man vågar prata och visa vad man står för. Jag fick däremot en viss uppmärksamhet och popularitet som fotbollsspelare. Här är det på sin plats att förklara att på varje arbetsplats i Chile finns det alltid en fotbollsklubb vid sidan av facket. Därför är idrotts- och kultursekreterare en viktig post i varje styrelse.

För oss fotbollsspelare var det viktigt att ha någon i den fackliga styrelsen som kunde fixa resurser för tävlingar, tröjor och bollar med mera, så idrotts- och kultursekreterare blev mitt allra första fackliga uppdrag. För att avancera i den fackliga verksamheten behövs det ett klart och klokt huvud, men ibland går det bra med fötterna också!

Glada kamrater i fotbollsklubben. Carlos längst ner till vänster i bilden.

Förbundsordförande vid 32 års ålder

År 1968 deltog postarbetarna i en stor strejk som varade i 43 dagar. Jag satt i en avdelningsstyrelse i APTCH, Post- och telegrafanställdas fackförbund, och det var då mitt sociala engagemang och förståelsen för fackföreningens betydelse växte. Året därpå blev jag invald i förbundsstyrelsen som informationssekreterare, sedan som andra ordförande – och innan årets slut var jag vald till förbundsordförande, 32 år gammal.

I början av 1973 skedde, mitt i ett hårt och infekterat politiskt klimat i landet, en viktig händelse i förbundets historia. För första gången skulle vi välja förbundsstyrelse via allmänna val, samma dag i hela Chile. Jag blev invald med högsta antalet röster. Jag var och är fortfarande mycket stolt över detta.

Men min glädje blev inte långvarig. I juni bekräftade förbunds-

Foto: Privat

"Olla comun", gemensam kastrull, under strejken 1968. I Chile fanns ingen strejkkassa men solidaritetskänslan var stor. De som arbetade på marknaden och på vingårdarna skickade mat, frukt och vin till de strejkande.

kongressen valet och den 11 september tog Augusto Pinochet makten i landet genom en blodig militärkupp.

Fackligt motstånd i en diktatur

Fackföreningsrörelsen och dess ledare fanns högt på listan över Pinochets fiender. Att bedriva normal facklig verksamhet i en diktatur är inte det lättaste, det är helt enkelt hopplöst.

Tiden mellan tisdagen den 11 september 1973 och december 1974 var den svåraste, ensamaste och kanske farligaste, men ändå den allra viktigaste, tiden i hela mitt liv som facklig företrädare.

Post- och telegrafanställdas fackförbund, APTCH, var med sina 12 000 medlemmar det största och starkaste fackförbund för stats-

anställda i Chile. Det var också detta förbund som först offentligt visade sin inställning mot militärjuntan och försvarade de grundläggande rättigheter som tillkommer fackförbunden.

Trots inskränkningar för den aktiva fackföreningsorganisationen fortsatte APTCH med både regional och central verksamhet, och trots att kraftig censur ålades förbundets tidskrift "Orientacion", förde tidskriften fram medlemmars åsikter, även om det handlade om konfliktfyllda problemställningar som exempelvis frågan om mänskliga rättigheter.

Styrelsen lyfte fram en slogan som var "dirigentes impuestos no son dirigentes honestos", vilket som fritt översatt betyder "påtvungade ledare är inte hederliga ledare". Fackförbunden visade klart att de ville fortsätta att försvara de självklara rättigheter som tillkommer medlemmarna, nämligen att själva utse representanter.

Internationell solidaritet

Mot trycket och strömmen hade jag bestämt mig för att under inga omständigheter avgå som förbundsordförande, utan jag skulle tvinga juntan att sparka mig – något som förr eller senare skulle ske. Detta sätt att agera har bedömts som opolitiskt och naivt, men där fanns också en bra portion integritet och självrespekt. Ja, jag vet – jag hade tur. Tusentals andra kamrater miste livet för mycket mindre. Uppmärksamhet och den internationella solidariteten räddade mig.

Den 2 december 1974 blev jag inkallad till den general som juntan tillsatt som verkställande direktör för Posten. Inför sin stab meddelade han mig att från och med nu var en annan person officiell representant för Post- och telegrafanställdas fackförbund. Men arbetskamraterna hade valt mig och i samma minut som juntan tillsatte en av sina, bröt de mot Internationella arbetsorganisationen ILOs konvention om de fria och fackliga rättigheterna. Tjugo dagar senare gick jag i exil.

Den styrda pressen rättfärdigade juntans handling på följande

Foto: Bo Gleffors

Carlos Núñez tilldelades LOs kulturpris på LO-kongressen 2004. Här i samtal med dåvarande kulturminister Marita Ulvskog.

de sätt: ”De flesta ledarna inom APTCH erkänner att de tillhör Unidad Popular.”* Man kunde också läsa att APTCHs ledare var extremister. Det sista var en anklagelse av kriminell karaktär; under den här tiden dödades folk helt öppet på gatan om de ansågs tillhöra den extrema vänstern.

Runö folkhögskola

I Sverige har jag varit medlem i gamla Fabriks, i Handels och i Svenska folkhögskolans lärarförbund, SFHL. Jag har inte haft några stora fackliga uppdrag, men däremot har jag i mer än tjugo års tid haft förmånen att som första utomeuropé vara LO-lärare, vilket jag betraktar som ett betydelsefullt förtroendeuppdrag.

På LOs folkhögskola Runö ledde jag kurser om konkreta fackliga frågor för förtroendevalda medlemmar. Jag började på skolan som arkivarbetare och deltog först vid olika kurser för att informera om den fackliga situationen i Chile. Några lärare uppmunttrade mig att studera pedagogik på universitet. När jag kom tillbaka efter studierna började jag att vikariera som lärare, och 1984 fick jag fast anställning på skolan.

Jag har många gånger sagt att möjligheten att få komma till Runö och så småningom också bli lärare där, var en revansch på diktaturen, på Pinochet. En person, som inte fick följa sin övertygelse och kämpa för ett bättre samhälle i Chile, kunde göra det här. Det var som att hitta den röda tråden i mitt liv, att hitta mig själv och den identitet som jag hade förlorat.

Dessutom har jag som LO-lärare varit med om spännande processer, bland andra den som kulminerade med bildandet av nätverket Fackligt Aktiva Invandrare, FAI, den 25 mars 1997.

Några andra händelser som är värda att nämna är för det första när jag blev inbjuden att vara ledamot i Sveriges demokratidelegation – lustigt och ironiskt med tanke på att militärjuntan i Chile

* *Unidad Popular = Folkfronten*

ansåg mig och mina kamrater vara en fara för demokratin. En annan stor händelse var när jag inför 17 000 människor medverkade som en av talarna vid det historiska ögonblicket den 1 maj 2001, när Wanja Lundby-Wedin talade som första kvinnliga LO-ordförande. Det var en stor upplevelse.

Mobilisering, kunskap, samverkan och handling

Allt är inte som förr, och ändå finns det inte mycket nytt under solen. Dagens utmaning för fackföreningen är att skärskåda:

- hur maktbalansen mellan kapital och arbete har rubbats
- framgångarna och bakslagen när det gäller jämställdhet mellan kvinnor och män
- den etniska segregation som smyger sig på oss.

Vi måste kort och gott tränga in i de grundläggande konflikterna i vårt samhälle. Vi måste se till att rättvisefrågorna står på agendan.

Tillsammans med andra kamrater har vi de senaste åren lagt ner en hel del tid och kraft på att bekämpa den etniska segregationen. Den är inte längre ett invandrarproblem, det handlar om oss alla, det handlar om demokrati. Vi lever i en tid då rädsla, främlingskap, okunskap och fördomar blossar upp. Politiska ideologier som bygger på egoism och konkurrens växer sig allt starkare. Vi ser rasistiska manifestationer som annars är främmande i ett demokratiskt samhälle. Demokratin försvagas. Att förändra detta är ett gemensamt ansvar. Mobilisering, kunskap, samverkan och handling är rätt väg att gå. Budskapet kommer från arbetarrörelsens historia, där vi kan hämta inspiration och kraft att bemöta dagens faror.

Carlos Núñez

Carlos Troncoso – en eldsjäl som inte gav sig

En dag blev jag uppringd av Carlos Troncoso, en Stockholmsmedlem, som ville diskutera facklig grundutbildning på spanska. Det här var någon gång i början av 1990-talet.

Jag hade hört talas om Carlos. Han hade just startat en invandrarjour på sin avdelning för att hjälpa andra invandrarkamrater från olika länder med frågor om samhället, facket och rättigheter på arbetsplatsen.

Själv var jag studiesekreterare på Hotell och Restaurang Facket och hade jobbat med facklig utbildning i många år. Det var första gången jag mötte frågan om facklig utbildning på annat språk och jag började genast förklara vad vi måste göra innan vi kunde hålla en kurs. Carlos svarade att allt var fixat och att vi behövde träffas och diskutera en del praktiska frågor.

Jag svarade ja och det tog inte många minuter innan växelning och berättade att jag hade besök. En person vid namn Carlos ville träffa mig.

Snart satt jag öga mot öga med Carlos och han hade svar på allt.

– Vi måste först boka kursplats och sen måste vi hitta en bra spansktalande lärare, började jag.

Foto: Privat

– Jag har talat med Runö. De kan om två veckor och de har en lärare, svarade Carlos.

Jag svalde, tog sats och fortsatte.

– Vi måste gå ut med ett cirkulär så att vi kan rekrytera deltagare och det tar sin tid innan alla kursansökningar är inne.

– Det är inga problem, jag fyller kursen innan veckan är slut, svarade Carlos. Jag lovar att du får alla kursansökningar ifyllda med arbetsgivarnas underskrift.

– Det finns ju inget kursmaterial på spanska, försökte jag till sist och kände mig som den värsta byråkraten.

Carlos var just i det här läget min raka motsats. Ändå var jag ganska nöjd över att inte ha sagt nej på en gång. En vecka senare var kursen mer än fylld.

När jag försynt frågade hur han burit sig åt, tittade han på mig en stund och svarade:

– Jag använde telefonen, ringde upp några kamrater. De ringde sen vidare och vi hjälptes åt med kontakter, kursansökningar och arbetsgivare.

Den första kursveckan på Runöskolan ska jag aldrig glömma. När jag klev in i lektionssalen var väggarna fyllda med blädderblocksblad med skisser och ord på spanska. På borden stod blommor och levande ljus. Stämningen var tät och mycket intensiv.

Det fanns inget tryckt studiematerial, utan vår Carlos och Runöläraren Carlos Núñez lotsade tillsammans deltagarna framåt i arbetet. De översatte och läste högt ur lagar och kollektivavtal. I kursen gjorde man helt enkelt sitt eget studiematerial.

Sista kurskvällen var mycket speciell. Kvällens sista solstrålar speglade sig i rummet. Alla kursdeltagare satt i en stor ring på golvet och i dess mitt bildade tända värmeljus ett stort LO. Mitt i o:et stod en vas med blommor.

Deltagarna reste sig upp en efter en och tog emot sitt kursdiplom. De berättade om hur fantastisk kursveckan varit och lovade varandra att många fler skulle få samma chans till facklig ut-

bildning. De sjöng sina egna sånger och läste högt ur kampskrif-
ter och diktböcker.

Det blev fler kurser och många ville vara med. Mer än 200 Hotell
och Restaurangdeltagare fick under en kort tid möta radarparet
Carlos och Carlos.

Trots alla framgångar blev det en svår och jobbig tid för vår
Carlos.

Han blev symbolen för att många invandrare började kräva sina
rättigheter på arbetsplatsen. De fick veta att de hade rätt att få ett
anställningsbevis, ett schema och en lönespecifikation. De hade
rätt att vara medlem i en fackförening utan att bli förföljda och
de hade rätt att få ledigt för fackliga studier.

Carlos, som var älskad av så många, blev avskydd och hatad av
ett antal arbetsgivare. Han kände sig allt oftare förföljd och ho-
tades till livet. Han började byta utseende och stil för att inte bli
igenkänd. Ena dagen såg han ut som en bohem med basker och
skägg, den andra som en byråkrat med portföljen under armen.

Mitt arbetsrum blev en daglig tillflyktsort. Han satt ofta i min
soffa och berättade hur han kände sig när olika arbetsgivare hotat
honom. Han sökte stöd för sina tankar och sitt engagemang. Han
tänkte alltid på hur han skulle gå vidare, men aldrig på att ge upp
eller hålla tyst. Carlos brann för sin tro och övertygelse, om alla
invandrades rätt att bli medlem i en fackförening, om en rättvi-
sare värld och allas lika rätt och värde.

*Det var med stor sorg i hjärtat jag mottog budet om hans tra-
giska och alltför tidiga död.*

*Han var en stor människa, en riktig eldsjäl och vardags-
hjälte. I mitt och många andras hjärtan bor för alltid Carlos
och hans strävan kvar.*

Barbro Andersson

Medlemmen ska alltid ha bästa hjälpen

Silvana Schiöler

Svenska Transportarbetareförbundet

Född: I Malmö 1970.

Arbetar: Heltid som regionalt skyddsombud.

Bor: I Bodarp, en liten by 2 mil söder om Malmö.

Familj: Snäll man och lilla Fanny född i maj 2004.

Bok på nattduksbordet: Mammapraktika.

Intressen: Djur, hemma finns hund, undulat, grå jacko och 5 akvarier.

Person jag beundrar: Min man, som har en ängels tålamod.

Min pappa och mamma kom till Sverige från Montenegro 1965. Pappas första arbete var på Sockerbolaget i Arlöv. Min mamma fick, efter att ha fött min storebror 1966, jobb på Malmö Strumpfabrik. 1970 föddes jag i Malmö. Pappa och mamma öppnade sedan en livsmedelsaffär 1971, som de drev ihop fram till början av 1980-talet. Själv var jag tekniskt intresserad och gick el-telelinjen på gymnasiet, men med en uppväxt inom servicebranschen sökte jag mig ideligen till affärsjobb.

Av en slump fick jag arbete på OK över en sommar, och när sommaren var över fick jag erbjudande om en fast tjänst. Detta var 1991.

Medlemmen ska alltid ha bästa hjälpen

På macken där jag arbetade fanns en fackligt engagerad kvinna vid namn Ulla Andersson. Hon skrev in mig som medlem i Transport. När jag sedan frågade vad facket kunde göra för mig skickade hon mig på utbildning. Ganska snart började jag engagera mig i arbetsmiljöfrågor och vips blev jag skyddsombud!

Efter några år blev jag förflyttad till en annan mack, men ett år senare blev jag uppsagd på grund av arbetsbrist.

Under den här tiden hade jag hunnit bli ungdomsansvarig på avdelning 12 i Malmö och sektionsordförande för bensin-olja-gummi-sektionen. Något år senare blev avdelningens receptionist gravid och jag fick hennes mammavikariat. Detta varade i två år och jag fick bra inblick i avdelningsarbetet. Därefter blev jag anställd på Statoil och sedan den 1 januari 2000 är jag tjänstledig från Statoil för att arbeta heltid som regionalt skyddsombud.

Det är ett varierande arbete där den ena dagen är totalt olik den andra. Vissa dagar utbildar jag våra skyddsombud i arbetsmiljöfrågor. Andra dagar är jag med på rehabiliteringsmöten, går skyddsronder och följer med när representanter för Arbetsmiljöinspektionen besöker arbetsplatserna. Jag värvar skyddsombud och hjälper medlemmar med försäkringsfrågor och arbetsskadeutredningar. Listan skulle kunna göras längre.

Det jag vill arbeta för genom mitt fackliga uppdrag är att färre råkar ut för arbetsskador med anledning av hot och våld. Många av våra yrkesgrupper är väldigt utsatta, till exempel väktare, bensinstationspersonal, taxiförare, tidningsbud och många, många fler.

Det viktigaste är att medlemmen alltid får den bästa hjälpen – oavsett om det är för att det uppstått en krisreaktion, för att hon eller han behöver hjälp med att fylla i en blankett eller för att få vägledning i hur man överklagar ett beslut.

Silvana Schiöler

Facklig utbildning förändrar världen

Ramin Ebbadnezamy

Svenska Transportarbetareförbundet

Född: I Teheran, Iran 1968.

Yrke: Taxiförare.

Bor: I lägenhet i Uppsalaförort, vägrar flytta.

Familj: Gift sedan 1986 med en underbar hustru. Två döttrar i tonåren och en son i tioårsåldern.

Intressen: Fotografi, fiske och att läsa. Läser minst två timmar varje kväll.

Bok jag rekommenderar: "Korkade vita män" av Michael Moore.

Personer jag beundrar: Alla arbetare som byggde upp det här landet.

Personer jag ogillar: Alla individualister och egotrippade människor.

Motto: Jag kan inte, du kan förmodligen inte, men vi kan.

Uppdrag: Huvudskyddsombud, ordförande i Uppsala Taxis arbetsplatsklubb, avtalstecknare, försäkringsrådgivare, integrationsansvarig, ansvarig för taxifrågor, representationsledamot Transportarbetareförbundet avd. 41 samt ledamot i arbetsgruppen för taxi inom hela förbundet.

När jag kom till Sverige i november 1990 hade jag flera mål jag siktade mot. Det absolut första var att behärska språket. Inte bara tala det nya språket, utan fullkomligt behärska det. Det fanns två orsaker till detta. Den första var att jag ville åtnjuta kunskap och den andra var att jag ville vara med att påverka i mitt nya land.

På den tiden fick man ingen svenskundervisning innan man hade fått uppehållstillstånd, så jag satte igång att läsa själv hemma. Ett av mina första minnen är hur alla skrattade åt min entusiasm.

– Du kommer alltid att ha tid att lära dig senare. Tänk om du inte får uppehållstillstånd.

Ju mer de skrattade, desto hårdare pluggade jag. Ett stort problem var att jag inte hade någon att praktisera mina nya kunskaper på.

Lösningen hittade jag i servicebranschen. Jag gick aldrig förbi chauffören på bussen eller kassörskan på ICA utan att åtminstone säga några ord och få höra några i gengäld.

Efter ett tag kom jag fram till att om jag skulle lära mig språket ordentligt måste jag lyssna mer. Då kom jag på idén att börja titta på svenska serier, såsom "Rederiet", "Skilda världar" och "Tre Kronor". Detta öppnade en hel värld av kontakt. Kommunikationen må vara ensidig, men det var det enda alternativ jag kom på och med facit i hand kan jag säga, att jag inte ångrar mig.

Föreningsliv och fackföreningar

Bland det första jag lärde mig i Sverige var att föreningslivet i allmänhet och fackföreningar i synnerhet spelade en stor roll i svenskens vardag. Det var inte mer med det. Jag blev aldrig tillfrågad om jag ville ställa upp och hjälpa till i någon förening. Däremot fick jag veta att om det uppstod problem på jobbet så var det facket jag skulle vända mig till. Kulturellt hade jag så att säga inte föreningslivet i blodet. Så från och med att jag lärde mig de första svenska orden tills jag läste samhällskunskap på Komvux betraktade jag facket som en myndighet tillsatt av staten.

Någon gång i slutet av 2002 ringde jag till Transportarbetareförbundet avdelning 41. Jag hade några förslag rörande arbetsförhållandena inom det taxibolag där jag arbetade och jag ville komma i kontakt med ett arbetsplatsombud. Till min förvåning fick jag veta att det inte funnits någon facklig verksamhet inom bolaget på de senaste tio åren. Men jag var välkommen att lägga fram mina förslag för en ombudsman. En vecka senare satt jag med ombudsmannen. Han lyssnade på mina förslag och sedan sa han:

– Vill ni taxichaufförer få till stånd några förändringar måste ni arbeta för det själva.

Sedan frågade han mig om jag kunde tänka mig att gå en medlemsutbildning och senare försöka starta en arbetsplatsklubb nere på företaget.

– NEJ, NEJ, NEJ, var mitt svar.

Medlemsutbildning i Bollnäs

Redan på bussen på väg hem hade jag gjort en verksamhetsplan om hur jag skulle gå tillväga för att engagera mina kollegor.

Ett par månader senare, i maj 2003, var jag på min första fackliga utbildning i Bollnäs. I och med denna utbildning förändrades min värld. När jag läste om svensk arbetarhistoria från mitten av 1800-talet och framåt kände jag hur mitt hjärta slog hårdare och hårdare. Jag kände hur den tomhet som hade uppstått efter flykten från Iran fylldes av en obeskrivlig känsla av samhörighet och gemenskap. Jag hittade en identitet och vi-känslan kom tillbaka. Vi arbetare! Jag har läst mycket sedan jag var 12–13 år gammal, men jag tror inte att något annat satt så djupa spår i medvetandet och själen.

Med vetskap kommer ansvar

I vilket fall som helst återvände jag en vecka senare till Uppsala – dels med nya kunskaper och idéer, dels med axlar tyngda av ansvar och med törst efter mer kunskap i fackliga frågor. Nu var det inte en fråga om jag ville eller kunde göra något, utan att jag var tvungen. Med vetskap kommer ansvar.

Hösten samma år deltog jag i både taxiavtalskurs och AL1, allmänfacklig ledarutbildning, vilket gav mig mera kött på benen. Samtidigt satte jag igång en undersökning av arbetssituationen inom taxi i Uppsala och Stockholm. Undersökningen ledde till en rapport på 25 sidor som i detalj beskriver vilken eländig arbetssituation en taxichaufför i Sverige har. Dessutom insåg jag att måste jag skapa intresse bland mina egna kamrater och medlemmar

runt om i landet att engagera sig, om vi skulle få till stånd en förbättring. Det blev möjligt först när jag några gånger intervjuades i samband med olika artiklar och jag skrev om den negativa utvecklingen inom taxinäringen. Ja, jag kan inte påstå att det varit en dans på rosor. Det gick tvärtom väldigt trögt och jag funderade gång på gång på att ge upp.

Men vad som avgjorde mitt fortsatta engagemang var mina egna ord i ett tal till mina klubbkamrater:

- Sitt inte och gnäll i fikarummet, kom och var med och påverka. Hur kan jag då ge upp när jag manar andra till engagemang?

Rankade mål

Om jag skulle ranka mina mål med mitt fackliga engagemang skulle de tre första vara följande.

- 1 Ett jämlikt Sverige.
- 2 Återinförandet av den politiska makten till de rätta ägarna, arbetarna. Som det ser ut i dag går arbetarpartiet mer och mer ifrån oss. Detta på grund av att dagens politiker föds till att vara det. Vill man ändra på det måste man tänka om inom fackföreningsrörelsen och utbilda medlemmarna mer i politiska frågor. Jag tror inte att några andra än vi arbetare vare sig kan eller vill föra arbetarrörelsens talan i politiska frågor.

I detta avseende kan en återblick i arbetarrörelsens historia vara till nytta. Under 1900-talets första hälft blev arbetarrörelsen kritiserad för sitt politiska arbete. Men med tiden, allt eftersom vi blev mindre intresserade och förlitade oss på vår roll inom Landsorganisationen, fick näringslivet upp ögonen för politiken. Tittar man på de senaste 20–30 åren så är det inte svårt att se hur högern mer och mer har erövrat nya politiska strategiska höjder på arbetarnas bekostnad.

- 3 Engagera fler nysvenskar i facket. Jag tror att om vi är fler med olika bakgrund och erfarenheter blir vi starkare.

Ramin Ebbadnezamy

Foto: Bo Gullfors

Under LO-kongressen 2004 samlades Ramin Ebbadnezamy, José Blanco García, Ebrima Mboob, Gerardo Berrios och Luis Pascual Ariño framför Hjalmar Branting-monumentet på Norra Bantorget i Stockholm.

En tuff arbetsmiljö

José Blanco García

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Född: I Ecuador. Blev svensk medborgare 1997.

Arbetar: Inom Kriminalvården.

Intressen: Segling och att resa.

Resmål: Västafrika och Serengeti National Park i Tanzania.

Foto: Bo Galfors

Det har varit naturligt och självklart för mig att engagera mig fackligt. Jag kom som politisk flykting från Ecuador till Sverige den 19 mars 1978. I hemlandet hade jag arbetat som advokat med arbetsrätt som specialitet.

År 1980, när jag arbetade på Domus vid Slussen, kom två ombudsmän från Fastighetsanställdas Förbund dit på ett arbetsplatsbesök. Efter ett möte frågade de mig om jag var intresserad av att arbeta med fackliga frågor. Mitt svar lät inte vänta på sig. Efter bara några månader blev jag vald till klubbordförande på ett av de största städbolagen i Stockholmsregionen, Kooperativ Städtjänst, med 400 anställda och 30 nationaliteter från när och fjärran.

Det är nu 24 år sedan jag blev fackligt aktiv. I år, 2005, blir det jubileum för mig!

Nu arbetar jag på Kriminalvårdens Hallanstalt som vårdare och tillhör därför SEKO-förbundet. Sedan tre år tillbaka är jag vice klubbordförande och ansvarig för fackliga studier och politiska frågor i fackklubben på Hall.

Till mina uppgifter hör att hitta intresserade medlemmar och

erbjuda dem studier så att de så småningom kan ta över ansvaret för den fackliga verksamheten. Jag är även löneförhandlare för våra medlemmar och ser till att det inte förekommer orättvisor.

Sedan 2003 är jag invald som suppleant i SEKO's förbundsstyrelse där man arbetar med övergripande frågor.

Hårdare samhälle

Jag vill bidra till att hot och våld mot de anställda inte ska utgöra en risk när de utför sitt arbete. Vi vårdare och andra offentligt ställda hotas och utsätts för våld på grund av att samhället blivit hårdare, och sociala psykopatier inte tas på allvar.

Jag vill bidra till att erfarenhet och kompetens ska vara grundbultar för värdesättningen vid löneförhandlingar. Jag vill bidra till en fackföreningsrörelse som är progressiv och lyhörd när det gäller jämställdhet och etnisk mångfald och som arbetar mot alla former av diskriminering.

José Blanco García

Alla har lika värde och lika rätt

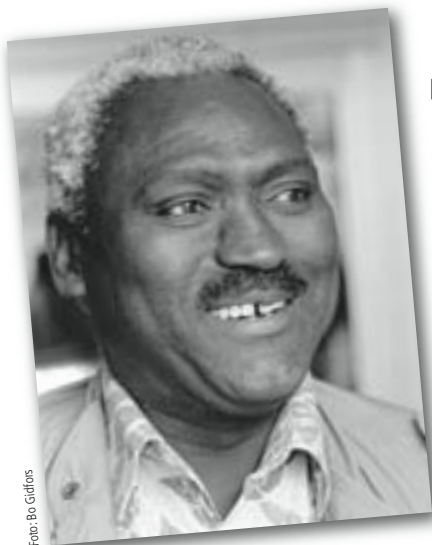

Foto: Bo Gierfors

Ebrima Mboob

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Född: I Kaur i Gambia 1947.

Arbetar: Postterminalen i Årsta.

Bor: I hyreslägenhet i Stockholm.

Familj: Fem döttrar, en i Gambia och fyra i Sverige.

Senast lästa bok: "Den gränslösa vallfärden" redaktör Paula Blomqvist.

Lyssnar på: Ray Charles.

Beundrar: Pa Edward Small.

Det hela började 1962 när jag gick på högstadiet i Gambia. Jag gick i en mycket bra skola och lärarna ville ha en debatt i klassen. De ville att vi skulle diskutera på vilket sätt lärare, läkare och fackliga företrädare påverkade samhället. Vi delades in i grupper och jag hamnade i gruppen som fick till uppgift att forska om fackliga företrädare.

Under vårt forskningsarbete stötte vi på en farbror vid namn Pa Edward Small. Han var aktiv i kampen mot kolonialmakten och han kämpade för högre löner åt arbetarna. Jag tänker mycket på all den kraft han la ner i sitt arbete, både nationellt och internationellt. Hans arbete har inspirerat mig att jobba aktivt med fackliga frågor.

Fackliga uppdrag

Jag sitter i SEKO Posts lokala styrelse vid Årstaterminalen. Detta

innebär att jag företräder mina arbetskamrater gentemot arbetsgivaren i olika typer av förhandlingar. Jag är också handläggare i förbundets gemensamma nätverk för mångfald och integration. I nätverket arbetar jag med att ta fram styr- och policydokument för SEKO och för alla arbetsgivare som tecknat avtal med SEKO.

Gemenskap, solidaritet och integration

I mitt fackliga arbete vill jag förbättra följande:

- Gemenskapen på arbetsplatserna. Eftersom arbetstakten på senare år blivit så intensiv påverkas alla på alla arbetsplatser. Det skulle gynna oss att förbättra gemenskapen och det skulle hjälpa oss att lösa många praktiska problem.
- Solidariteten mellan medlemmarna. Det är viktigt att medlemmarna har insikt i att alla har olika bakgrund och erfarenheter – och därför inte har samma värderingar och behov. Men alla har lika värde och lika rätt och därför måste vi respektera varandra.
- Utveckla insikten i mångfalds- och integrationsarbetet. Jag vill att vi i framtiden slutar att prata i termer av "vi" och "dom".

Ebrima Mboob

Från Viña del Mar till Södertälje

Juana Tobar

Svenska Metallindustriarbetareförbundet

Född: I Chile.

Bor: I villa i Södertälje.

Familj: Man, tre vuxna barn och fem barnbarn.

Yrke: Frisörska.

Arbetar som: Lagerarbetare.

Intressen: Familjen.

Lyssnar på: Allt från klassisk musik till samba.

Beundrar: Moder Teresa och personer som är modiga och vågar förverkliga sina drömmar.

Jag växte upp i Viña del Mar i Chile tillsammans med mina två äldre syskon. Vi bodde med vår mamma och våra morföräldrar. Min morfar hade arbetat som förman i Maria Elena i norra Chile. När jag var liten berättade han för oss barn om livet i gruvan – hur gruvarbetarna hade levt som slavar, utan hopp och utan framtid, och hur de fick betalt i kuponger som de kunde lösa in mot mat och kläder i speciella butiker. Några pengar sågs aldrig till. Morfars dröm om ett rättvist samhälle var stark och socialismen var den enda vägen dit.

Terror i luften

I femtonårsåldern började jag, tillsammans med mina syskon och kusiner, engagera mig i sociala frågor. Salvador Allende och hans

Foto: Privat

Juana med dottern Mariela och sonen Fernando i Argentina 1974.

idéer om att alla hade rätt till studier och arbete väckte starka känslor hos oss. Vi var en generation som ville nå toppen, vi var starka och pålitliga. Men våra drömmar gick i kras den 11 september 1973 när president Allende störtades och militären tog makten i Chile. Då började hemska dagar – inte bara i mitt liv utan också i tusentals andra chilenaers liv.

Förföljelse, hot och tortyr kunde drabba vem som helst, terrorn fanns i luften runt omkring oss. Min man, som var skyddsombud på sitt arbete, och jag flydde tillsammans med vår lilla dotter till Argentina. Men i Argentina var situationen inte bättre. Militären i landet hotade och trakasserade människor. Min man och jag hade tur, vi fick vänner som hjälpte oss att hitta jobb. I Argentina födde jag vårt andra barn, en liten fin pojke.

År 1976 flyttade vi tillbaka till Chile för man sa att det blivit ett öppnare samhälle och för att vi ville leva i vårt land. Men talet om det öppna samhället var en lögn. Det var omöjligt för min man att få arbete och jag utbildade mig till frisörska för att försörja familjen. Här föddes vår yngsta son.

Leva som människor

I mars 1985 kom jag ensam med våra två söner till Sverige. I december samma år kom min man och vår dotter. Det var i Sverige vi kunde börja leva som människor. Vi kände oss trygga och studerade svenska på ABF för att kunna komma igång med att arbeta. Det första arbete jag fick var i köket på Folkets Hus i Södertälje.

Sedan 1989 arbetar jag på Scania och jag blev direkt medlem i Svenska Metallindustriarbetareförbundet när jag började där. Det dröjde inte länge innan jag blev Metallombud och senare blev jag invald i klubbstyrelsen. Jag är försäkringsrådgivare sedan tre år och jämställdhetsombud sedan fyra år tillbaka.

Jag tycker att vi behöver vara fler ombud som kommer från olika länder och som talar olika språk. Det skulle förbättra kommunikationen mellan facket och medlemmarna. Vi måste enga-

gera oss, vi måste vara många så att vi kan vara med att styra, inte bara acceptera.

Det har nu gått nästan tjugo år sedan min familj och jag kom till Sverige. Mina barn är utflugna och har bra utbildning. Min mamma, som har kommit hit från Chile, bor tillsammans med mig och min man i vårt hus i Södertälje.

Jag tänker att jag är lyckligt lottad som fick komma till Sverige, men det gör fortfarande ont i hjärtat när minnena kommer fram. Då saknar jag mina syskon i Chile.

Juana Tobar

Facket – ett verktyg för demokrati

Ditas Enström

Industrifacket

Född: I Filippinerna 1958.

Bor: I Täby.

Familj: En dotter.

Favoritmat: Japanskt.

Person jag beundrar: Olof Palme.

Intresse: Dans.

Bok jag rekommenderar:
”Globaliseringsmyten”.

Foto: Gunilla Lundgren

Att flytta till ett annat land är en kamp för varje människa, man får uppmana all kraft för att överleva och bli lycklig i det nya landet.

Oavsett vilket land man kommer ifrån får man ett nytt liv, med nya känslor och upplevelser. För att klara detta måste alla möjligheter som finns tas till vara, det kommer sedan att vara avgörande för om man ska lyckas eller inte i det nya landet. För mig blev fackföreningsrörelsen en väg in i det svenska samhället.

Fackföreningen ett verktyg för demokrati

Jag är medlem i facket sedan 1987. Då visste jag ingenting om den svenska fackföreningsrörelsen. Vad är en fackförening? Vad gör den? Vilka rättigheter och skyldigheter har vi på våra arbetsplatser? Jag var också nyfiken på Sveriges politik och samhällsutveckling.

Tack vare den fackliga utbildningen har jag kunnat lära mig mycket. Jag har också senare fått flera förtroendeuppdrag inom

klubbverksamheten och avdelningsstyrelsen. Jag blev fackligt aktiv i början av 1990-talet.

Jag tror att om jag inte blivit medlem i facket och engagerat mig, skulle jag inte veta mycket om vad som händer i dagens samhälle och hur det har utvecklats. Jag anser att fackföreningen är ett verktyg för demokrati.

Fackföreningsrörelsen måste möta samhällsutvecklingen

I dag är jag engagerad i avdelningsstyrelsen inom Industrifacket, avdelning 16. Jag är politisk aktiv och blev demokratiambassadör vid valet 2002 i Stockholms kommun. Åren 2000–2002 var jag projektanställd inom LO-distriktet i Stockholms län, och jag arbetade med integration i samverkan med nätverket FAI, Fackligt Aktiva Invandrare.

Fackföreningsrörelsen i dag har försvagats, tycker jag. Den måste förändras för att bättre kunna möta samhällsutvecklingen och stärka demokratin. På många arbetsplatser är vi medlemmar inte tillräckligt starka för att försvara våra rättigheter.

Av egen erfarenhet kan jag säga att vi har en hel del kvar att göra innan vi når upp till det som jag har lärt mig om på skolbänken i de fackliga kurserna. Jag tycker också att en del av våra företrädare har blivit för passiva. Vi måste våga ta konflikter för att nå upp till fackförbundens ambition när det krävs. Om en företrädare skulle bry sig mer om att bevaka sin egen position i stället för att leva upp till sitt fackliga uppdrag sviker den inte bara medlemmarna utan även alla andra förtroendevalda som brinner för det fackliga arbetet. Vi är alltid förebilder vare sig vi vill det eller inte. Vi som är fackföreningsrörelsens företrädare måste alltid ta tillvara medlemmarnas intressen. Det är en förtroendevalds uppdrag och det medlemmarna som gett oss sitt förtroende.

Jag tycker att facket med sina grundvärderingar har det som krävs för att kunna stå emot en samhällsutveckling som i dag handlar om EGO och MAKT.

Arbets- och lönevillkor

Det är mycket jag skulle vilja förändra med mitt fackliga arbete, bland annat att försöka förbättra arbets- och lönevillkoren inom tvättindustrin och stärka facket så att det kan återta initiativförmågan. Vidare arbetar jag för att vi inom fackföreningsrörelsen mycket bestämdare och tydligare ska lyfta fram och driva integrationsfrågorna.

Jag kämpar för låglönegrupperna och deras löner, arbetsmiljö och för det vi i facket kallar det utvecklande arbetet på arbetsplatserna.

Jag hoppas att vi får ett bättre tvättavtal kommande avtalsperiod och att även övriga låglönegrupper inom LO-familjen får bra avtal. För att stärka facket måste vi stödja varandra oavsett vilket förbund vi tillhör, enigheten är viktig för vår organisation. Jag vill inte en gång till uppleva vad som hände under Kommunalarbetareförbundets konflikt, där de olika förbunden inte hade en gemensam strategi.

Integrationsfrågorna måste samordnas

Det är likadant med integrationsfrågorna. Det måste bli en bättre samordning och en gemensam linje. Varje förbund och avdelning driver integrationsfrågorna på olika sätt. En del förbund gör det väldigt bra medan andra knappast har med integration och diskriminering på dagordningen.

Det kan även vara så på regional och lokal nivå.

När det här trycks hoppas jag att alla förbund har ett genomförbart handlingsprogram för integration och mot diskriminering.

Avslutningsvis handlar det om att återfå medlemmarnas förtroende.

Ditas Enström

Vald när klubban slog i bordet

Rainer Prescher

Skogs- och Träfacket

Född: På nobeldagen den 10 december 1950.

Familj: Hustrun Monica och tre vuxna barn.

Modersmål: Tyska, men pratar flytande svenska och lite engelska.

Fritidsintressen: Jakt och motorcyklar.

Person jag beundrar: Anna Lindh.

Våren 1979 uppmanade mina dåvarande arbetskamrater mig att besöka årsmötet för sektion 16 i det som då var Svenska Träindustriarbetareförbundet, STIAF. Efter mycket funderande åkte jag så småningom till detta årsmöte. När årsrapporten och verksamhetsberättelsen hade avhandlats kom man till punkten "Val av styrelse". Ordföranden och ledamöterna valdes i enlighet med valberedningens förslag, men det fattades en suppleant.

– Jag föreslår Rainer, ropades det plötsligt.

– Nej, nej, sa jag. Men ordföranden för mötet tyckte det var ett bra förslag och slog klubban i bordet. Och jag var vald till suppleant för ett år i sektionsstyrelsen för STIAF sektion 16 i Vansbro.

Tre veckor senare avgick en av de ordinarie ledamöterna på grund av att han övergick till annan verksamhet och jag blev ordinarie ledamot i sektionsstyrelsen. Snacka om det berömda bananskalet!

Två förbund blir ett

I dag är jag ordförande i Skogs- och Träfacket sektion 7 i Vansbro. Skogs- och Träfacket är ett ungt förbund som bildades i juni 1998. Det är en sammanslagning av Svenska Träindustriarbetareförbundet och Svenska Skogsarbetareförbundet. Antalet medlemmar i de båda förbunden hade minskat så pass kraftigt att det ansågs bättre med ett större förbund än två små. Skogs- och Träfacket är det största fackförbundet inom skogsnäringen. Vi är ungefär 60 000 medlemmar som arbetar inom trä-, skogs- och sågverksindustrin. Jag är ordinarie ledamot i styrelsen för avdelning 5 i Dalarna och i förbundets integrationskommitté samt suppleant i förbundsfullmäktige. Jag har varit projektledare för flera olika basorganisationsprojekt på sektioner och på olika arbetsplatser runt om i Dalarna.

Att arbeta för

Många medlemmar träffar i dag uppgörelser, utan att kontrollera vad de tjänar på dessa. Det är viktigt att upplysa dem om att de måste tänka på hur uppgörelsen påverkar till exempel sjukpenning och pension.

Andelen medlemmar med utländsk bakgrund ökar år ifrån år. LO-förbunden måste försöka få fler att bli fackligt aktiva, samt rekrytera fler med utländsk bakgrund till förbundens olika organ på alla nivåer.

Unga medlemmar måste göras medvetna om vikten av att åta sig förtroendeuppdrag. Det måste finnas några som tar över, när de gamla förtroendevalda slutar.

Rainer Prescher

Att få sin röst hörd

Keit Olsson

Svenska Transportarbetareförbundet

Född: I Tallinn 1979.

Yrke: Inom hotell och restaurang samt telefonist.

Bor: I Stockholm.

Familj: Nybliven sambo.

Intresse: Filosofi, resor, mystik, att läsa, intressanta människor.

Bok jag rekommenderar: "Alkemisten" av Paulo Coelho.

Personer jag beundrar: Min mormor och morfar som överlevde andra världskriget och tog sig igenom alla svårigheter som följde. De har visat en sida av livet för mig som många ungdomar inte vet något om och som får mig att se på människor med andra ögon.

Min största önskan: Att de ska bli ordning på arbetsmarknaden i Estland och att lönerna ska bli bättre där. De har rätt till samma möjligheter som vi.

Året var 1989 och jag var på väg till ett land som jag inte visste någonting om. Vart var jag på väg? Hur var landet? Hur var människorna där och hur skulle jag trivas? Det var många tankar som flög förbi. Jag minns den mörka vintern och hur mark och träd täcktes av den vita snön.

Jag heter Keit Olsson och när jag var nio år flyttade jag till Sverige från Tallinn i Estland. Ett grannland till Sverige, men ändå så avlägset. När man är ung är det lätt att lära sig språket och jag kom snabbt in i vardagen. Jag bodde med min mamma i en liten stad som heter Oxelösund, men när jag var sexton år bestämde jag mig att

flytta till Stockholm. Mitt hjärta tillhörde ändå storstaden. Om man är född i en storstad så saknar man pulsen från den ganska starkt.

Starkare som människa

Åren fylldes av studier och jobb. Restaurangbranschen, där många studenter slinker in, kunde jag tänka mig, plus att jag studerade på Hotell- & restaurangprogrammet på gymnasiet. Efter en kort tid insåg jag att det inte var någon bransch för mig, och jag sökte mig andra vägar. Nu skulle jag ändra kurs helt och hållet och jag hamnade på kryssningsfartygen och Silja Line. Det var en utmaning – ett riktigt kul jobb, men samtidigt mycket krävande. Man är ute på sjön i två veckor i sträck och det krävs en hel del för att klara det. Jag älskade mitt jobb!

Men efter ett och ett halvt år blev jag inkallad till chefen för taxfree-avdelningen och meddelades att jag inte fick jobba kvar. Jag fick en chock, sedan började jag analysera och fråga: Varför? Jag kan än i dag minnas chefens ansikte när jag sa till henne att vi är vuxna människor och jag har jobbat här i ett och ett halvt år, och jag vill veta varför jag är uppsagd. Till svar fick då jag bara:

– Det finns inget att göra, det är redan bestämt.

Jag var ledsen och mycket besviken. Jag hade gjort ett bra jobb och när jag pratade med arbetskollegorna visste de heller ingenting, eller så sa de inget för att de inte ville såra mig. Dagen efter blev jag inkallad till båtens sjuksyster och jag blev erbjuden att gå till psykolog. Där gick gränsen. Jag kände mig bara förnedrad.

Lyckligtvis hittade jag ett nytt jobb direkt, så det gick ingen nöd på mig. Samtidigt blev jag starkare som människa. Jag tror att det svåra man är med om får en att växa. Denna händelse sitter djupt inristad i mitt hjärta.

Samma jobb, olika lön

Nu jobbar jag som telefonist på taxi. Jag har jobbat här i fyra år nu och jag trivs bra. Från början flöt allt på, men sedan började

jag ändå förstå att allt kanske inte stod rätt till. Personalen blev olika behandlad och när man undrade över någonting blev man skickad runt och ingen visste någonting. Det var där det tog sin början. Jag började engagera mig fackligt. Jag är en nyfiken människa och älskar att lära mig nya saker. Ganska snabbt satte vi igång en klubb, och jag började gå på olika kurser för att lära mig mer om facket.

Jag måste säga att jag är imponerad av de fackliga kurserna. Vilka otroliga lärare det finns! Aldrig någonsin har jag träffat så intressanta människor och lärare. Det som alltid verkat komplicerat var lätt att lära sig och förstå.

När vi gjorde en lönerevision i företaget small det till riktigt ordentligt. Det visade sig att de som gjorde exakt samma jobb som jag fick dubbelt så mycket i lön. Det första jag kunde göra var bara att skratta – och det gjorde jag ett bra tag. Hur hade detta gått till? Det är mycket vi vanliga arbetare inte känner till...

Där fick jag min styrka att börja kämpa för att alla ska bli behandlade lika. Hur kan det vara rättvist, när personer som utför samma jobb har olika lön?

Varför väljer så många att stå utanför?

Under den här tiden som jag varit fackligt aktiv har jag fått olika uppdrag, som skyddsombud, som ledamot i bolagsstyrelsen från arbetstagsarsidan och jag är med i representantskapet för Transportarbetareförbundet. Jag är också med i styrelsen för Buss och Taxi – Transportarbetareförbundets avdelning 5. Jag tycker det är viktigt att vi alla känner till vad vi har för rättigheter och skyldigheter. I dagens läge är det många som inte gör det.

När man jobbar fackligt får man ofta höra:

– Det spelar ingen roll vad vi gör det kommer i alla fall inte att hända något.

Varför väljer så många att stå utanför? Vad är de rädda för? Jag har svårt att förstå det.

Foto: Privat

Lilla Keit med mamma och pappa framför deras första utländska bil, en present från gammelmormor.

Tillsammans är vi starka! Av alla upplevelser som jag haft – till exempel den på Silja Line där jag blev så kränkt, och när människor blir olika behandlade – gör mig riktigt förbannad. Till slut kommer man till en gräns när det säger stopp och man börjar kämpa.

Jag försöker informera så många som möjligt om facket. Jag tror att många har missuppfattat det helt och hållet. De vet inte varför de ska vara med, och de tycker att de får betala alldeles för mycket. Men de inser inte hur mycket som ingår och hur mycket det finns att göra.

Man kan påverka och det känns kul att få vara med att bestämma i olika frågor. Diskutera vad som är bra och dåligt. Ta upp olika förslag. Göra sin röst hörd. Få säga vad man tycker och att folk faktiskt lyssnar. Jag tror att människan som helhet mår bra av att få vara med i leken, så att säga.

Ungdomarnas åsikter viktiga

Det finns arbetsgivare som ser facket som en fiende, men så är inte fallet. Båda parter tjänar på samarbetet i längden. Det blir en bra produkt helt enkelt. När personalen mår bra gör de bättre ifrån sig, och det gynnar arbetsgivaren.

Jag skulle vilja att fler ungdomar engagerar sig fackligt. Många ungdomar i dag får allt serverat på silverfat, medan deras föräldrar fick kämpa för sitt. Vad kommer att hända när 40-talisterna försvinner? Vart är Sverige på väg? Allt kommer att rasa, tror jag, om vi inte får in ungdomarna. De och deras åsikter är jätteviktiga. Hur tänker de? Hur vill de att framtiden ska se ut? Det finns så mycket att göra i dagens samhälle.

Allting går, det har jag fått bevis på – bara man tror tillräckligt starkt på det.

Och framför allt: Man måste tro på sig själv, hålla ihop och vara rädda om varandra.

Keit Olsson

Högre upp på dagordningen

José Estigarribia

Grafiska Fackförbundet – Mediafacket

Född: I Asunción i Paraguay, 1944.

Yrke: Bokbindare, journalist i Argentina.

Familj: Fru, tre barn och två barnbarn.

Bor: I Västerås.

Uppdrag: Klubbordförande på arbetsplatsen, ledamot i styrelsen i Grafiska Fackförbundet avd. 8, ordinarie ledamot i Grafiska Fackförbundet – Mediafackets styrelse och ledamot i LO-distriktet Västmanland.

Min fackliga och politiska aktivitet tog sin början i Argentina för över 40 år sedan. Jag satt fängslad i drygt sex år för mitt politiska engagemang där. År 1981 blev jag deporterad och kom direkt från argentinskt fängelse till Sverige. 1982 började jag arbeta som bokbindare i Västerås. Efter ett tag började jag med mitt fackliga engagemang, och det har pågått sedan dess.

Under de år som gått har det hänt oerhört mycket på våra arbetsplatser och i våra förbund. Mycket har blivit till det bättre, men tyvärr så har mycket också blivit sämre.

Vi måste göra mer

Efter mer än 20 års fackligt arbete i Grafiska Fackförbundet på lokal, regional och central nivå, hade jag förväntat mig lite mer av det integrationsprojekt som förbundet startade i mitten av 1990-talet. Vi pratade, och sa att invandrarna inte längre skulle vara sist på dagordningen. I dag konstaterar vi att invandrarna kanske inte

längre är sist – men tyvärr är integrationsfrågor fortfarande ingen stående punkt på dagordningen.

Det jag tycker är en skrämmande väckarklocka är fackföreningsrörelsens dåliga representation av invandrare i de högsta beslutande organen på samma sätt som i politiska partier. Samtidigt som det är vi i facket som ska driva på så att privata och offentliga arbetsgivare engagerar sig för integration och aktivt arbetar med lagen mot diskriminering.

I dag finns 1,1 miljoner invånare i Sverige som är födda utomlands, med fortsatt ökning. Nästan var fjärde medlem i LOs förbund har utländsk bakgrund. Fackets egna studier visar att invandrarna har ett större fackligt intresse, särskilt de som är födda utanför Norden, än de som är födda i Sverige. Det finns drygt 15 000 förtroendevalda födda utomlands och ytterligare 40 000 utlandsfödda LO-medlemmar som kan tänka sig ta ett fackligt uppdrag om de blev tillfrågade. Trots att vi i dag är framme vid år 2005 så finns det inte från förbundens sida någon gemensam strategi för att få en bättre representation i hela den fackliga rörelsen.

Det är klart – vi måste bryta klyftorna mellan invandrare och infödda i Sverige när det gäller facklig och politisk makt.

En viktig signal till LO-familjen

Som fackligt aktiv vill jag gärna lyfta fram lönesituationen och arbetsmiljön inom bokbinderisektorn. Där finns det mycket fackligt arbete att göra. Förutom integration är jämställdhet en viktig fråga.

Jag blev som första latinamerikan vald in i Grafiska Fackförbundets förbundsstyrelse under kongressen 2003. Det känns bra att som symbol få representera första generationens invandrare i en facklig förbundsstyrelse. Det sänder också en viktig signal till hela LO-familjen.

José Estigarribia

Tid för både facket och familjen

Karli Zunko

Svenska Målareförbundet

Född: 28 september 1943 i Maribor i Slovenien.

Yrke: Målare och ombudsman.

Bor: I eget hus i Hälleforsnäs.

Familj: Fru och barnen Petra, Anneli, Jenny och Tommy.

Intresse: Biodling.

Beundrar: Allan Edwall och Moder Teresa.

Mitt namn är Karli Zunko och jag är född i en liten stad som heter Maribor i Slovenien, tidigare delrepublik i före detta Jugoslavien.

Jag har två syskon, en yngre syster som fortfarande bor i Slovenien och en äldre bror som liksom jag bor i Sverige sedan många år tillbaka. Jag utbildade mig till målare i Slovenien.

Men längtan efter ett bättre liv och mer frihet gjorde att först min bror och sedan jag flyttade till Sverige. Min bror som var plåtslagare kom hit 1960 och sex år senare kom jag. Efter ett halvår fick jag både uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Jag fick också en anställning som målare.

Eftersom min bror redan var fackligt aktiv var det inte svårt för honom att övertyga mig om förträffligheten med fackföreningsrörelsen. Så jag gick med i facket ganska omgående. Går man på möten, har åsikter och dessutom törs framföra dem blir man snart fackligt aktiv, vilket jag blev 1970.

Min fackliga övertygelse stärktes av att jag insåg alla de möjligheter som en arbetare har att genom sin fackliga tillhörighet kunna påverka sin situation. Jag blev också politiskt engagerad, och jag har varit aktiv på olika nivåer i socialdemokratiska partiet.

Efter ett antal år som anställd målare, förtroendevald studieorganisationschef och avdelningsordförande, är jag nu anställd som ombudsman i Svenska Målareförbundet.

Det finns mycket att göra inom fackföreningsrörelsen. Jag skulle vilja ändra på rörelsens organisatoriska struktur, i en riktning där de fackliga företrädarna på olika nivåer får möjlighet att mer aktivt ta del av medlemmarnas vardag ute på arbetsplatserna.

Jag är för övrigt engagerad i ABF och Folkets Hus. Min bror har också fortsatt med sitt fackliga arbete och han är ombudsman i Metall.

Karli Zunko kom till Sverige 1966. Brodern Stefan, till vänster i bild, kom sex år tidigare.

Tid för barnen

Tiden är ofta en begränsande faktor i livet så jag slutade arbeta politiskt och omprioriterade till förmån för barnen, som kom i rask takt när jag gifte mig med en svensk flicka 1969. Vi har fyra barn, tre flickor – Petra, Anneli och Jenny, och en pojke – Tommy. Jenny bor fortfarande hemma.

Utöver mitt intresse för arbetarrörelsen har jag ett stort fritidintresse, biodling. Vilka fantastiska djur bina är! Läser gör jag dagligen, mest blir det facklitteratur, men också en och annan roman. Helst sådana som handlar om det gamla Sverige på 1600-, 1700- och 1800-talen. När det gäller musik är jag allätare, men får jag höra Allan Edwall sjunga blir jag glad. Jag beundrar Allan för hans skådespelartalang, för hans sång och hela hans väsen. Synd att livet är så kort. Moder Teresa är en annan person jag beundrar. Jag känner stor respekt för henne och för det engagemang hon besatt.

Karli Zunko

Nio arbetskamrater på kvällskurs

Foto: Privat

Helvi Marika Saviaro

Svenska Livsmedelsarbetareförbundet

Född: I Kemi i Finland 1948.

Yrke: Livsmedelsarbetare.

Bor: I lägenhet i Haparanda.

Familj: Make och en liten hund.

Intresse: Promenera, cykla och sticka sockor.

Senast lästa bok: "Hirnuva Maaailmanloppu" av Arto Paasilinna.

Jag är född i Kemi som ligger i Finland, tre mil och en halvtimmes bilresa från Haparanda där jag bor. Jag är döpt till Helvi men kallas Marika. Det är bara mina släktingar som kallar mig Helvi. Många andra vet inte mitt riktiga namn. Min kompis hittade på namnet Marika till mig när vi var 16–17 år och sedan dess har jag hetat det. Jag bor tillsammans med min man som är sjukpensio- när och vår lilla hund i en trerumslägenhet i Haparanda.

Redan 1970 kom jag till Haparanda och började arbeta på Norrfrys AB som firman hette då. I dag heter den Polarica. Först arbetade jag på "bärsidan", där vi rensar olika bär, som lingon och blåbär, och där vi packar hjortron på höstarna. Nu arbetar jag på "kött- sidan", och där gör jag ren- och älgskav. Det är viktigt att trivas på arbetet. Jag är en sådan person som alltid har radion på, och på jobbet lyssnar jag på P4. När jag är hemma lyssnar jag alltid på finsk radio.

Svenska på kvällstid

Facket ger oss medlemmar trygghet och skydd. Facket förhandlar om våra löner, och arbetslöshetskassan ger oss ekonomisk trygghet om vi blir arbetslösa. Men facket är inte bara viktigt när det gäller löner och arbetslöshetsersättning. Arbetsmiljön och utbildning är två andra viktiga frågor. Jag har varit skyddsombud och jag tycker att vi har en bra arbetsmiljö.

Jag är med i klubbstyrelsen och nu är jag studieansvarig. De flesta av oss som arbetar på Polarica är finländare och har finska som modersmål. Vi är nio arbetskamrater som läser svenska två kvällar i veckan. Kursen är genom jobbet och vi får studiebidrag genom LO.

Helvi Marika Saviaro

Kollektivavtalet ett skydd

Göta Mattas

Hotell och Restaurang Facket

Född: I Vasa i Finland 1969.

Yrke: Arbetade som kock i 14 år, studerade sedan till konditor och bagare.

Arbetar: Heltid som bagare.

Bor: I Röbbäck utanför Umeå.

Familj: Ett barn.

Intressen: Dans, speciellt folkdans, handarbete, familjen och friluftsliv.

Lyssnar på: Dansbandsmusik, folkmusik, lite pop och rock.

När jag fick mitt första fasta jobb i Finland skrev min mamma in mig i det finska facket.

– Det hör till att vara med i facket när man jobbar, sa hon.

Tyvärr fick jag ingen bra facklig information i Finland. Dessutom var nästan allt skrivet på finska, och jag som kommer från Vasa är svensktalande.

När jag sedan flyttade till Umeå 1995 fick jag mer och bättre information på svenska. Jag upptäckte att jag på min dåvarande arbetsplats hade fått felaktig lön redan från början, mycket på grund av okunskap hos arbetsgivaren. Nu började jag gå medlemskurser och andra fackliga kurser för att lära mig mer om facket och kollektivavtalet.

Så småningom blev jag fackligt aktiv. I dag är jag bland annat arbetsplatsombud, sekreterare i sektionsstyrelsen i Umeå samt i ledamot i avdelningsstyrelsen i Västerbotten.

Många behandlas illa

Som avdelningens skolinformatör är det min uppgift är att få ut information om facket till skolorna, så att eleverna får kunskap om kollektivavtalet samt om de rättigheter och skyldigheter som de har på en arbetsplats.

Det är många som på olika sätt behandlas illa av sina arbetsgivare. Alltför många är heller inte med i facket och försöker själva lösa problemen när de uppstår, vilket inte alltid lyckas. Ibland blir de felaktigt behandlade, till exempel vid anställningar och uppsägningar, därför att varken de själva eller arbetsgivaren har tillräcklig kunskap om avtal och lagar. Arbetsgivarna borde lära sig mer om facket, kollektivavtalet och lagarna.

Jag vill arbeta för att arbetstagare som inte är med i facket ska förstå hur mycket hjälp man har genom kollektivavtalet och av att vara medlem i facket. Jag vill arbeta för att vi blir fler medlemmar i vårt förbund.

Göta Mattas

En säker arbetsmiljö

Foto: Privat

Aila Rinne

Svenska Metallindustriarbetareförbundet

Född: I Kankaanpää i Finland 1949.

Bor: I hus på Tidö-Lindö utanför Västerås.

Familj: Man och två katter.

Senast lästa bok: "Pojken som överlevde" av Dave Pelzer. Rekommenderar också de två föregående böckerna i samma serie av samma författare.

Person jag beundrar: Finlands president Tarja Halonen.

Jag arbetar på ABB Control i Västerås med tillverkning och montering av kontaktorer. Hösten 1969, när jag var tjugo år, kom jag från Finland till Sverige. I november samma år började jag arbeta på dåvarande ASEA. Det var inte svårt att få jobb på den här tiden, även om man inte kunde så mycket svenska. Jag fick arbeta bredvid en finsktalande arbetskamrat som hjälpte mig om jag inte förstod. Åren har gått och jag jobbar kvar på samma arbetsplats, som sedan slutet av 1980-talet alltså heter ABB Control.

I början på 1990-talet blev det sämre tider och många blev uppsagda, bland andra vårt skyddsombud. Hon föreslog att jag skulle ta över efter henne och mina kamrater valde mig till nytt skyddsombud. Efter några år blev jag övertalad att ingå i vår fackliga gruppstyrelse som suppleant. Jag gick ett antal kurser, bland andra Gruff, det vill säga grundutbildning för fackligt förtroendevalda, och BAM, en kurs om bättre arbetsmiljö. Efter det blev jag vald till studieorganisatör och ledamot i den fackliga gruppstyrelsen.

Att jag blev fackligt aktiv beror på att jag var nyfiken på hur

samhället fungerade och för att jag var, och fortfarande är, intresserad av att hjälpa mina kamrater.

Uppsökande verksamhet och gammaldans

I dag är jag vice ordförande i ABB Controls fackliga gruppstyrelse. Jag är studieorganisatör och skyddsombud på min avdelning på arbetsplatsen och jag är med när vår ordförande, Marie Lönn, förhandlar för medlemmarna på Control. Som studieorganisatör har jag varit med vid uppsökande verksamhet i avdelning 20 i Metall. Det är jätteroligt och intressant att uppsöka andra företag, träffa medlemmar där och dela ut studiematerial. Ofta är det många olika fackliga frågor som kommer upp till diskussion. Jag är också ledamot i styrelsen i ABB:s verkstadsklubb.

På min fritid dansar jag gammaldans. Jag är med i en grupp som uppträder för gamla människor på servicehus. Det är roligt och mycket uppskattat. Vi kallar oss "Folkets dansare" men vi är inget folkdanslag med traditionella dräkter utan vi uppträder i enkla kläder från förr. Jag tycker om att läsa, helst läser jag böcker om sådant som hänt, men det blir också en och annan deckare.

Till sist, i mitt fackliga arbete vill jag verka för:

- allas lika värde och lika rätt
- lika lön för lika arbete
- att arbetsmiljön blir så bra att ett litet barn kan besöka verkstaden utan att skada sig.

Aila Rinne

Musik, sång och fackliga frågor

Géza Polónyi

Svenska Musikerförbundet

Född: I Budapest i Ungern 1950.

Yrke: Musiker.

Bor: I Malmö.

Familj: En son, Christopher.

Senast lästa bok: En samlingsvolym om världens filosofer.

Fritidsintresse: Golf (handicap 16) och bowling.

Favoritmat: Tatarbiff.

Favoritartister: Sting, Barry White, Stevie Wonder och The Beatles.

Person jag beundrar: Min son Chris.

Aktuellt: Nyanställd som projektledare på Musikerförbundet huvudsakligen med inriktning på projekt i Sierra Leone, Malawi och Sydafrika.

Jag heter Géza Polónyi, även kallad Mr. Polo, som är mitt artistnamn. Det är en förkortning av mitt familjenamn och jag har använt det sedan 1972.

Jag föddes 1950 i Budapest i Ungern. I slutet av 1971 flydde jag till Wien i Österrike och den 22 mars 1972 kom jag till Sverige och Skåne. Om ni frågar mig varför jag flyttade från Wien till Skåne så är svaret mycket enkelt. Jag hörde att Skåne var mycket starkare än vin. Det är mitt "private joke", privata skämt.

Sommaren 1973 deltog jag tillsammans med 200 andra tävlande i Bialitt, en musiktävling, som var den tidens Fame Factory i Skåne. Jag sjöng "Hello Dolly" och "Only you" och vann första pris – en

tvåveckors resa till italienska Rivieran! Efter Bialitt arbetade jag som orgellärare i Trelleborg och som musiklärare i Vellinge.

Sedan 1976 är jag frilansmusiker. Jag spelar piano, dragspel, keyboard och sjunger på flera olika språk – engelska, svenska och ungerska. Dessutom är jag pianoentertainer och enmansorkester. De senaste åren spelar jag i Chinox Orkester som är ett av de populäraste dansbanden i Sverige. Vi är fem medlemmar i bandet, fyra svenskar och jag. Dessutom har jag gjort musik till Mooms Teater i Malmö.

Trettiofem år som musiker och trettio år som medlem i SMF

Större delen av mitt liv har jag bott i Sverige och Malmö. Jag var mycket nära att flytta till Göteborg i slutet av 1970-talet och till London i slutet av 1980-talet, eftersom jag har spelat många år i dessa två städer. Men jag blev Malmö trogen.

Sverige gav mig ett nytt hem, nya framtidsplaner och framför allt FRIHET! Mitt första mål i livet var att min son skulle födas FRI! Han är vuxen nu och studerar på Lunds Tekniska Högskola.

Mitt andra mål var att se hela världen. Jag har haft turen att spela och resa jorden runt inte mindre än 3–4 gånger och besöka 80–90 länder. Jag blev proffsmusiker direkt efter gymnasiet hösten 1969 och jag firar 35 år som musiker senare i höst. Ett annat stort jubileum som jag nyss firat är 30 år som medlem i Svenska Musikerförbundet, SMF. Jag gick med 1974, valet var mycket självklart – eftersom jag är musiker är det där jag hör hemma.

Under alla dessa år som jag gick på fackmöten blev jag mer och mer intresserad av fackligt arbete och jag vägledde flera medlemmar som hade problem i olika ärenden. Jag spelade för facket med den lokala "fackorkestern" bland annat på LO-dagen i Malmö Folkets Park och vid flera andra evenemang. En kollega och jag delade också ut facktidningen "Musikern" till flera musikaffärer och till Malmö Musikhögskola. Dessutom var jag representant för avdelning 30 syd i SMF under många år.

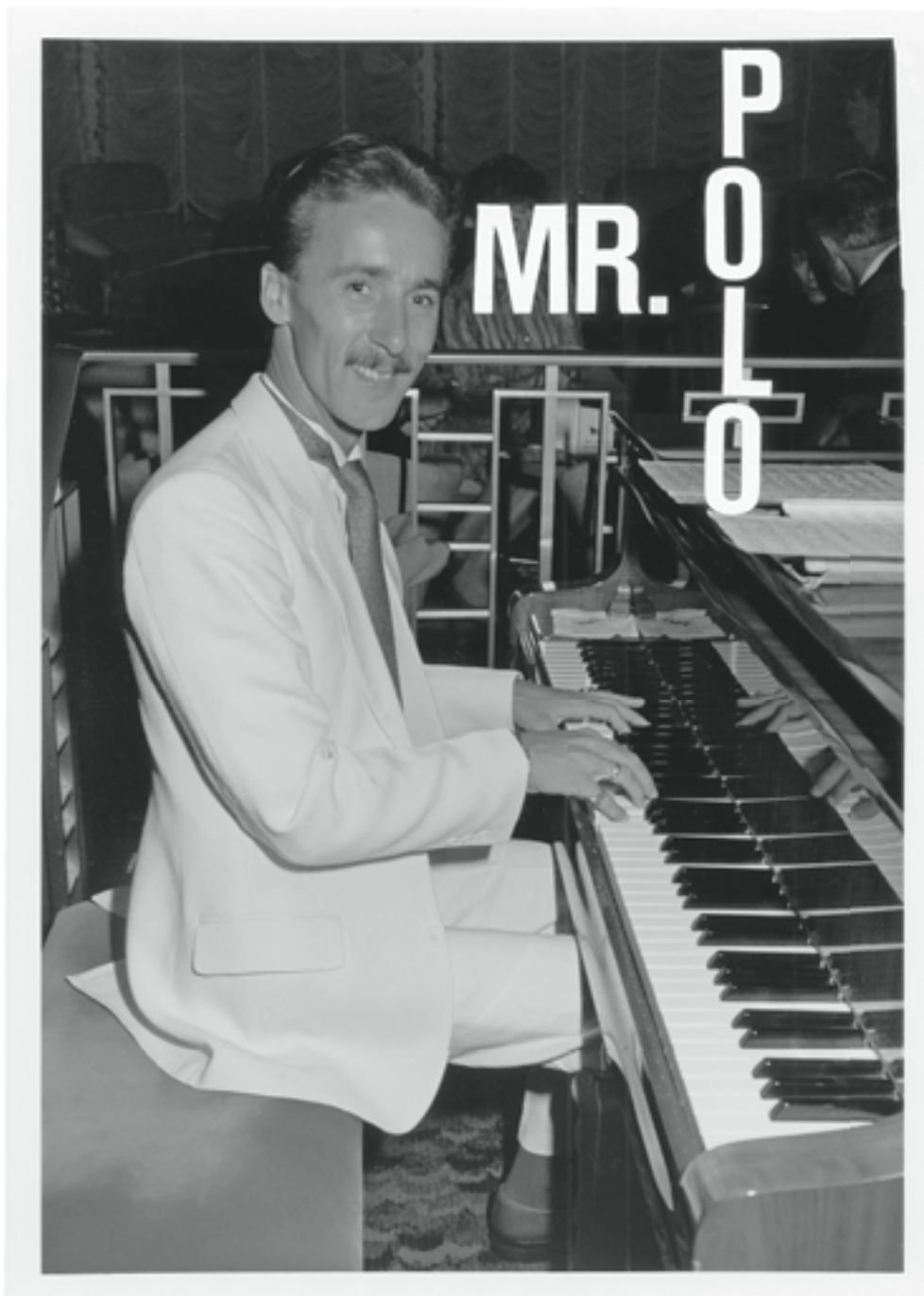

Foto: Privat

På jorden runt-kryssning med M/V Sea Princess 1983.

Framtida arbete

År 2003 var ett viktigt fackligt år för mig. Jag blev invald i styrelsen i SMF Malmös avdelning 30 syd, samt i förbundsstyrelsen i Stockholm. Där vi arbetar med många olika fackliga frågor.

Tre mål som jag har med mitt fackliga arbete är:

- att försöka göra SMF till ett populärt fack både i Sverige och inom EU
- att värva flera nya medlemmar, att ha en bra dialog med dem och försöka uppfylla deras önskemål
- att efter första maj samarbeta med musikerförbund i fler länder.

Eftersom EU utvidgades med 10 länder den första maj 2004 kommer det troligen att komma många musiker från olika länder till Sverige. Förmodligen behöver de mycket vägledning. Det ser jag också som en del av det framtida arbetet för SMF.

Géza Polónyi

Libra – för fler kvinnor i byggbranschen

Jessica Andersson

Svenska Byggnadsarbetareförbundet

Född: 23 november 1964.

Yrke: Servicetekniker inom VVS.

Arbetar som: Fastighetsskötare.

Bor: I hus på Bjärehalvön i Skåne.

Familj: Min sambo Paul sedan 13 år tillbaka, vår dotter Petronella 10 år och katten Svarten.

Intressen: Utöver mitt fackliga engagemang sjunger jag i kören Decibellerna.

Musik: Allätare, men gruppen Queen går alltid hem.

Senast lästa bok: "Tänd ett litet ljus" av Maeve Binchy.

Beundrar: Den lilla människan som vågar ryta till mot orättvisorna i världen. Personer som kastar sig in i uppdrag för att rädda och hjälpa människor i nöd. Vardagshjältarna, det är personer man kan beundra att se upp till.

– Är du med i facket?, frågade Eva.

– Nää, varför det?

Som ung och grön i arbetslivet hade man inte mycket "koll på läget" – vad som skulle hända om man eventuellt blev arbetslös, eller om man gick och skadade sig på jobbet.

– Ja vadå, det löser sig, tyckte jag ungefär.

Att det ekonomiskt skulle kunna bli en katastrof fanns inte ens i fantasin för mig.

Eva Glimhed på Kommunal i Malmö fick mig både informerad,

engagerad och aktiverad. Helt plötsligt var jag aktiv i sektionsarbetet, jag hade uppdrag både politiskt och inom LO. Det var jätterolligt. Ofta träffade jag på ungdomar som precis hade kommit ut i arbetslivet. Det jag då gjorde var det som Eva gjort en gång med mig, fick dem informerade och engagerade och om jag hade tur, aktiva inom fackföreningsrörelsen.

Plötsligt kom kärleken in i mitt liv. Jag flyttade från Malmö. Jag drog till vackra Bjärehalvön, och Båstad blev min nya hemvist.

Det fackliga arbetet försvann för ett tag, då omskolning och barnafödande tog plats i mitt liv.

Medlem i Byggnads

Efter en kortare arbetsperiod i byggbranschen som servicetekniker inom VVS befinner jag mig nu som medlem i Byggnadsarbetareförbundet.

Jag har egentligen ingen arbetsanknytning till förbundet för tillfället, då jag inte arbetar i branschen för tillfället. I dag arbetar jag som fastighetsskötare i Båstads kommun. Men det finns hela tiden en liten längtan hos mig, något som säger mig att jag på något sätt hör hemma i byggbranschen.

Jag brinner för att få in fler kvinnor i byggbranschen, och det ser jag som tillräckligt stor anledning att vara kvar i Byggnads.

Nyfikenheten fick mig att anmäla mig till en grundutbildning som Byggnads hade anordnat. Den kursen var bara för tjejer och det var nog det som fick mig att delta.

Och vips, var jag fackligt aktiv igen.

Kursen väckte mina grundtankar ifråga om solidaritet och jämlikhet, som så länge hade befunnit sig i malpåse.

Projekt Libra

Mitt fackliga arbete i dag består i att jag är sekreterare i Byggnads Båstadsektion samt att jag har en plats i Helsingborgsavdelningens representantskap.

Detta är ju traditionella uppdrag som i sig är viktiga, men det jag tycker är allra roligast att syssla med är Byggnads kvinnliga nätverk, som jag har haft förmånen att få vara med att bygga upp. Nätverket är en mötesplats för människor med gemensamma intressen som arbetar mot ett gemensamt mål. Det ska vara en bas att växa och utvecklas i. Vårt huvudmål är att få in fler kvinnor i byggbranschen, behålla dem som redan finns där, samtidigt som vi vill få dem fackligt intresserade.

Mitt engagemang i Byggnads kvinnliga nätverk har lett vidare in i Libras kvinnliga nätverk.

”EU Equal projekt Libra” är byggsektorns nya storsatsning i frågorna mångfald, diskriminering och segregering. ”EU Equal projekt Libra” jobbar med att hjälpa byggsektorn hitta nya vägar in i framtiden. Målet är att genom experiment testa nyskapande modeller för att behålla arbetskraft, utbilda fler samt utvidga rekryteringsbasen. Allt för att motverka en förväntad brist på arbetskraft inom byggsektorn.

Libra vill öppna branschen för grupper som oftast står utanför den, det vill säga kvinnor och invandrare. Libra vill se nya medarbetare av båda könen, med svensk och utländsk bakgrund, på framtida byggarbetsplatser.

Olikheter som tillför

Vad vill då jag med mitt fackliga engagemang?

Jo, för min egen personliga del är det otroligt lärorikt och utvecklande. Det är roligt att möta människor i de olika projekt jag jobbar i och verka tillsammans. Det är verkligen en förmån att få vara med att skapa både Byggnads kvinnliga nätverk och Libras nätverk.

Man kanske ska uttrycka sig lite internationellt, som fransoserna: Liberté, égalité, fraternité.

Jag vill verka för en framtid inom ramarna frihet, jämlikhet, broderskap och systerskap.

I framtiden vill jag att man använder våra olikheter i positiv anda.

Kvinnor är inte lika fysiskt starka som män men de har andra egenskaper som kan upplevas som positivt på en byggarbetsplats.

En del invandrare kanske inte förstår det svenska språket till fullo men har annat att tillföra.

I de projekt jag är inblandad i vill jag gärna tänka som så:

– Ingenting är omöjligt, det omöjliga tar bara lite längre tid.

Jessica Andersson

Information är som en maträtt

Foto: Privat

Auni Pohjonen

Svenska Pappersindustriarbetareförbundet

Född: 1961 i Kinnula i Finland.

Yrke: Processoperatör.

Arbetar på: Stora Enso Fine Paper
Skutskärs Bruk.

Bor: I Skutskär.

Familj: Två barn 13 och 15 år.

Intressen: Läser mycket i perioder, motionerar (spinning, styrketräning, simning och långgolf på sommaren), lagar mat och umgås med familj och vänner.

Senast lästa bok: "Da Vinci-koden" av Dan Brown.

Beundrar: Människor som inte är egoistiska och som vågar var sig själva och unna andra att ha det bra.

Jag äventyrade mig från Finland till Sverige i början av 1980-talet. Mitt första jobb var på en restaurang och det passade mig utmärkt. Jag hade restaurangutbildning och jag lärde mig svenska. Dessutom lärde jag känna mycket folk. Min syster hade fått jobb som lokalvårdare på Skutskärsverken, som då ägdes av Stora Kopparberg, så efter ett tag sökte jag också jobb där. Numera heter fabriken Stora Enso Fine Paper Skutskärs Bruk, och det är där jag arbetar.

I början av 1980-talet jobbade facket aktivt med att informera och utbilda ungdomar i form av studiecirkelar. Det var rätt intressant, men när man är ung finns det så mycket annat som är intressantare än fackligt arbete.

– Någon annan får göra det, tänkte jag.

Det som gjorde att jag senare blev intresserad var att jag började gå på avdelningsmöten.

Där fick jag insikten om att man kan få sin röst hörd genom facket och påverka och ändra på det som inte är bra. Så småningom blev jag på ett nomineringsmöte vald som suppleant i styrelsen, och för ungefär fyra år sedan blev jag ordinarie styrelseledamot. Från början var vi två invalda kvinnor, men nu är jag ensam kvinna eftersom min kamrat Leena har bytt jobb och fackförening.

Arbetskamraternas representant

På min arbetsplats är det få som vill arbeta fackligt så mina arbetskamrater har valt mig till kulturombud också. Jag har som förtroendevald gått FIP, det vill säga Förtroendevalda i Pappers, kurs 1 och 2. Jag har aldrig upplevt att jag har blivit sämre behandlad av facket eller företaget på grund av min finska bakgrund.

Fackligt arbete för mig är att solidariskt försöka hjälpa andra och föra fram deras frågor till styrelsen och vice versa. Inför styrelsemöten försöker jag samla ihop frågor från mina arbetskamrater och pejla stämningen på avdelningen, för det är mina arbetskamrater jag representerar, inte mig själv. Tråkigt nog har många uppfattningen att facket inte gör någonting och det är något jag skulle vilja förändra, men hur? Jag tror att information över huvudet är som en maträtt. Antingen vill man ha den och tar för sig, eller så vill man inget ha.

Jag skulle vilja utveckla mig inom det fackliga arbetet genom att träffa förtroendevalda kvinnor från andra fackliga avdelningar. Hos oss är det "gubbarna" som åker på distriktsmöten och dylikt, eftersom vi inte har några förtroendevalda kvinnor att skicka.

Auni Pohjonen

Alla – inte bara några

Foto: Kerstin Gidlors

Manlio Palocci

Handelsanställdas Förbund

Född: I Rom i Italien 1948.

Yrke: Studieombudsman på ABF.

Bor: I hyreslägenhet i Stockholm.

Familj: Två vuxna barn, 30 och 28 år som bor i Stockholm respektive Sundbyberg. Tre mindre barn 15, 13 och 9 år som bor hos sin mamma i Stockholm. Två barnbarn 9 och 1 år.

Språk: Italienska, som är mitt första språk och svenska, engelska och franska.

Intressen: Fotboll, historia och föreningsliv.

Senast lästa bok: "I den heliga Birgittas fotspår" av Luca Cesarini.

Lyssnar på: Romantisk 60- och 70-tals musik och italiensk opera.

Person jag beundrar: Moder Teresa, hon är död men hennes arbete lever vidare.

Jag var fackligt aktiv redan innan jag flyttade till Sverige 1977.

I Italien, som jag kommer ifrån, hade jag många olika fackliga uppdrag inom Banktjänstemannaförbundet som jag tillhörde där. En av anledningarna till att jag flyttade till Sverige var att organisationen inte längre speglade min ideologiska övertygelse.

Jag var då gift med en svensk invandrartjej och vi hade två barn. Vi tänkte börja om från början i Sverige och jag skulle försöka få arbete inom det sociala området, med barn, äldre eller handikappade. Jag ville lämna allt som hade med bankjobb att göra bakom mig.

Att få jobb i Sverige på den tiden var inte lika svårt som i dag och jag fick ett jobb som vaktmästare och reparatör. Efter en vårdbi-

trädesutbildning fick jag sedan arbete inom långvården. På grund av språksvårigheter och på grund av att den lokala representanten för facket inte frågade mig tog det mig över tre månader innan jag på eget initiativ blev medlem i Kommunal.

Efter ett par år började jag arbeta på Karolinska sjukhuset, som på den tiden var statligt, och jag blev medlem i Statsanställdas Förbund avdelning 2229. Där var jag kontaktombud och jag gick grundutbildning och kontaktombudsutbildning.

1982 gick Karolinska sjukhuset över till Stockholms läns landsting och jag återgick till Kommunal som medlem.

Sedan 1983 har jag haft olika uppdrag inom Kommunal – som kontaktombud, huvudkontaktombud, studieorganisatör och ordförande.

1989 blev jag vald till studieorganisatör inom avdelning 10. Efter en omorganisation inom Kommunal blev jag anställd som studieombudsman på en ABF-avdelning.

1997 bildades nätverket FAI, Fackligt Aktiva Invandrare, där jag ingick som styrelseledamot och kassör. Sedan 1998 är jag medlem i Handels avdelning 20.

Jag är också aktiv i det socialdemokratiska partiet i Stockholm.

Kontaktad och övertygad

Mitt blod är troligen infekterat av ett fackligt virus. Förutom det, var det efter ett fackligt möte där jag försökte bevisa att jag var felaktigt placerad i lönesystemet som jag blev fackligt aktiv i Sverige. Efter det mötet kontaktade många mig och övertygade mig om att jag skulle ställa upp som förtroendevald.

På min fritid arbetar jag med FAI Riks, som kassör och vice ordförande. All post och alla frågor till FAI hamnar på mitt bord på ABF Solna, där jag har mitt fasta jobb. Jag kontaktar berörda ansvariga i nätverket där det är möjligt och där det finns representanter från det förbund som medlemmen som behöver hjälp tillhör. Om det inte finns går vi vidare till sektionerna. Ofta tar jag

själv hand om det som är brådskande. Vi samverkar naturligtvis med sektioner och avdelningar, och i vissa fall tar vi kontakt med förbunden direkt.

Tre saker som jag vill arbeta fackligt för är:

- Alla medlemmars rätt till facklig utbildning. Kunskap om hur facket fungerar, varför det finns och hur det hela började är mycket viktig för oss invandrade medlemmar. Vi har olika erfarenheter och för många av oss är det inte alltid självklart att vi kan tillhöra en organisation utan att riskera livet.
- Representation av invandrade kamrater i beslutande organ. Förtroendet för demokratin kan bara stärkas om man kan se att alla i befolkningen finns representerade i olika beslutande organ. Demos betyder folket, alla inte bara några.
- Nya former av mötesverksamhet, där alla kan känna sig välkomna, även de som inte vågar prata och debattera.

Manlio Palocci

Med rätt att förhandla

Stavros Bakas

Svenska Elektrikerförbundet

Född: I Värnamo 1968.

Yrke: Servicetekniker.

Bor: I Järfälla.

Familj: Gift med Elisabet, två barn, tvillingarna Amanda och Alexander.

Jag föddes 1968 i Värnamo av grekiska föräldrar, men jag har bott på flera andra platser i Sverige, till exempel Olofström, Kalmar och Jönköping. Efter en liten tripp till Grekland på två år landade jag i Stockholm.

I dag är jag gift med Elisabet och lycklig förälder till två underbara barn, tvillingarna Amanda och Alexander. Vi bor sedan ett par år i Järfälla och jag jobbar som servicetekniker på UPC, före detta Sjärn-TV-nätet.

På fritiden jobbar jag politiskt i Järfälla. Jag sitter som nämndeman i Sollentuna tingshus och är vice ordförande i Jakobsbergs södra socialdemokratiska förening.

En bra arbetsmiljö

Jag blev tidigt politiskt intresserad, redan någon gång på högstadiet, så det första jag gjorde när jag började jobba var att bli medlem i facket. 1991 bytte jag jobb från montör på AT Installation till att vara servicetekniker på Stjärn-TV. Där fick jag mitt första fackliga uppdrag som skyddsombud, och mitt intresse för det fackliga arbetet väcktes. Jag blev sedan huvudskyddsombud.

I samband med att det anställdes några nya tekniker på jobbet bildade vi en facklubb där jag blev vald till ordförande. I dag har jag förhandlingsrätt från Elektrikerförbundets avdelning 1 på företaget.

Det finns mycket att arbeta fackligt för. Arbetsmiljön är till exempel en sådan mycket viktig fråga. Vi måste se till att få en bra arbetsmiljö på arbetsplatserna, så att vi förebygger stressrelaterade sjukdomar och förslitningsskador. De pressade byggtiderna och att arbetsmiljölagarna ska fungera i praktiken är viktiga frågor som Svenska Elektrikerförbundet arbetar mycket med i dag.

Stavros Bakas

I människors vardag

Thomas Gustavsson

Fastighetsanställdas Förbund

Född: I Masthugget i Göteborg 1949.

Bor: I Rävlanda i ett hus som eldas med ved.

Yrke: Kvartersvärd.

Arbetar som: Klubbordförande på heltid.

Familj: Fru och två barn.

Fritidsintressen: Skogsvård, jakt och natur. Fotograferar och videofilmar. Tar en tur med motorcykeln när det är fint väder.

Motionerar med: Vikter, promenader och simning.

Lyssnar på: Kopplar av med att lyssna på musik. Gillar det mesta. Går gärna på konserter om de inte är för långt borta.

Läser: Handlingar och böcker som rör fackliga frågor. På nattduksbordet finns nu också "Samvaro, skvaller och språkets uppkomst" av Robin Dunbar och "Tro, hopp och kärlek" av Oscar Wilde.

Beundrar: Göran Johansson, ordförande i kommunstyrelsen i Göteborg, för att han har medborgaren framför ögonen.

Foto: Bo Gidflors

Jag är klubbordförande på heltid för Fastighetsanställdas Förbund på Göteborgs Stads bostadsbolag. Tillsammans med min fru och en hemmaboende son bor jag på landet, där vi sköter en liten skogsfastighet. Dottern är utflugen.

Mina intressen rör sig runt gården, politik och fackliga frågor. Ledarskapsfrågor intresserar mig särskilt.

Anledningen till att jag blev fackligt aktiv var säkert densamma som för många andra förtroendevalda – att man tyckte en hel del. Detta gjorde att jag kom med i klubbstyrelsen, och när klub-

bordförändeposten blev ledig 1990 så erbjöds jag rollen och antog den.

Lokal part

När Bostadsbolaget på den tiden var mer ett byggande än ett förvaltande bolag var LO representerat av flera förbund – Byggnads, Rörläggarna, Elektrikerna, Målarna, Lantmännen och Fastighets. På tjänstemannasidan var det SIF och Sveriges chefsorganisation, Ledarna.

Fastighetsklubben var den största klubben till antal men lägst i rang statusmässigt. Vi representerade inget ”riktigt” yrke.

Även fackligt fanns olika förutsättningar. Fastighets organisation bygger på att de förtroendevalda har stora befogenheter. Vi är vad man kallar en lokal part. Det innebär att Fastighetsklubben har fullt mandat att teckna avtal samt verka i alla frågor som gäller mellan parterna, till skillnad för de andra förbunden där ombudsmannen är den som äger förhandlingsrätten. Detta ledde till att om man var bra påläst kunde man agera helt annorlunda än de andra förbundens förtroendevalda, och det gjorde att mitt intresse för de fackliga frågorna ökade. Kunskaperna gick att omsätta i mitt dagliga fackliga uppdrag. Detta mandat stärkte mig och Fastighetsklubben. Vi drev många ärenden och företaget visade mer och mer respekt för klubben.

Detta engagemang har lett till att jag nu sitter i avdelningsstyrelsen, där jag ansvarar för yrkesutvecklingsfrågorna samt att jag även sitter i Fastighets förbundsstyrelse.

När fastighetsmarknaden kraschade tidigt på 1990-talet gjorde sig Bostadsbolaget av med byggverksamheten och kvar av LO-förbunden blev endast Fastighets. Från att inte ha varit så mycket värda som fackförbund var vi nu lika ansedda som SIF och Ledarna.

Facklig-politiskt arbete

Som klubbordförande har jag varit med om många ärenden un-

Foto: Privat

Thomas tillsammans med några av sina arbetskamrater i Hammarkullen. Arja Saariniemi från Finland, Ebla Abdulle från Somalia, Annie Le vars föräldrar kommer från Kina, Aida Raznica från Bosnien, Anna Jurga från Polen och Khadra Abdulle från Somalia.

der åren – strejk, demonstrationer, avsked, uppsägningar, anställningar, organisationsförändringar samt avtalsrörelser på lokal och nationell nivå. Jag har också drivit utvecklingsfrågorna för medlemmarna.

Eftersom Bostadsbolaget är ett politikerstyrt företag som dessutom ingår i en större fastighetskoncern, AB Framtiden, sitter jag som facklig representant i dessa styrelser sedan många år. Jag förstod att politiken hade en stor betydelse för de beslut som togs i Bostadsbolaget och AB Framtiden, och för att stödja mina med-

lemmar ytterligare kom jag att intressera mig för de facklig-politiska frågorna också. Men hur kommer man åt den politiska ratten? Jo, det fanns ett parti som tydligt tog ställning för allmännyttan – Socialdemokraterna. Det kändes därför naturligt för mig att engagera mig i det partiet.

För att komma in i partiet återstartade vi avdelningens s-klubb, där jag blev ordförande. Vi fick med detta motionsrätt, yttranderätt och nomineringsrätt till partiets organisation lokalt i Göteborg. Jag sitter också i det facklig-politiska utskottet i Göteborg för avdelningens räkning.

Löner och förmåner

Mitt grunduppdrag är nog att förhandla löner och förmåner, men det är många vägar dit. Yrkenas innehåll och utförande påverkar lönen. Ansvar och befogenheter är andra faktorer. Attityder och inställning är ytterligare några. Jag har en ambition att utveckla mig som förhandlare och påverkare.

Certifiering och validering

Ett led i att utvecklas som människa är att kunna utbildas i sitt arbete och även ha tillgång till utbildning. Arbetslösa som vill in i vår bransch är inte tomma på kompetens, men för att bekräfta den kunskap de har måste det gå att stämma av den mot en för branschen fastlagd kompetens. Denna kompetens bör vara en nationell standard. Andra yrken har detta. Även vi i fastighetsbranschen måste komma överens om standarden för våra olika yrken.

Organisationsutveckling

Vi vill ha ett inflytande över vårt arbete samt befogenheter att utföra det, där vi själva får använda både huvud och kropp. Fastighetsmedlemmar har ofta varit detaljstyrda av en arbetsledare. Jag har på vårt företag deltagit i processer som gör att mina kompisar i dag arbetar i en organisation där de själva "äger" sin arbetsuppgift.

Foto: Privat

År 2003 fick Thomas Gustavsson och Fastighets avdelning 2 tillsammans med Bostadsbolaget, AB Framtiden och Fastighetsakademin motta en utmärkelse för sitt integrationsarbete av Rådet för integration i arbetslivet. Här gratuleras Thomas av Andreas Carlgren, generaldirektör på Integrationsverket och LOs ordförande Wanja Lundby-Wedin.

Kulturprojekt

Jag har blivit varse kulturens betydelse för hälsa och integration och försöker stödja olika kulturprojekt. Som ordförande i Skådebanan Västra Götaland anser jag att kulturen är ett viktigt verktyg för integration.

På Bostadsbolaget har vi teaterdramatikern Petra Revenue anställd en dag i veckan i åtta månader. Hon har tillsammans med ett trettiotal städare skrivit och satt upp en kabaré. Skaparlusten, engagemanget, intresset och GLÄDJEN som känns för detta projekt går inte att ta miste på.

Social kompetens

Vad vill jag då förändra med mitt fackliga arbete? Mötet mellan människor samt att ha "kunden" i centrum har ökat i betydelse. Att få kunskap om dessa processer är viktigt för mig. Mina medlemmar arbetar i människors vardag och har en stor betydelse för dessa. Jag vet att medlemmarna är en trygghetsfaktor för många medborgare. För att få fram medlemmarnas betydelse önskar jag att jag kan medverka till att konkretisera social kompetens. Denna kompetens åberopas dessutom ofta i lönesättningen.

Stödja integrationsfrågarna

Eftersom Fastighets är det LO-förbund med högst andel medlemmar med utländsk bakgrund är det en självklarhet att integrationsfrågan är viktig:

- Hur ser en arbetsplats ut som stödjer integration?
- Vilka värderingar och attityder genomsyrar en sådan arbetsplats?
- Vilken kompetens behöver man, när det kommer till yrkeskunskap, värderingar och språk?

Mina medlemmar arbetar ofta i bostadsområden där vi till exempel städar, reparerar, trädgårdsarbetar och där vi ofta möter de boende. Vilken organisation stöder integrationen bäst? Vilka ytterligare arbetsuppgifter kan medlemmarna utföra som stödjer integration? Jag tror att exempelvis information av olika slag, tala med, tolka, lyssna, stödja kan vara några. Notera att även vi anställda är en del av integrationsarbetet.

Höj statusen på städare och fastighetsskötare

Många yrken är svåra att tillägna sig, men "alla kan städa" heter det. Detta är inte sant.

Alla passar inte, men det går att lära sig om man kan och vill. Eftersom olika arbetsuppgifter och arbetsmoment inte är tillräck-

ligt specificerade i våra yrken behöver städ- och fastighetsbranschen komma överens om yrkenas innehåll. I valideringsprocesserna känns det som vi kan komma fram i denna fråga nu.

För att kunna validera, eller utvärdera, en person yrkeskompetens måste den för yrket erforderliga kompetensen tas fram. Ett hinder och en risk som många arbetsgivare ser är att synliggjord kompetens är lönedrivande. En som lärt sig och kan ett arbete vill ju ha mer betalt än en som inte är utbildad. Ett certifikat, diplom eller betyg har stor betydelse för yrkets status.

Utveckla handledarrollen

För att utbildas, vidareutbildas, valideras och praktisera behöver man en praktikplats eller få möjlighet att besöka en arbetsplats. Den person som blir navet i ovanstående processer är handledaren. Därför måste det finnas en organisation samt en utbildning för dessa. Detta är en fråga för branscherna, arbetsgivarna, skolorna och för oss i facket, centralt som lokalt.

Thomas Gustavsson

Och så föddes jag på nytt

Roberto Lezama

Grafiska Fackförbundet Mediafacket

Född: I Montevideo i Uruguay 1953.

Yrke: Bokbindare.

Bor: I lägenhet i Västerås.

Familj: Tre barn – Diego, Natalia och Jimena.

Intresse: Politik.

Senast lästa bok: "Krokodilen" av Herman Lindqvist.

Lyssnar på: Latinamerikansk musik och klassiskt.

Person jag beundrar: Min morfar.

En kall dag. Så upplevde jag den 13 februari 1981, dagen då jag kom till Sverige.

Vägen till ett nytt liv var inte lätt.

Ett språk jag inte förstod mycket av, en kultur som var annorlunda, ett socialt liv som inte det minsta liknade det jag kom ifrån. En politik som var helt främmande, och ett fotbollslag som jag saknade känsla för.

Mina barn kom snabbt in i det svenska samhället. De började skolan, fritids, träffade nya kompisar och lärde sig svenska otroligt snabbt. Vi, min fru och jag, började läsa svenska språket, men jag ville börja arbeta när jag tyckte att jag kunde tillräckligt med svenska. Men min handläggare sa att jag måste studera mer och att det inte fanns något arbete för mig. Pengarna räckte inte till våra behov och vi frågade igen om vi kunde arbeta för att försörja oss. Svaret var att det fanns inget arbete för oss.

Tack vare en bekant fick jag veta att jag kunde söka arbete som tidningsbud. Jag sökte och fick det.

Kallt igen, fast nu på morgonen, det var bara jag och snön. Det var min första kontakt med arbete i Sverige. Det var nattarbete och jag träffade inga människor på jobbet så min svenska blev inte bättre. Samtidigt studerade jag till plåtslagare på dagarna. En annan vän tipsade mig att man behövde arbetare på det bokbinderi där han arbetade. Jag kontaktade firman och dagen efter började jag där. Jag fick lära mig ställa in och köra olika maskiner och jag blev duktig på det. Nu fick jag också min första kontakt med facket och min svenska började förbättras.

År 1986 fick jag ett stipendium av Grafiska Fackförbundet för att åka till Uruguay och knyta kontakter. Samma år blev jag invald i avdelningsstyrelsen i Västerås.

Tack vare att jag träffade många nya kompisar lärde jag mig svenska och kunde delta i möten, och jag kunde förstå svensk historia och svensk mentalitet bättre.

Under den här tiden blev jag vald av mina arbetskompisar till studieorganisatör, löneförhandlare, skyddsombud, teaterombud med mera. Mitt fackliga och politiska engagemang gjorde det möjligt för mig att skaffa mig ett kontaktnät.

För tillfället vikarierar jag som brevbärare. Men jag har arbetat på LO i Västmanland som handläggare i fyra år. Jag representerar Grafiska Förbundet i LOs integrationsutskott, där samtliga LO-förbund är representerade och jag är också utsedd till ordförande i utskottet.

Jag är mycket tacksam för de möjligheter jag fick i Sverige, men man måste engagera sig för att bli delaktig i det nya landet.

Svenska språket är viktigt men att ta del i det svenska samhället är lika viktigt. Det är så man skaffar sig kunskaperna och det är då man kan påverka.

Tack för ordet!

Roberto Lezama

För kärleks skull

Lucia Turus

Fastighetsanställdas Förbund

Född: I Rumänien 1970.

Bor: I radhus i Malmö.

Familj: Man och en son på 14 år.

Intressen: Fackliga frågor.

År 1989 flyttade jag från Rumänien till Sverige på grund av den mänskliga svagheten, kärleken. I dag har min man och jag en son på fjorton år. Min son är det bästa som har hänt mig.

När jag kom till Sverige hade jag gått en utbildning till laboratorieassistent i mitt hemland. Men eftersom jag bara var arton år när jag kom hit hade jag ingen arbetslivserfarenhet. Jag hade lite engelska i bagaget, och efter att ha läst svenska i tre månader fick jag ett vikariat på ett städbolag. Jag blev förvånad över hur arbetsledningen hanterade en anställning. Jag fick inget papper på att jag var anställd som vikarie eller någon information från företaget. Men... men... det var ett nytt land och en ny värld.

Mina arbetskamrater var två kvinnor i femtioårsåldern som hade stora svårigheter med svenska språket. De hade arbetat i företaget i flera år och aldrig fått några anställningspapper.

De visste inte hur många timmar de var anställda. Den enda information de fick var att de skulle städa, och när de var klara fick de gå hem.

Fick ut lönen med hjälp från facket

Efter det här vikariatet hade jag några ströjobb tills jag en dag

läste en annons i tidningen om ett arbete som reseförsäljare. Jag sökte arbetet och fick det direkt. Men när jag efter tre månader ännu inte fått ut min lön kontaktade jag facket, och med hjälp av facket fick jag ut min lön. Sedan den dagen har jag engagerat mig fackligt.

Jag arbetar på Fastighetsanställdas Förbund avdelning 3 i Malmö med olika uppdrag.

Jag är ute på arbetsplatser och träffar våra medlemmar. Jag ger information till icke anslutna om facket och om medlemskapets värde. Jag är kontaktperson för klubbar och sektioner, fungerar som cirkelledare, är försäkringsansvarig och är kassör i avdelningen. Sedan förra året är jag också ordinarie ledamot i förbundsstyrelsen.

Det fackliga arbetet är roligt, stimulerande och tacksamt. Varje dag händer något nytt. Mitt eget självförtroende har växt. Skulle jag inte få förtroendet i framtiden att bli vald till facklig företrädare skulle jag sakna det fackliga arbetet fruktansvärt mycket. Det känns tillfredsställande och bra när man kan hjälpa de medlemmar som behöver det. Speciellt de medlemmar som inte som inte förstår och talar så bra svenska behöver mycket hjälp.

Något jag vill förändra i det fackliga arbetet är beslutsprocessen. Den är alldeles för lång.

Ibland kan det vara ett hinder i arbetet.

Lucia Turus

Att kunna säga sin mening

Fernando Guerra Alvarez

Industrifacket

Född: I El Salvador 1969.

Yrke: Textilarbetare.

Bor: I Borås.

Familj: Far, mor, syster, bror och dotter.

Intresse: Samhällsfrågor.

Senast lästa bok: "Sinuhe egyptiern" av Mika Waltari.

Person jag beundrar: Alla som kämpar för en mänskligare och rättvisare värld.

Nytt uppdrag: Invald i överstyrelsen i Industrifacket vid kongressen i augusti 2004.

Min familj – far, mor och vi syskon – kom till Sverige på grund av ett inbördeskrig i vårt gamla hemland El Salvador. Vad jag inte hade vetskap om då var att min far hade arbetat fackligt och politiskt. Det var av den anledningen som vi blev tvungna att lämna landet, för att så att säga klara livhanken. Detta fick vi syskon veta först i Sverige.

Vår första tid i Sverige präglades mycket av berättelser om hur den fackliga och politiska situationen var i El Salvador och hur man från regeringshåll försökte eliminera all facklig och politisk verksamhet och att man rent fysiskt undanröjde de som kämpade för ett demokratiskt samhälle – ett samhälle där alla kunde få chans att utvecklas, leva ett gott liv och med ett rättsväsen som var lika för alla.

Kunskap och mod

Många år senare, när jag inledde mitt arbetsliv, upptäckte jag att trots att Sverige har kommit mycket långt med demokratin så har inte alla arbetsgivare gjort det. Det trampas till höger och vänster på anställda, mycket i det fördolda. Många saknar den kunskap och det mod som vi så väl behöver för att säga ifrån.

Men som så ofta är fallet, så måste man själv komma till insikt om nödvändigheten av att fortsätta att kämpa för att demokratin ska bestå och utvecklas. Var det inte så att det var arbetare som här i landet bildade några av de första demokratiska organisationerna? Är det inte tack vare deras insatser vi har det välstånd som vi nu åtnjuter och som vi tar för givet?

Insikten och vetskapen om att min far riskerade sitt liv för samma mål gjorde att jag bestämde att också jag skulle vara med och arbeta fackligt. Vilken lättnad tänkte jag, att ingen kommer att vara ute efter mitt liv bara för att jag engagerar mig.

Ett spännande uppdrag

När jag väl hade bestämt mig och meddelade mina intentioner till de personer som var förtroendevalda så mottogs jag väl. Jag inbjöds till en liten och informell pratstund där de berättade hur de arbetade och att vi var över 200 personer på företaget som var medlemmar i Industrifacket. Jag fick veta hur det dagliga fackliga arbetet bedrevs – vilka lagar och regler som finns och vilka uppdrag som man kunde arbeta med om man blev nominerad och vald vid årsmötet. För att göra en lång historia kort så slutade det med att jag blev nominerad och vald till försäkringsrådgivare. Detta tyckte jag var otroligt spännande! Tänka sig att få inblick i det svenska försäkringssystemet och se hur det fungerar och få hjälpa dem som av någon anledning behöver det.

Kurser och självstudier

Följande år blev jag invald i klubbstyrelsen som ersättare, och se-

Foto: Privat

Stor glädje i familjen. Året är 1985 och farmor har kommit till Sverige! Fernandos pappa står bakom kameran.

nare samma år blev jag ordinarie ledamot i styrelsen. Utöver att vara försäkringsrådgivare blev jag också vald till försäkringshandläggare i klubben, vilket är den person som ska stödja försäkringsrådgivarna.

Under den här tiden hade jag en intensiv utbildningsperiod med korta kurser och renodlade självstudier om allt som hade med fackligt arbete och fackliga frågor att göra.

Året därpå blev jag vice klubbordförande. Jag fick ingå i förhandlingsdelegationen och jag fick också ansvar för jämställhetsarbetet i klubben. Året därefter blev jag klubbordförande, och det var jag i två år. Samtidigt blev jag invald i Industrifackets avdelning 10, först som ersättare i styrelsen för att därefter bli ordinarie och ansvarig för integrationsarbetet inom avdelningen. Numera har jag också börjat hjälpa till vid utbildningen av nya medlemmar när de får sin första fackliga grundutbildning, FGU.

Den enda förändringen på klubbnivå för min del är att jag i dag fungerar som vice ordförande och huvudskyddsombud, men andra har ansvaret för jämställdhetsfrågorna.

Man ska komma ihåg att det är mångas ansträngningar som till slut bär frukt när vi fackliga representanter genomför en lyckad förhandling.

Nya utmaningar

Det som jag i dag arbetar för är att försöka få alla våra medlemmar att inse vikten och nödvändigheten av att engagera sig fackligt och politiskt. Att man säger sin mening är viktigt, så att den fackliga kampen fortsätter att förnyas med nya medlemmar och nya idéer.

Vi måste hjälpa våra medlemmar med utländskt ursprung att förstå hur facket fungerar, att förstå att facket arbetar för oss alla för att vi alla tillhör samma gemenskap, och att förstå att de själva kan vara en viktig och aktiv del i det hela. En detalj som jag personligen, och många andra med mig, tycker är viktig är att den

fackliga representationen på klubben, avdelningen, förbundet och på LO-nivå måste återspegla medlemmarnas sammansättning. Det handlar om trovärdigheten och om att vi ska kunna utvecklas i paritet med tidens nya utmaningar.

Fernando Guerra Alvarez

Lika lön för lika arbete

Foto: Bo Gidfors

Andrea Gaytán Vega

Svenska Kommunalarbetareförbundet

Född: I Mexiko 1961.

Yrke: Undersköterska.

Bor: I lägenhet på Kungsholmen i Stockholm.

Familj: Isak 15 år, Ivan 12 år och Isolde 3 år.

Intressen: Fackliga och politiska frågor, vindsurfa, gå på bio, läsa böcker och, sist men inte minst, umgås med barnen.

Senast lästa bok: "Avväpna Irak" av Hans Blix.

Lyssnar på: Både mexikansk och svensk

musik, bland andra Luis Miguel, Carola, Alejandro Fernandez och Björn Afzelius.

Person jag beundrar: Sor Juana Inez de la Cruz, nunna, poet och feminist som levde i Mexiko på 1600-talet.

Nytt uppdrag: Ordförande i FAI Stockholm. Förebilder är Carlos Nuñez och Fadi Moussa.

Jag är född 1961 i Mazatlán i delstaten Sinaloa, Mexiko. Jag jobbar som undersköterska på ett äldreboende och min fackförenings-tillhörighet är Kommunal. Jag bor på Kungsholmen i Stockholm med min dotter Isolde, och jag har två söner, Isak och Ivan, som bor med sin pappa i Göteborg. Mina söner är flitiga resenärer mellan Göteborg och Stockholm. Jag gillar att vindsurfa, gå på bio, läsa böcker och självklart umgås med mina barn.

Orättvis lön väckte fackligt engagemang

Ett av mina stora intressen är fackliga och politiska frågor. De

Foto: Bo Gidförs

Andrea har deltagit i utbildningen "101 folkbildare för integration och demokrati", och gjort sin praktik inom Nytt liv i Sverige. Här med dottern Isolde.

viktigaste frågorna för mig är jämställdhet, integration, löner och demokrati. Att jag blev fackligt aktiv beror på att jag kände mig frustrerad när jag insåg hur dåliga löner vi hade på jobbet. Det värsta var att jag som invandrarkvinna hade sämre lön än min kollega som var svensk och man. Ett engagemang väcktes i mig och många invandare på jobbet vände sig till mig med olika problem. På det sättet blev jag involverad som facklig representant.

Jag insåg också att för att jag skulle kunna påverka min arbetsgivare måste jag ha hjälp av både facket och de lagar som råder på arbetsmarknaden – så jag bestämde mig för att utbilda mig i fackliga frågor.

En ny generation LO-kvinnor

I dag är jag tjänstledig från mitt arbete inom vården för att läsa en facklig samhällspolitisk kurs för kvinnor. Studierna är på heltid, och de genomförs i ett samarbete mellan LO-distriktet i Stockholm och Långholmens kvinnofolkhögskola. Syftet med kursen är att utbilda en ny generation LO-kvinnor i Stockholms län, som med goda kunskaper kan hävda sig i både tal och skrift i det fackliga och politiska arbetet.

Rättvisa löner

Jag är skyddsombud och arbetsplatsombud och snart är jag tillbaka på mitt jobb. Då gäller det att argumentera gentemot arbetsgivaren, att vi är mer värda än den lön vi har. Det ska vara rättvisa löner och inte så stort gap som det blir med den individuella lönesättningen. Självklart ska arbetsgivaren kunna vara generös, men inte genom att ta från oss som tjänar minst. Jag förespråkar lika lön för lika arbete.

Jag ser mitt uppdrag som om jag vore kapten på en båt, där det är min skyldighet att hoppa sist. Med detta menar jag att när fackliga aktiva själva får höga löner slutar de alltför ofta att engagera sig för sina kamrater. Alltså, solidaritet har hög prioritering hos mig. Jag brinner av vilja att kämpa för andra och mig själv.

Bättre arbetsmiljö

Visst finns det en arbetsmiljöpolicy på mitt jobb, men för det mesta fungerar den bara på pappret. Jag vill ha konkreta handlingar, till exempel bättre bemanning när någon är sjukskriven en längre tid. Jag vill också att pooltjänsten ska fungera bra – att perso-

nen som har den ska vara där arbetet är som tyngst, som hjälp för personalen, och inte bara för att täcka upp om det fattas folk. Det behövs bättre respekt för alla – inte bara för arbetsledningen. Det ska inte finnas någon ”vi och dom”-känsla. Delaktighet är oerhört viktigt, ingen tjänar på likgiltighet och nonchalans.

Ett bättre fungerande förhandlingsteam

Sektionen ska ta sitt ansvar när ett förhandlingsteam inte fungerar som det ska. Man ska inte behöva gå till avdelningen, och än mindre till förbundet, när ett förhandlingsteam har problem. Det ska kunna lösas lokalt. Många gånger är problemet att det saknas kunskap om hur en fackföreningsrörelse fungerar och vilken ideologi som gäller. En bredare utbildning för våra medlemmar är nyckelord, anser jag.

Andrea Gaytán Vega

Min lagbas tände en gnista

Foto: Bo Gårdfors

Toni Tawil

Svenska Byggnadsarbetareförbundet

Född: I Beirut 1969.

Yrke: Kakelsättare.

Bor: I Gårdsten i Göteborg.

Familj: Min sambo, vårlös och min sambos två barn.

Personer jag beundrar: Stina Fransson vd i Gårdstensbostäder och min lagbas Dan Liljenberg.

Jag kom till Sverige från Libanon 1997. Jag läste svenska, sökte jobb och jobbade som både lokalvårdare och pizzabagare. Från hemlandet har jag en utbildning som inredningsarkitekt, men jag fick inga jobb som det, här i Sverige. 1999 startade Gårdstensbostäder en bygg- och fastighetsutbildning för oss som bor i Gårdsten. Det var med stor misstro jag började den utbildningen, jag tog nästan för givet att den inte skulle ge något resultat. Men jag hade fel. Jag fick börja som vuxenlärling i byggbranschen vilket jag var i två år, och nu har jag jobb på PEAB som kakelsättare. Tack vare Gårdstensbyrån, som bland annat har till uppgift att förmedla arbete till Gårdstensborna, har jag och många andra fått arbete. Till i dag har det skapats drygt 500 nya arbetstillfällen i olika branscher för oss som bor här i området.

Nyckel till samhället

Jobbet förändrade mycket i mitt liv. Dels fick jag tillbaka mitt förtroende för samhällssystemet och dels insåg jag att jag hade

Foto: Bo Gierfors

Toni med sambo och två av familjens barn.

skyldigheter gentemot samhället. Jobb är som en nyckel, utan det kan man inte öppna några dörrar.

Plats, tid och lite nyfikenhet gjorde att jag en dag ställde frågan: "Vad gör facket i Sverige?" till min lagbas Dan Liljenberg.

I mitt hemland hörde jag mycket om facket men jag såg aldrig att det fyllde någon funktion. Korrupta politiker som bara tänkte på sin egen vinning gjorde att det inte fungerade.

Dan har jobbat länge i byggbranschen och vet mycket om facket och arbetarrörelsen. Han berättade bland annat att facket kan skydda kollektivet om arbetsgivaren försöker försvaga våra rättigheter. Min lagbas tände en gnista hos mig och mitt intresse för facket väcktes.

Han och jag har haft många och långa diskussioner om fackets betydelse i vår tid.

För två år sedan blev jag invald i representantskapet i avdelningen i Göteborg. Nu går jag på en treårig utbildning på Göteborgs Arbetarfolkhögskola två kvällar i veckan. Där läser jag arbetsrätt, välfärd, organisation och möteskunskap.

Jag är boenderepresentant i mitt bostadsområde och styrelseledamot i Gårdstensbostäder.

Jag vill arbeta för att fler invandrare börjar jobba i byggbranschen, att väntetiden för nyanlända flyktingar blir kortare och sist men inte minst vill jag att ungdomar tas på allvar.

Toni Tawil

Saknad och hopp

Besim Selimaj är arton år och rappare. Han är son till Bata Selimaj som har skrivit berättelsen *Facket ger stöd och trygghet*. Besim studerar på Hotell- och restaurangprogrammet på Burgårdsgymnasiet i Göteborg. Han skriver och framför själv sina texter.

*Det gör ont när tanken kommer fram
Sätt dig in i en situation där du var tvungen att fly från ditt land
Jag har gråt i halsen för varje dag som går
Ilskan och känslan har öppnat många djupa sår
I mitt hjärta
Vad ska jag göra?
Jag faller i smärta
Jag gråter när jag tänker tillbaka
Min högsta önskan är att detta aldrig skulle starta
Kriget var det som fick mig att lämna mitt land
Saknaden i mitt hjärta har förvandlats till en enda stor brand.*

*Gå med i facket och lyssna på snacket
Vi ger er stöd och vi gör det vackert
Vi finns där för folk som vill känna sig trygga
Tillsammans så kommer vi komma långt
Hjälps vi åt så kommer så klarar vi det mesta
Gå med i facket, i alla fall testa.*

Besim Selimaj

Över 28 000 unga kvinnor och män under 30 år har fackliga förtroendeuppdrag inom LO-förbunden.

Ytterligare 68 000 unga medlemmar är beredda att åta sig ett fackligt uppdrag om de blir tillfrågade...

Källa: LOs undersökning Röster om facket och jobbet.

Slutord

Ibland kan en idé växa till något långt större och viktigare än vad som var tänkt från början. När många människor engagerar sig tillsammans kan också idéer bli rikare och starkare.

Tanken med *Medlemmar från när och fjärran* växte ur ett behov av att lyfta fram en viktig del av vår nutidshistoria som alltför sällan skildras. Människors fackliga vardag och engagemang brukar i vanliga fall inte återspeglas i böcker, tidningar eller tv-program. Ännu mer sällsynta är berättelserna om det arbete som förtroendevalda med utländsk bakgrund gör.

Förtroendevalda med invandrabakgrund

Inom LO, TCO och SACO finns det i dag över 25 000 förtroendevalda som har invandrat till Sverige. Drygt 15 000 av dessa har förtroendeuppdrag inom LO-förbunden.

Bland LO-förbundens 175 000 förtroendevalda är många engagerade i det fackliga arbetet för integration och mot diskriminering. Viljan och kraften finns och jobbet gör vi tillsammans.

Med rötter både i Sverige och världen

Några fackligt aktiva medlemmar med rötter i Sverige och världen bestämde sig för att själva skriva om sitt fackliga engagemang och om sina liv.

Att dessa ”några” skulle bli till över 50 kvinnor och män från hela Sverige och från samtliga förbund var något som vi inte riktigt tänkt från början. Det växte fram av bara farten under arbetets gång.

Unik samtidsskildring

Tack vare att de förtroendevalda gjorde slag i saken och fattade pennan har vi nu en alldeles unik samtidsskildring som arbetarrörelsen länge har saknat och behövt. Alla har generöst delat med sig av sina liv och berättat om varför de har engagerat sig fackligt, vad de gör i sin fackliga vardag och vad de vill med framtiden.

En serie böcker

Medlemmar från när och fjärran ingår i en serie böcker som vi har gett ut inom ramen för LOs kraftsamling för integration i arbetslivet och i den fackliga verksamheten. Boken har tagits fram i ett samarbete mellan två av de största integrationsprojekten som ingått i den fackliga kraftsamlingen, nämligen *Nytt liv i Sverige* och förbundens gemensamma projekt *Lika värde – Lika rätt*.

Värdefull insats från Kulturrådet

Statens kulturråd har bidragit till att finansiera projektet *Nytt liv i Sverige* och på så sätt gjort en värdefull insats för att synliggöra invandringens betydelse i arbetslivet. Kulturrådets stöd har gjort det möjligt för fackliga medlemmar att tillsammans med kulturarbetare engagera sig i studiecirklar och arbetsgrupper. Därmed har det skapats goda förutsättningar för möten, öppna samtal och skapande verksamhet.

Brev till framtiden – ett studiematerial

En av arbetsgrupperna har tagit fram ett studiematerial, *Brev till framtiden*, som kommer att underlätta för fler medlemmar att samlas i studiecirklar. Vi hoppas att *Medlemmar från när och fjärran* tillsammans med *Brev till framtiden* ska inspirera alla de som vill berätta om sina liv, sitt arbete, sitt fackliga engagemang och sina drömmar om framtiden. Det är tillsammans som vi kan göra Sverige till ett föregångsland för integration och mot diskriminering.

Redaktören Kerstin Gidfors är värd ett alldeles särskilt tack. Kerstin har varit djupt engagerad och med glöd, tålamod och värme ägnat långt mer tid och kraft än vad som ursprungligen ingick i hennes uppdrag. Tack Kerstin, för din insats och den respekt du har visat medlemmarna och deras berättelser under arbetets gång. Ett varmt tack också till alla medlemmar som medverkar i boken. *Medlemmar från när och fjärran* är ytterligare ett bevis på att när fackligt aktiva och kulturarbetare går samman blir resultatet något utöver det vanliga.

María-Paz Acchiardo
LOs integrationsansvarig

Medlemmar från när och fjärran är skriven av fackligt förtroendevalda med rötter i Sverige och världen.

I takt med att samhället förändras, förändras också facket. Av de 375 000 förtroendevalda som finns inom LO, TCO och SACO är drygt 25 000 födda utomlands. I dag har var fjärde medlem i LO-förbunden utländsk bakgrund. Av LOs 175 000 förtroendevalda är drygt 15 000 födda utomlands.

I Medlemmar från när och fjärran berättar över 50 medlemmar om varför de blev fackligt aktiva. Det är förtroendevalda kvinnor och män inom LO-förbunden som med egna ord berättar sin historia. De ger oss också en inblick i sitt fackliga arbete i dag och hur de vill forma framtiden med sitt fackliga engagemang.

Det är fascinerande berättelser som tar oss med på en resa i tid och rum över hela världen och som återspeglar en ny dimension i den svenska fackföreningsrörelsen.

Jag önskar dig en givande läsning!

Wanja Lundby-Wedin
LOs ordförande

ISBN 91-566-2160-4

